

Manuscritos teológicos postridentinos. (Archivo Romano de la Compañía de Jesús)

Eduardo Moore, S.I.*

Introducción

El P. Edmond Lamalle, S.I., que durante muchos años trabajó en el Archivo Romano de la Curia Generalicia de la Compañía de Jesús, escribió un artículo en *Archiva Ecclesiae* 24-25 (1981-1982) I, 89-120, que tituló *L'archivio generale di un grande Ordine religioso: quello della Compagnia di Gesù*. En él va describiendo los diversos fondos y apartados de este gran Archivo. Y al llegar al fondo *Opera NN.*, escribe:

«Al contrario, la ricca e variopinta sezione *Opera Nostrorum* (396 nn.) è rimasta veramente una raccolta di opere di scrittori gesuiti, trattati teologici, ascetici, storici, letterari (con l'inclusione di alcuni epistolari). E molto ricca in cimeli, ma pure molto eterogenea: per metterla in valore ci vorrebbe un catalogo preciso ed erudito, sul modello dei cataloghi moderni di biblioteche di manoscritti. Si tratta per lo più di opere staccate. Vi hanno tuttavia trovato posto collane di grande pregio, che fanno capo ad una personalità di rilievo. Ne citiamo soltanto alcune: i trattati teologici e spirituali del P. Giacomo Lainez (nn. 78-83 e 207-208); raccolte abbondanti di consultazioni del Card. Gio. de Lugo (nn. 158-160, 257-258 e passim); il fondo S. Roberto Bellarmino, trattati e carteggi (nn. 230-251); il lascito del Card. Sforza Pallavicino (nn. 270-278); il rinomato e molto sfruttato fondo Antonio Possevino (nn.313-339); il lascito del convertito svedese Lorenzo Thyulen (1746-1831, nn. 381-387); alcuni di questi gruppi avevano costituito dei fondi minori autonomi. Como curiosità spicca fra i nn.343 e 350D, una piccola collana di testi arabi.» (p.118s)

* Agradezco al P. Estanislao Olivares D'Angelo, S.I., su colaboración en este trabajo, completando algunos datos del archivo.

Lo que nosotros pretendemos es describir los códices, o fragmentos de ellos, que tratan de materias teológicas.

Seguiremos el método que hemos adoptado en esta misma revista al describir los fondos manuscritos de las Universidades de Sevilla y Granada. Nos detendremos algo más en el contenido de los códices y por ello los *Incipit* y *Desinit* serán más largos que los que suelen verse en otros catálogos de manuscritos. Es más: procuraremos dar una idea de su contenido señalando las Disputas y Quaestiones que pueden encontrarse en ellos. No nos será posible publicarlo entero en un solo número de nuestra revista por el espacio que ocuparía. Esperamos, con todo, que pueda ser de utilidad para los investigadores de la historia de la teología postridentina.

Opera NN. 4

1. DIEGO LEDESMA, SI, *Compendium casuum conscientiae circa praecipuae vitae nostrae actiones, et peccata, quae scitu maxime sunt confessori [sic] necessaria.*

Inc. (f.1) De quibus agendum, et quo ordine, et quid intelligitur nomine *casuum conscientiae*. Cap.1. Iam vero non solum circa sacramenta, sed etiam circa hominum actiones, et operationes, oportet confessorem quid boni, quid secus factum sit iudicare, et in malis seu peccatis quid mortale...

Des. (f.99) ...Egimus itaque de conscientiae casibus brevi compendio praecipua quaeque attingendo, quae confessori futuro, aut examinando sunt maxime necessaria, et quae satis etiam possunt ad subeundum examen et ad confessiones audiendas. Sit Iesu Christo Redemptori nostro, eiusque Patri aeterno, et omnipotenti, ac Spiritui Sancto omnium bonorum largitor, qui fructum ex his uberem legentibus et utentibus donare dignetur, laus, honor, et gloria in sempiterna saecula. Amen.

2. *Instructio brevissima examinandorum tum ad suscipiendos ordines, tum ad confessiones audiendas. Accessit duplex compendiolum: alterum sacramentorum, alterum casuum conscientiae, quae eos scire maxime oportet, et a quibus in examine potissimum interrogare debent.* [f.99v] *De quibus rebus agendum, et de istius Tractationis seu Instructionis utilitate.*

Inc. (f.99v) Proemium. Scopus hic nobis positus est, ut Instructionem brevem ad Iesu Christi gloriam, et ordinandorum facilitatem, et commoditatem conscribam...

a) De duplici Compendio videlicet altero Sacramentorum, et altero Casuum conscientiae tum confessoribus tum caeteris examinandis necessario (f.117)

b) Sequitur resolutio diversorum casuum (f.170)

Des. (f.200v) ...imo vero minus ut aliqui vere dicunt, tunc profecto post factum non esset ad restitutionem ullam obligandus.

3. DIEGO DE LEDESMA, SI, *De pluralitate beneficiorum tam quae requirunt curam et residentiam, quam simplicium et pensionum, et de eorum dispensatione, et absolutione eorum qui habent plura beneficia.*

Inc. (f.202) De pluralitate beneficiorum. Caput primum. Primo dico beneficia etiam simplicia, quorumcumque utrumque est sufficiens, non possunt haberi...

Des. (f.248v) ...et ex fundatione et dotatione exequentia (?) et quaecumque (f.249) denique alia beneficia. Hactenus quid sit Confidentia et quotuplex. Et quae sequuntur dubia quaedam, fol.36.

4. *Tractatus de Confidentiis beneficiorum in Bullis Pii IV et V prohibitis.*

Inc. (f.249) Cur de confidentiis agendum et de quot quibusve rebus quove ordine. Cum tam graves poenae sint positae contra confidentiae crimen quod in beneficiis committitur...

Des. (f.330v) ...Igitur asserendum est errorem esse typographi vel scriptoris, et loco illi vel alii, scriptum esse alii vel aliis. Esse enim videtur facilis calami lapsus. Atque hactenus de confidentiis, et confidentiorum bullis dicta sint satis. Quod cedat ad laudem et gloriam Sanctissimae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritua Sancti. Laus Deo Op.M.

5. *Nella Bolla di PP. Pio V del 1568 contra Sodomitas vi sta questo canone:*

Inc. (f.338v) Omnes quoscumque Presbyteros, et alios clericos saeculares, regulares... 1º quaeritur, an quia Papa dicit, privamus eos privilegio clericali omnique officio...

Des. (f.340) ...vel si contra decernamus non obligare huiusmodi Bullam Pontificis cum fortasse cras postea declaret contrarium. Atque ad primum casum responsum est satis.

6. *Quaestio: An absolvere possimus a simonia et ab incurta excommunicatione facta restitutione si qua opus sit. Et alia multa.*

Inc. (f.340v) 1º quaeritur an possimus absolvere a simonia...

Des. (f.341) ...et caute quidem ne iritemus crabrones contra Societatem, et ob communem utilitatem, ut patet.

7. *Dubia quinque.*

Inc. (f.341) De obligatione Concilii Tridentini quoad Decreta, et obligatione Bullarum Potificis in regionibus ubi non sunt promulgatae. Sint necne omnes obligandi in foro conscientiae...

Des. (f.342) ...possit se gerere eo pacto, quo de confessore diximus.

8. *Casus disputati in congregatione nomine N.P. Generalis die 22 Junii 1573, praesidente R.P. Toledo, P. Ledesma, P. Paez, P. Leone, P. Bernal, tribus provincialibus et aliquibus aliis tam germanis, quam gallis.*

Inc. (f.342) Prima quaestio: An liceat ex suo genere ultra sortem accipere quinque pro 100. Respondeo: ex suo genere non licet...

Des. (f.342v) ...Respondeo: videtur quod liceat.

9. *In secunda consultatione haec decissa sunt.*

Inc. (f.342v) Licet nostris consultoribus sequi opinionem...

Des. (ib.) ...quando non reclamat communis sententia doctorum.

10. *In alia congregatione quatuor vel quinque doctorum.*

Inc. (f.342v) Utrum dum poenitens aliqua...

Des. (f.343) ...quod visum est de quacumque ignorantia sive iuris divini sit, sive humani, sive facti.

11. *Utrum dispensatio a gradibus prohibitis contracta tacita copula carnali inter contrahentes habita, valeat, an vero sit nulla.*

Inc. (f.343) Haec ipsa quaestio nunc signatura Paenitentiariae Summi Pontificis agitur...

Des. (f.346) ...Nota. Postquam haec scripsimus intelleximus Congregationem Concilii Tridentini a Summo Pontifice propositam ad Concilii difficultates decidendas declarasse, debere dici, et narrari copulam, aliter esse dispensationem subreptitiam. Finis.

12. *Responsio P. LEDESMA, SI Utrum dispensatio in gradibus prohibitis obtenta tacita copula prius habita, valeat?*

Inc. (f.346) Responsio ad fundamenta contrariae opinionis partis scilicet negativae...

Des. (f.348v) ...Haec sunt quae mihi videntur interim, dum alii a superioribus meis quibus obedire teneor et paratus sum, statuitur. In omnibus me doctorum et melius sententium iudicio subjiciens. Post haec intellexit P. Ledesma in Congregatione Concilii fuisse resolutum huiusmodi dispensationes tacita copula quae praecesserat esse nullas. Finis.

OBSERVACIONES. Códice cartáceo (como todos los que describiremos) de 160 x 110 mm. 6 fols. en bl. + Index + 1 bl. + 5 + 349 + 10 bl. *Enc.* pergamino. *Tejuelo:* Manuscript. Casuum Constiae. Ledesma. *Autor:* (1,3,8,12) DIEGO DE LEDESMA, SI, nació en Villa Cuéllar (Burgos) en 1524. Estudió en Alcalá, París y Lovaina. Allí entra en la Compañía de Jesús el 30.9.1556. Llamado a Roma hace allí su primeros votos el 25.3.1557. En la Ciudad eterna es ordenado de sacerdote el 14.9.1557. Allí, también, hace su profesión religiosa el 3.11.1560. Enseña teología escolástica en el Colegio Romano de 1556 (propiamente desde enero del 57) hasta 1562. Y Controversias en 1569. Pero su principal actividad fue la de Prefecto de Estudios, cargo que desempeñó de 1563 a 1575. En estos años, con su minuciosidad característica, pretende hacer un plan de estudios, sobre todo para las primeras letras. Es un comienzo de la futura *Ratio studiorum*. Murió en Roma el 18.11.1575. Véase M. SCADUTO, SI, *Catalogo dei Gesuiti d'Italia 1540-1565*. Roma, Inst.Hist.S.I., 1968, p.82b.

IDEM, *Storia della Compagnia di Gesù in Italia*, v.3: L'epoca di Giacomo Laínez. Il governo, 1556-65; v.4: L'azione. Roma, Civ. Cattolica, 1964 y 1974. Véase Índices (v.3º, pp.359-364; v.4º, p.288ss). Las fechas no coinciden siempre. Más acertadas las del primer libro citado, con indicación de fuentes, bibliografía, etc.

El n. 1 consta de 120 capítulos. Hay una lista de autores que se deben consultar (f.101s): El Directorio de Polanco. Su *Compendiolum* [de Sacramentos y de casibus conscientiae], Cayetano, Fumus, Navarro, Silvestrina. En f.112v-113 añade la *Instructio sacerdotum* (la de Pedro de Soto; no cita la de Toledo), Catecismos, Sínodos provinciales, etc. En el f.201 hay una nota, alia manu, explicando el sentido del siguiente tratadito por declaración del mismo P. Ledesma, en su lecho de muerte, estando presente el P. Provincial. Contiene 26 capítulos. El número de los capítulos con letra y tinta distinta. El n. 4 se repite en ARSI *Op.NN.* 56, 44. El n.5 está escrito con otra letra mucho más pequeña. Desconocemos su autor. El n. 6 se encuentra también en ARSI, *Op.NN.*, 56, 36. El n. 7 se encuentra también en ARSI, *Op.NN.*, 56, 30. La letra es casi ilegible. Falta papel. El n. 8 es el célebre "Contractus germanicus". Se encuentra otra copia en la Biblioteca de la Universidad de Granada, Caja B - 7, f.363 (cf ArchTeolGran 48 (1985) 113) entre los papeles del P. Toledo traídos a Sevilla por el P. Miguel Vázquez de Padilla, y trasladados al Archivo del Colegio de Granada por orden del P. Hemelman. El n. 11 se encuentra también en ARSI, *Op.NN.*, 56, 17. Y el n.12, ib., 16. En el f.349 hay una especie de guión: "Primus canon in Haereticos, et schismaticos. Materia. Haeresis crimen, et schismatis. Personae. Omnes in universum... Termina: "Praecipue notanda". En el f.248v hay esta nota: "Haec quae sequuntur post mortem Patris Jacobi Ledesma scripta sunt ex aliorum qui ab illo habuerunt scriptis".

Opera NN. 5

1. [MUCIO VITELLESCHI, S.I.], *In primam secundae D. Thomae.*

Inc. (f.2) Quaestio VI. De voluntario et involuntario. Articulus primus. Utrum in humanis actibus inveniatur voluntarium. Affirmat. Articulus secundus: Utrum inveniatur in brutis. Negat, secundum rationem perfectam; nam secundum rationem aliquam imperfectam competit etiam brutis. Ponendum 1º: Voluntarium, ut per se constat, dici a voluntate:..

Des. (f.34v) ...at vero concupiscentia allicit ad consensum efficacem proponendo obiectum bonum, et ita consulendo, et suadendo.

2. NICOLÁS GODINHO, S.I., [*Comentarios a la 1.2. de Sto. Tomás*]

Inc. (f.36) Utrum impotentia ad operandum faciat involuntarium operis defectum. Resolutio. Defectum operis tunc est involuntarium, quia in voluntate non operantis...

Des. (f.44) ...Reliqua ad ignorantiam pertinentia explicanda sunt ad q.76.

3. [MUCIO VITELLESCHI, S.I.] *Quaestio 18: De bonitate et malitia actuum humanorum in generali.*

Inc. (f.45) *Articulus secundus:* Utrum actio hominis habeat bonitatem et malitiam ex obiecto. *Affirmat.* Ponendum 1^o tanquam certum in fide non omnem actionem humanam esse bonas, sed multas...

Disputatio 1^a. De bonitate obiectiva (f.48)

Disputatio 2^a. De bonitate formali, seu actuali (f.53v)

Articulus tertius et quartus. Utrum actio hominis sit bona vel mala ex circumstantiis et ex fine. (f.59)

Articulus octavus et nonus: Utrum aliquis actus sit indifferens secundum speciem et secundum individuum. (f.62)

Quaestio 19. De bonitate et malitia actus interioris. (f.68v)

Articulus primus: Utrum bonitas voluntatis dependeat ex obiecto.

Disputatio 1^a. An bonitas ex obiecto sit differentia essentialis actus boni, necne.

Disputatio 2^a. Utrum bonitas sit proprietas inseparabilis actus interni. (f.72)

Articulus secundus: Utrum bonitas actus voluntatis dependeat ex solo obiecto. (f.77)

Prima disputatio: An actus internus habere possit aliquam bonitatem ex fine remoto (f.77)

Disputatio 2^a: Quae et quotuplex bonitas sit in electione medii ad finem (f.86)

Tertia disputatio: An actus interior habere possit peculiarem aliquam bonitatem ex aliquibus circumstantiis (f.87v)

Quaestio 20. De bonitate actuum exteriorum (f.96)

Des. (f.103v) ...et tota q.21 partim explicata est et partim explicatione non indigeat.¹

4. IDEM, *Quaestio 71. De vitiis et peccatis.*

Inc. (f.104) *Articulus quintus:* Utrum in quolibet peccato sit aliquis actus.

Articulus sextus: Utrum convenienter definiatur peccatum esse dictum, etc.

Disputatio prima. An ratio formalis peccati commissionis sit aliquid prohibitum (f.104)

Disputatio 2^a. Quomodo malitia quae est ratio formalis peccati consistat in privatione (f.110)

Disputatio 3^a. An peccatum omissionis posset esse absque omni actu (f.116v)

Disputatio 4^a. Quinam actus habeant rationem omissionis malam, et quam (f.119v)

Disputatio 5^a. Quando peccetur peccato omissionis (f.122)

Disputatio 6^a. An recte definiatur peccatum: Dictum vel factum vel concupitum contra aeternam legem (f.126v)

Quaestio 72. (f.130v)

Articulus primus in hac quaestione de distinctione peccatorum est: Utrum peccatum commissionis et omissionis differant specie. Respondetur: materialiter differunt specie, formaliter non differunt.

¹ Los fols 103a–103c, en blanco.

Disputatio secunda. An quando actus peccati est contra duplex praeceptum habeat duplicem malitiam (f.133)

Articulus nonus. Utrum peccata diversificentur specie secundum diversas circumstantias.

Quaestio 74. *De subiecto peccati.*

Articulus primus. Utrum voluntas sit subiectum peccati (f.142)

Articulus secundus. Utrum sola. (f.142)

Articulus tertius. Utrum in sensualitate possit esse peccatum (f.145v)

Disputatio 1^a. An motus appetitus ut sunt independentes a voluntate sint peccata (f.145v)

Disputatio 2^a. Quisnam consensus voluntatis requiratur et satis sit ut motus sensualitatis sint peccata (f.148v)

Disputatio 3^a. Quenam advertentia requiratur ut motus appetitus vel aliud opus sit peccatum (f.152v)

Articulus octavus. Utrum consensus in delectatione sit peccatum mortale (f.157v)

Disputatio 1^a. An aliqua delectatio morosa de re moraliter mala sit peccatum mortale (ib.)

Disputatio 2^a. An malitia moralis delectationis morosae in universum sumatur ex malitia obiecti materialis, an ex motivo (f.158v)

Disputatio 3^a. Unde sumatur malitia venereae delectationis (f.163v)

Quaestio 79. *De causis exterioribus peccati.*

Articulus primus: Utrum Deus sit causa peccati. Negat.

Articulus secundus: Utrum actus peccati sit a Deo. Respondet esse quatenus est tale quod datur ens (f.170v)

Quaestio 81. *De causa peccati ex parte hominis.*

Disputatio [1^a]. De peccato originali (f.181)

Disputatio 2^a. De modo transfusionis peccati Adae (f.195v)

Disputatio 3^a. De poena peccati originalis (f.202v)

Quaestio 86. *De macula peccati.*

Articulus primus et secundus: Utrum peccatum causet aliquam maculam in anima, et utrum haec maneat post actum peccati. Afirmat (f.206)

Des. (f.212v) ... Ad quartum... ratione ordinationis ad vitam aeternam vel homini debita gratia et caritas.

5. PEDRO ARRÚBAL, S.I., [*Sobre 1.2., q.89 de Santo Tomás*]

Inc. (f.213) Ratio dubitandi est responsio Sancti Thomae, q.89, a.1, dicentis ex peccato Adae proprie loquendo...

Des. (f.213v) ...et ideo dicitur esse minus habilis ad expeditum actum caritatis²

6. BENITO GIUSTINIANI, S.I., [*Sobre la 1.2., q.109 de Sto. Tomás*]

² Los fols. 213a-b, en blanco.

Inc. (f.214) Quaestio 109. De exteriori principio actionum humanarum scilicet de gratia Dei.

Articulus primus: Utrum homo sine gratia aliquod verum cognoscere possit. Respondet S. Thomas propositione secunda, 4 propositiones.

Disputatio 1^a. *De necessitate gratiae in statu purae naturae* (f.214v)

Quaestio 2^a. An potuerit homo in eodem statu absque gratiae auxilio cognoscere veritates supernaturales (f.219)

Quaestio 3^a. Utrum gratia requiratur ad actiones supernaturales propter ipsam substantiam, an vero tantum propter modum³.

Quaestio 5^a. An ad veritates supernaturales cognoscendas sit semper necessaria gratia (f.232)

Quaestio 6^a. Quatenus sit necessaria gratia ad cognoscendas veritates supernaturales (f.237v)

Des. (f.267) ...modo quo explicat Concilium Tridentinum, sess.6, cap.1 et can.3^o

7. *Disputatio de efficacia gratiae.* [Incompleta]

Inc. (f.267) Praetermissa ergo amplissima gratiae notione...

Quaestio 1^a. An gratia efficax entitate et qualitate physica distinguatur a vocatione (f.268)

Quaestio 2^a. Utrum gratia efficax sit qualitas habitualis, an vero vitalis et actualis motio (f.273)

Quaestio 3^a. Utrum gratia efficax physice, an moraliter moveat voluntatem ad consensum (f.276)

Quaestio 4^a. In quo posita sit efficacia huius gratiae (f.279v)

Des. (f.286v) ...quod nos una cum Augustino et Concilio Tridentino maxime detestamur. Neque enim ullam putamus⁴.

8. Quaestio CXIV. *De merito*⁵.

Inc. (f.288) Articulus primus. Utrum homo possit aliquid mereri a Deo.

Dubitatio prima. Utrum in Deo sit formaliter iustitia.

Dubitatio secunda. Utrum homo possit aliquid mereri a Deo (f.289)

Articulus secundus. Utrum homo sine gratia possit mereri vitam aeternam.

Dubitatio prima. De eadem articuli quaestione (f.290v)

Dubitatio secunda. Utrum homo in gratia constitutus mereri possit vitam aeternam, et quam iustitiam servet Deus reddendo gloriam (f.291v)

Ultima dubitatio. Quid sit meritum (f.293)

Articulus quintus. Utrum homo possit mereri sibi primam gratiam (f.293v)

Prima Dubitatio. Utrum homo possit se disponere ad gratiam (ib.)

Secunda Dubitatio. Utrum homo mereri possit primam gratiam iustificantem (f.297)

Articulus sextus et septimus. Utrum possit homo alteri mereri gratiam (f.298v)

³ La Disp. 4^a no existe. Quizás para ella estuvieran destinados los fols. 231a–231f, que están en blanco. Sigue, sin embargo, el orden regular de las lecciones, en el f.229v la lec.103 y en el f. 232v, lec.102.

⁴ Así acaba la página y el tratado. Siguen 16 fols. en blanco.

⁵ Autor desconocido.

Articulus octavus. Utrum homo possit mereri augmentum gratiae (f.298v)
 Prima Dubitatio. Utrum homo possit mereri de condigno augmentum gratiae ** (f.
 Articulus quintus [sic]. Utrum homo possit mereri perseverantiam.
 Dubitatio unica. Utrum homo etiam cum auxilio gratiae mereri possit perse-
 verantiam

Des. (f.300) ... utrum homo mereri possit gratiam efficacem per singula opera usque ad ultimum vitae. Si enim potest illud, potest etiam mereri perseverantiam.

OBSERVACIONES. Códice 190 x 120. 300 fols. útiles. Los que están en blanco los hemos ido señalando en sus lugares respectivos. Al comienzo tiene f. 1^a-1^c, en blanco. Y al final, 9 fols. también en blanco. *Enc.*: Pergamino. *Tejuelo*: In prim. 22^{ac} De vitiis et peccatis /Rdi.P. Mutii Vi-/telleschi 1602. *Autores* 1, 3, 4 : MUCIO VITELLESCHI, S.I. Nació en Roma el 2.12.1563. Ingresó en la Compañía el 15.8.1583 en el Noviciado de S. Andrés. Enseña filosofía y teología en el Colegio Romano. Predicador. Ocupa, después los cargos de Rector, Provincial de Nápoles y Roma, y Asistente. El 15.11.1615 es elegido General de la Compañía de Jesús, cargo que ostenta hasta su muerte, el 9.2.1645. (cf Sommervogel, 8, 848-852; no conoce estos manuscritos). NICOLÁS GODINHO, S.I. Nació en Lisboa el año 1559. A los 14 años ingresa en la Compañía. Enseña Humanidades, Filosofía y Teología. Durante 14 años fue censor de los libros portugueses. Murió en Roma el 7.12.1616. (cf Sommervogel, 3, 1520s). BENITO GIUSTINIANI, S.I., nació alrededor de 1550 en Génova. Ingresó en la Compañía en Roma en 1567. Enseñó Retórica en el Colegio Romano y Teología en Toulouse, Mesina y Roma. Fue durante 20 años rector de la Penitenciaría Apostólica. Muere en Roma el 19.12.1622 (cf Sommervogel, 3, 1489ss). PEDRO ARRÚBAL, S.I., nació en 1559 en Ceniceros (Segovia). En 21.4.1579 ingresa en la Compañía, en Alcalá. Más tarde enseña Teología en Alcalá, Salamanca y Roma. Muere en Salamanca el 22.9.1608 (cf Sommervogel, 1, 588). En el f.1: P. Mutius Vitellescus de Actibus humanis. 1602. P.Bened. Justin., de Gratia, p.214. Tiene notas marginales, p.ej., f.2: R.P. Mutii Vitelleschij 1602; f.36: R.P. Nicolai Godigni; f.45: R.P. Mutii Vitelleschij. Del f.72 y siguientes señala el número de las lecciones: 22, etc.

Opera NN. 7

JUAN BAUTISTA FAURE, S.I., *Tractatus Theologico-scholasticus de Deo Uno et Trino.*

Inc. (f.2) Trium disputationum, quibus Tractatus hic concludetur, prior quidem erit de Dei cognitione, ac Divinis nonnullis attributis...

Disputatio 1. De Dei cognitione nonnullisque divinis attributis (f.2)

Disputatio 2. De Deo sciente ac volente, praedestinante ac reprobante (f.80v: p.158)

Selectae quaestiones de Deo Trino (f.280v)

Des. (f.299) ... sed potius transuetudine aliqua huiusmodi homines admonere, et paulatim a blasphemia revocare. (fols.300s) Index Quaestionum.

OBSERVACIONES. 200 x 135 y 190 x 130 mm. Portada + 1,bl. + 2-301 fols. (Olim: 300 págs., que corresponde al f.151v; y el resto sin paginar ni foliar). *Enc.*: Pergamino. *Tejuelo*: Faure. De Deo. *Autor*: JUAN BAUTISTA FAURE nació en Roma el 25.10.1702. Entró en la Compañía de Jesús el 30.3.1728. Hombre apreciado y consultado por los Papas. Vivió casi siempre en Roma, donde, en el Colegio Romano, ya Universidad Gregoriana, enseñó Sagrada Escritura (1767-1773), Teología (1758-1767) y Controversia (1748-1758). En 1773 fue encerrado en el castillo de Santangelo por temor a que escribiese en favor de la Compañía. Pasó a Viterbo, donde murió el 25.4.1779 (cf SOMMERVOGEL, 3, 558-568, que alude a un ms. D. Tractatus de Deo uno et Trino, en fol. con 404 págs. Y otro, también en fol., con 245, que dice están en la Biblioteca Albani de Roma).

Las Disputationes están divididas en Quaestiones y Articuli. En el f.275a-b, hay una indicación posterior: Nihil deest. Estilo propio de esta época, con poca referencias a los Loci theologicici clásicos. Escrito con diversas letras.

Opera NN. 8.

JUAN BAUTISTA FAURE, S.I., *Tractatus theologicus de divina gratia*.

Inc. (p.3) Disputatio de gratia primi hominis et angelorum.

Articulus proemialis. De gratiae notione ac divisionibus. De diversis naturae statibus relate ad gratiam. De errore Baii et Quesnellii. Hac de re et recentium theologorum opinionibus.

§ Primum, Gratiae notio et eius divisiones. Gratiam ita appellari ex eo quod gratis datur, non modo docuerunt ethnicus [p.4] Aristoteles, l.2 Rethoricorum, c.3, sed etiam Augustinus, tr.3 in Ioannēm: Quid est, inquit, gratia?...

Disputatio 2. De gratia naturae lapsae (p.225)

Des. (p.786) ... Similiter in capitulis Epistolae S. Celestini, cap.3: "Necesse est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non auxiliante vincamur"; ubi medium non admittit inter bona opera, seu inter bonum meritum, et malum meritum. pp.787-794: Index quaestionum.

OBSERVACIONES. 195 x 135 y 190 x 130 mm. 786 págs. + 8 pp. Indices. *Enc.*: Pergamino, con cartón. *Tejuelo*: Faure. De gratia. *Autor*: Juan B. Faure, S.I. Véase Opp.NN. 7. La autoría consta sólo por el tejuelo. En la guarda: Soc.Iesu. En la pág.1: Anno D^m = Tractatus Theologicus = De Divina Gratia. die VI Novembris. Sommervogel, 3, 568 A, cita un ms.: Tractatus theologicus De Divina Gratia. Anno 1766.. 4^o ff.264. Por tanto, se trata de otro ejemplar.

Opera NN. 16

PABLO SEGNERI, S.I., *Scritture intorno all'opinione più probabile.*

Scrittura prima.

Inc. (f.1) § 1. Primo. Che l'opporsi alla baldanza di quei Casisti...

Des. (f.53v) ... Così facevano appunto i Giudei superbi: esaltavano i Profeti del tempo andato, lapidavano i coetanei.

Scrittura II.

Inc. (f.54) In cui si manifesta l'insussistenza della Relazione d'Autore incerto, che forse parla a favore del P.T.G., e la fece in biasimo. 1. Da che V.S.Illma. per quella autorità...

Des. (f.55v) ... ed'in tal caso come poteva egli giudicare probabile, che la sentenza benigna.

Scrittura III. Nella quale si abbattano i fundamenti d'un nuovo libro che discacciata finalmente la probabilità della regola delle opinioni morali verrebbe sostituirvi la verità, e la verità indubitata (f.57)

Inc. (f.58) Proemio. 1. Lodo il pensiero di V.S.Illustriss. al maggior segno; mà tutto stà...

Des. (f.177v) ... e pure a quale apparisce mai meno sole?

OBSERVACIONES. Códice del siglo XVIII. 200 x 150 mm. 177 fols. *Enc.*: Pergamino. *Tejuelo*: *Scrittura del Probabile. Segneri. Autor*: PAOLO SEGNERI, S.I., nació en Neptuno el 22.3.1624. Ingresó en la Compañía de Jesús el 2.12.1637. Enseñó Humanidades y 4 años Retórica. Pero su principal actividad fue como predicador y misionero popular durante 27 años, y como escritor. Murió en Roma, 9.12.1637. De él y de sus obras escribe largamente Sommervogel 7, 1050-1089. En la col.1086, bajo el n.25, cita una obra impresa en Colonia 1732, que lleva por título: *Lettere del P. Paolo Segneri sulla Materia del Probabile*. Coincide con nuestro manuscrito.

Opera NN. 19

NICOLÁS LANCICIO, S.I., *Disputatio prima theologica de necessitate Traditionum divinarum a Sacra Scriptura diversarum.*

Inc. (p.1) Disputatio theologica de Traditionibus Proemium. Inter omnes disputationes theologicas quas cum haereticis instituumus nulla est magis necessaria...

(p.2) Quaestio I. De necessitate traditionum. Caput I. Quid nomine Traditionum intelligamus, et quid de illis Haereticis et Catholici sentiant? Notandum primo. Traditionum nomine in hac disputatione nihil aliud intelligemus quam doctrina seu verbum divinum...

Des. (p.217) ... Manifeste enim iidem Patres, ut quaestione secunda apparebit, dicunt Scripturam non continere omnia, sed alia ex Traditionibus non scriptis petenda esse.

OBSERVACIONES. Códice de 210 x 170 mm. 217 págs. + 3 fols. en blanco. *Enc.*: holandesa. *Tejuelo*: Lancicius. De Tradit.divin. Se conserva también el antiguo, sobre pergamino, en la guarda: Nicolai Lancicij de Tradit. S.Script. Al comienzo, una portada que dice: "Disputatio prima Theologica Nicolai Lancicij Societatis Iesu de Necessitate Traditionum Divinarum a Sacra Scriptura diversarum dictata in Regio Collegio Cracoviensi eiusdem Societatis". Y, en el folio siguiente: "Quaestio prima de necessitate Traditionum. Index capitum" *Autor*: NICOLÁS LANCICIO (LANCZYCKI Ó LECZYCKI), S.I., nació en Nieswiesz (Lituania) el 10.12.1574. Ingresó en la Compañía de Jesús el 17.2.1592 en Cracovia, después de abjurar del Calvinismo. Terminados sus estudios en Roma se le destinó a ayudar al P. Orlandino, que escribía entonces la historia de la Compañía. Pronto, sin embargo, fue enviado a Vilna donde enseñó hebreo, teología y sgda. Escritura. Gobierna los Colegios de Calisz y Cracovia durante 11 años y las Provincias de Polonia y Lituania. Se distinguió, sobre todo, por sus eminentes virtudes. Murió en Kowno el 16.3.1652 (cf Sommervogel, 4, 1446-1455. No cita este manuscrito).

Opera NN. 25

Vis Rationum pro Revmo. P. Thyrso González Societatis Iesu Praeposito Generali, in praesenti controversia edendi tractatus de recto usu opinionum probabilium. Venetiis, apud Nicolaum Jandutum, 1693. Superiorum permissu.

Inc. (f.2) Quae fervet in praesentiarum lis inter R.P. Thyrsus González societatis Iesu Praepositum Generalem, nonnullosque ex suis subditis non sine plurium admiratione, multorumque animorum perturbatione...

Des. (f.23) ... decus obtenebrarint, poenas, quibus totum coetum affligunt, solvant, et triumphatis iniquorum artibus toti orbi P. Generalis virtus, et animi moderatio colluceat.

OBSERVACIONES. 205 x 145 mm. 23 fols. Se publicó. Su autor parece ser el P. José Alfaro, S.I. (cf J.E. URIARTE, S.I., *Catálogo razonado de obras anónimas y seudónimas de Autores de la Compañía de Jesús pertenecientes a la antigua Asistencia española*, t.2, Madrid 1904, p.246, n.2279). No toca razones teológicas, sino simplemente expone la legislación de la Compañía desde las Constituciones, cartas de Roma y del Nuncio al P. Tirso González animándolo al probabiliorismo; las que mandan a los Superiores que no prohiban que se defiendan esa doctrina, etc. *Autor*: JOSÉ ALFARO nació en Viguera (Logroño) el 14.2.1639. Entró en la Compañía el 15.7.1653. Enseñó filosofía en Soria y teología en Salamanca, Valladolid y Colegio Romano. Censor de libros. Murió en Roma el 21.4.1721. - A este documento hace

alusión I. Döllinger – F.H. Reusch, *Geschichte der Moralstreitigkeiten* (Nördlingen 1889) t.1, p.200 y t.2, p.139.

Opera NN. 42

Opuscula.

NICOLÁS BOBADILLA, S.I., *Quaestio est: An in sacramento Eucharistiae sit tota Trinitas per concomitantiam.*

Inc. (f.84) Respondetur affirmative quod sic propter rationes infra scriptas. 1º. Quamvis ex vi verborum in hostia consecrata sit tantum Corpus Christi, et in calice ex vi verborum...

Des. (f.84v) ... sed illud est tota Trinitas Ioan. 17; ergo ibi est tota Trinitas, et sic a fidelibus adoratur.

JACOBUS ABATE, S.I., *Quomodo Deus dicatur in Scriptura aliquando descendere. De mirabili modo existendi Christus in Eucharistia.* 1579

Inc. (f.85) Deum O.M. descendere Scriptura multis in locis testatur. Gen 11, 6: Descendit Dominus ut videret civitatem et turrim...

Des. (f.85v) ... imo quod B. Virgo fecit octo verbis, sacerdos facit quinque in consecratione, et ideo a missione Christi in hostiam hoc sacrificium Missa nuncupatur.

OBSERVACIONES. En este códice titulado *Opuscula* hay muchos otros que no son de materia teológica. *Autores:* NICOLÁS BOBADILLA, uno de los fundadores de la Compañía de Jesús, nació en Bobadilla del Campo (Palencia) en 1509. Se ordenó de sacerdote en Venecia el 24.6.1537 e hizo su profesión de cuatro votos en setiembre de 1541 en Roma. Fue enviado a muchas misiones tanto en Italia como a varios países de Europa. Murió en Loreto el 23.9.1590. JACOBO ABATE (alias ANÍBAL D'OTRANTO), S.I., nació en abril de 1536 en Salve (Lecce). Ingresó en la Compañía de Jesús en 1558, en Nápoles, donde hizo su profesión el 25.4.1586 y murió el 1.2.1611. Cf M. Scaduto, S.I., *Catálogo dei Gesuiti d'Italia. 1540–1565.* Roma, Inst.Hist.S.I., 1968, p.17 y 1. Estos apuntes del P.Bobadilla, que sepamos, no han sido publicados. Los editores de Monumenta (MHSI 46) editan sólo las cartas y algunos apuntes históricos. El P. Pablo Dudon, S.I., publicó (en AHSI 2 (1933) 266–279 un *Libellus de laudabili et fructuosa, frequenti aut quotidiana, Sacrosanctae Eucharistiae sumptione*, del P. Bobadilla. Se restringe al tema objeto de la consulta de Mgr. Virgilio Zinquino, obispo de Luna. Es tema diferente del de estas breves líneas. Su devoción a la Eucaristía era notoria (cf la Introducción de Dudon a la publicación: *a.c.*, 258–266)

Opera NN. 481. [C. PALADINO, S.I.] *De Angelis*

Inc. (p.1) Quaestio I. De existentia et substantia Angelorum. Caput 1. An possimus demonstrare Angelos existere? Angelos extare est certissimum ex fide: de iis enim, et saepe, et satis clare Scriptura. Dubitatur solum utrum hoc sit etiam certum atque evidens ratione...

Quaestio II. De intellectu angelorum (p.22)

Quaestio III. De locutione et illuminatione Angelorum (p.49)

Quaestio IV. De voluntate angelorum (p.69)

Quaestio V. De peccato angelorum (p.96)

Quaestio VI. De poena angelorum (p.123)

Des. (p.149) ... Praeterea cum daemones habeant unum finem communem, nimirum expugnare Regnum Dei et pervertere homines, conveniunt in uno Principe; sic enim facilius possunt consequi quod intendunt. Atque haec satis de Angelis. Laus Deo⁶.

2. *De actibus humanis*⁷

Inc. (p.161) ...est quod amor amicitiae non sit possessio; amor enim iste cum transformet in amantem identificat; omnis autem identitas possessio est...

Quaestio II. De voluntario et involuntario (181)

Quaestio III. De bonitate et malitia actuum humanorum in genere (213)

Quaestio IV. De bonitate et malitia actus interioris voluntatis (239)

Quaestio VI [pro V]. De bonitate et malitia exteriorum actuum humanorum (260)

Quaestio VI. De merito (269)

Des. (334) ...Potest tamen esse satisfactoriam quia minus requiritur ad satisfaciendum quam ad merendum, ut recte explicat de Lugo, *De Poenitentia*, disp.24, sect. 5. Et nos in eodem tractatu plura hac de re disputavimus. Finis.

3. *Disputationes de sacramentis universim et singillatim*⁸

Disputatio I. De quidditate sacramenti.

Inc.(p.1) Iuxta Philosophum, *1 Post.*: Scientia progredi primum a causa ad effectum adeoque in prima parte a consideratione absoluta Dei proceditur ad considerandum...

Quaestio I. Utrum convenienter assignari possit definitio sacramenti (2)

⁶ Páginas 150-158, en blanco.

⁷ Falta la pág.160 donde comenzaría el tratado. Hay una Nota P. Franc. X. D'Aria, S.I.: "la pagina 159 è la prima de questo secondo quaderno che cominciava: De Actibus humanis. La pagina 160 è la seconda dello stesso trattato. Si desume 1º dall'impronta lasciata sulla p. 158. 2º dall'esame interno del testo che segue." Teschitel. Roma, 29.7.1940.

⁸ Hay una nota a pie de página de José M^o Langascus, SI, en la que da fe, bajo juramento, que es *de proprio characterè Ven.Ptris. Francisci de Hieronymo*.

Tiene paginación propia.

- Quaestio II. Solvuntur argumenta et dceduntur quaestiones incidentes (8)
 Disputatio II. De praedicatis partibus constitutivis et affectionibus sacramenti (29)
- (29) Quaestio I. Utrum convenienter ex dictis deducatur quanam sint partes intrinsecae, et praedicata constitutiva sacramenti (29)
 Quaestio II. Utrum affectiones sacramenti consequenter deducantur ex dictis (50)
 Quaestio III. Utrum consequenter deducantur quanta invariabilitas conveniat sacramento praecipue quoad materiam et formam (66)
 Quaestio IV. Utrum convenienter solvantur argumenta; et plures quaestiones incidentes (87)
 Disputatio III. De convenientia, necessitate, numero, quidditate et affectionibus sacramentorum in particulari (130)
 Quaestio I. Utrum convenienter ostendatur convenientia sacramenti atque discrimen sacramenti Veteris a Novo (130)
 Quaestio II. Utrum consequenter explicari possit continentia et causalitas gratiae competens sacramentis Legis Novae atque eius excellentia super sacramentum Legis Veteris, et naturae (143)
 Quaestio III. Utrum convenienter solvantur argumenta (164)⁹
Des. (p.166) ... solummodo inferentia gratiam non seipsis physice et realiter, sed beneficio fidei¹⁰.
 [Disp. VI, q.1]
Inc. (p.263) ... eo ipso contractus praeteritus redditur absolutus et validus.
 Quaestio II. Utrum convenienter assignetur regula, quanam inter intentiones materialiter oppositas praevaleat et sufficiat ad valorem sacramenti (274)
 Disputatio VII. De intentione tum conditionata tum praevalente ex intentionibus contrariis (268)
 Quaestio I. Utrum ad valorem sacramenti sufficiat intentio conditionata (268)¹¹
 Disputatio VIII. De numero sacramentorum novae Legis eorumque affectionibus universalibus (282)
 Quaestio I. Utrum convenienter ostendatur numerus sacramentorum novae Legis (282)
 Quaestio II. Utrum consequenter deducantur affectiones communes omnibus sacramentis novis (292)
 Quaestio III. Solvuntur argumenta (315)

⁹ Esta Quaestio termina en la p.176. Después, debería seguir otra Disputatio, como se anuncia al pie de página. Pero a la p.176 sigue la 263 que trae un fragmento de la q.1 de la Disp. VIII.

Esta p.263 viene después de la 272; y la 257 detrás de la 278. Proseguimos dando cuenta desde la Disp. VII.

¹⁰ Debería seguir otra disp. como se anuncia pie de página; pero pasa de la pág. 176 a la 263.

¹¹ Hay irregularidad en la numeración: después de la p.278 viene la 257. Después de la 272 viene la 263.

- Disputatio IX. De reliquis affectionibus sacramentorum novae Legis (327)
 Quaestio I. Utrum convenienter ostendantur aliae affectiones generales omnium sacramentorum (327)
 Quaestio II. Utrum convenienter solvantur argumenta (345)
 Disputatio X. De quidditate et affectionibus Baptismi (350)
 [Quaestio I]¹²
 Des. (357) ...quia autem summe arduum atque fundamentale dogma religionis christianae est Unitas et Trinitas Dei gloriosi.

OBSERVACIONES. 205 x 155 mm. 334 pág. + 176 pág. + 236-357 pp.
Encuad.: reciente. *Tejuelo:* S. Francisci de Hieronymo. Tractatus theologici. En la guardia: Manuscrito del P. Franco. di Geronimo. Praelectore P. Paladino. Auditore P. de Hieronymo. *Autor:* CARLOS PALADINO nació en Lecce en 1615. Entró en la Compañía en la provincia de Nápoles el 3.6.1631. Profesión de 4 votos el 2.12.1652. Murió en Nápoles el 17.12.1692. Enseñó gramática, humanidades, retórica, filosofía y teología. Fué rector del Noviciado durante seis años.

Opera NN 53

[JUAN LORINI, SI, *Miscellanea ecclesiastica*]

Inc. (p.1) 1. Hostia conservanda cur rotunda, quid imprimendum ei, quanta debeat esse. Istius figurae in hostia rotundae Gulielmus Durandus, seu in forma denarii, rationes tradit: quia Domini est terra et plenitudo eius, orbis terrarum, etc...

Des. (p.656 [256]) ...Narratur item quidam qui viaticum ante mortem non receperat, ut reciperet, suscitatus.

OBSERVACIONES: 210 x 145 mm. 656 págs. *Encuad.:* reciente. *Tejuelo:* Lorini. Varia in Scripturam. Tom.1. En la guarda, una nota mecanografiada que dice: "Habetur in *Fondo Gesuitico* 653 (Censura librorum II, ff.251-265v) lunga et attenta censura huius operis a PP. Revisoribus Generalibus: "Legimus opus quoddam P. Ioannis Lorini, quingentis et sexaginta duobus distinctum capitibus, raptim et nullo certo ordine collectis, cui operi nullum ipse praefixit titulum; possumus tamen appellare: Varias lectiones ecclesiasticas, sive : *Miscellanea ecclesiastica*; quod quidem censemus typis mandari posse, emendatis iis quae infra notamus. In Coll^o Romano, die 15 iulii 1629". - En el f.0, a mano: "P. Joannes Lorinus Avenconensis. Natus 1959. I. 1595. Prof. Mediolani 1597. + 26 Mart. 1635 Dolae. Adversaria *Miscellanea* n.562 in varios usus Ecclesiae et S. Scripturam. - El ejemplar llega al n. 256. N.257 (al pie de página 656) Psalmi. Faltan, pues, algunas hojas. *Autor:* JUAN LORINI nació en Aviñón en

¹² Falta el título, aunque dejaron el espacio para ponerlo.

1559, entró en la Compañía el 2.10.1575. Enseña filosofía, teología y Sagrada Escritura en Roma, París, Milán. Fué 24 años rector y muchos años teólogo del P. General. Murió en Dole el 26.3.1624. – SOMMERVOGEL 5, 6 A: Adversaria seu Miscellaneorum tomi 3 [sin indicar dónde].

Opera NN 55

[*Tractatus varii et instructiones*]

Reverendi in Christo Patris D. JACOBI LAYNES Societatis Jesu Praepositi generalis et Theologi praestansissimi, ad articulos de indulgentiis sibi in Concilio Tridentino propositos, Responsio.

Inc. (f.266) Priusquam ad propositos Articulos respondeamus, Primum de voce ipsa, et nomine Indulgentiae dicendum. Secundo de re seu de diffinitione. Quibus explicatis facile constabit quid ad singulos articulos dicendum sit...

Des. (f.275) ... Hoc certum est, et credendum: quod si ea fiant debite quae iubentur unumquemque obtenturum sive sibi ipsi sive animabus Purgatorii legitimam ipsam indulgentiam concessam.

P. LEDESMAE, *De calculis Benedictionis.*

Inc. (f.275) Licet aliqui videantur dubitare de valore istorum calculorum, inter quos est Dominicus Soto, *In 4*, dist. 24, quaest.1, a.2 de causa indulgentiarum, alii tamen communiter approbant, inter quos est Corduba, q.18 in fine, corrolario [sic] 3, in tractatu *De Indulgentiis*...

Des. (f.277v) ...9. Demum nihil in illis apparet indecentiae. Obiectiones contrarias vide in Dominico Soto, [in] 4, d.24, q.1, a.2, de causis indulgentiarum paulo post medium articuli, ubi agitur de calculis benedictionis. Laus Deo et B. Virg. Mariae.

Jesus+Maria. Explicatio illorum verborum quae in Offertorio Missae pro defunctis leguntur ab Ecclesia cum ait: Domine Iesu Christe Rex gloriae, libera animas omnium fidelium defunctorum, etc. per R.P. ALFONSUM SALMERONEM SOCIETATIS IESU.

Inc. (280) Ecclesia catholica in Missae sacrificio quod pro defunctis celebrat, haec habet verba: Domine, Iesu Christe, Rex gloriae, Libera...

Des. (f.286v) ...Lector pro suo arbitrio seligat quam magis probabit solutionem et suo iudicio fruatur; aut si etiam in Scriptura sacra satis eruditus est, meliorem aliam viam excogitet: cui non invitus libenter subscribam. Laus Deo opt.max.Trino et Uni.

Sententia Patris Roberti Bernarmini [sic, pro Bellarmini] [De eadem re]

Inc. (f.286v) Respondent aliqui Ecclesiam orare pro aegrotantibus ne damnentur ad inferos. Sed repugnat illud: Libera animas omnium fidelium

defunctorum. Non enim agonizantes dicuntur animae defunctorum...

Des. (f.287v) ...ita non est absurdum pro defunctis dicere: Libera eas de ore leonis ne cadant in obscurum, etc.

OBSERVACIONES. 215 x 140 mm. 341 folios útiles. *Tejuelo*: Tractatus varii et instrucciones. *Autores*: DIEGO LAÍNEZ, S.I., nació en Almazán (Soria) en 1512. Maestro de Artes en Alcalá el 22.10.1532. Ingresó en la Compañía de Jesús el 15.8.1534, París y 27.9.1540, Roma. Se ordenó de sacerdote en Venecia el 24.6.15538. Hizo su profesión en Roma el 22.4.1541. Murió en Roma el 19.1.1565. Fue Provincial de Italia de 1552-1556. Vicario General de la Compañía de 1556-1558. Nombrado Prepósito General de 1558-1565. Teólogo pontificio en tres etapas del Concilio de Trento. En la última era, además, Padre del Concilio como General de la Compañía. DIEGO DE LEDESMA: véase Pág. 96. S. ROBERTO BELLARMINO, nació en Montepulciano el 4.10.1542. Ingresó en la Compañía en Roma el 20.9.1560. Maestro en Artes en Roma en set.1563. La profesión la hizo en Lovaina el 6.1.1570. Se ordenó de sacerdote en Gante el 6.7.1570. Murió en Roma el 17.9.1621. Provincial de Nápoles de 1594-1596. Teólogo de Clemente VIII de 1597-1599. El 3.3.1599 fue creado Cardenal. ALFONSO SALMERÓN, S.I. nació en Tajo (Toledo) el 8.9.1515. Maestro en Artes en París, 1536. Fué ordenado sacerdote en Venecia, octubre 1537. Ingresó en la Compañía en París, 15.8.1534 y en Roma, 27.9.1540. La Profesión en Roma 22.4.1541. Doctor en teología por Bolonia el 3.10.1549. Fué Provincial de Nápoles 1558-1575. Asistió, junto con el P. Láinez, como teólogo papal a las tres épocas del Concilio de Trento. Escritor. Murió en Nápoles el 13.2.1585.

Opera NN 56

[*Casus conscientiae*]

1. *Responsiones ad 21 dubia ex Polonia*¹³

Inc. (f.4) Cum hanc usuram etiam non dubitetur et a iure nominari et divino adeo prohibitum, ut ne Pontifex quidem possit in ea dispensare...

Des. (f.9) [Ad 21] ...etsi exigendum semper considerem, ex quo id magis communiter exigere solet. - Probatur mihi.

2. *Dubia quaedam Romae proponenda*¹⁴

Inc. (f.10) An sint legitimae tales Altarium in templis Polonicis fundationes, in quibus certa pecuniae summa ita a prima fundatione conservatur...

Des. (f.13) ... Ad 9^{am} quaestionem responderi poterit non teneri illo voto quae noverat inter virgines consecrari non satis constat.

¹³ Están dirigidas al P. Hoffeo.

¹⁴ Parecen ser las dudas resueltas en el nº 1.

3. *[De absoluteione ab excommunicatione in Germania et dispensatione pro irregularitate]*

Inc. (f.14) Quaestio prima duo continet dubia...

Des. (f.19) ...2^a dico, quod nostri possunt dispensare in foro conscientiae cum eo, qui susceperit ordines ante aetatem, et ministravit, modo pervenerit ad aetatem legitimam.

4. *Tres modi quibus agere potest satisfactio ut pars sacramenti.*

Inc. (f.20) Secundus et tertius modi quibus dicitur satisfactionem ut sacramenti partem ab attrito...

Des. (f.20v) ...dicitur a Concilio disponere ad impetrandam gratiam Dei, nisi in Sacramento, non antea, neque postea.

5. *[De denuntiatione judiciali concubinariii apud Episcopum]*

Inc. (f.21) Cum Episcopi velint concubinariii denuntiare iudicialiter...

Des. (f.22) ...ita nec nisi ex publica, et iuridica notitia, quae habetur per allegata et probata.

6. *Responsio P. Acostae*

Inc. (f.23) Etiam quod non esset affectus ad religionem nec eam diligeret, si tamen sponte professionem emisit...

Des. (ib.) ...faciliter autem a legato de Saline (?) Summi Pontificis quem credo habere potestatem.

(f.23v) Pater Azor probat sententiam p.Costae. Addit circa ultimam particulam 2^a dicti fortassis eum non incurrisse irregularitatem illam, quia bona fide non putans esse suspensum cum celebrasse.

7. *[De irregularitate ex deformitate pedum]*

Inc. (f.24) Reverendus P. Acosta respondit si ex hoc non impeditur notabiliter in exercitio ordinis...

Des. (f.25) ...si alias est habilis, vel constet sola episcopali egere dispensatione. (f.25a v) A Messina. Censura della dottrina del P. Marino circa satisfactionem¹⁵.

8. *[De donatione (cum prava conditione)]*

Inc. (f.27) Titius donat Semproniae aureum monile eo pacto, ut sibi e bello redendi...

Des. (f.27v) ...proicere res foras, ut probat Sylvester, v^o Restitutio 2, q.7.

9. *[De communione in templo nostro in Paschate]*

Inc. (f.28) Ad quaestionem propositam: An qui apud Minoritas, et successive apud nos...

Des. (f.29) ...ea quae § Compendii, v. Eucharistiae. (f.30v) 1585 8 Giugno Palermo. Solutione d'un caso mandato al P. Luca Pinelli, Praeposito.

¹⁵ Debe corresponder al n^o 4. Es el final de ese pliego.

10. [*Casus*]

- Inc.* (f.31) De coemeterio in hortum converso. a) Ad primum. 1^o) De consecr., d.1, c.lignae, decernitur ligna ecclesiae consecratae non debere...
 b) (f.31v) Ad 2^{um}. De libris non alibi imprimendis ex mandato Papae.
 c) (f.31v) Ad 3^{um}. Quos ius excipit, ut in paroechia communicare non teneatur
 d) (f.32) Ad 4^{um}. Paupertas matris et sororum ad quid obliget nostros?
 e) (f.33) De servitute quae impedit ab ingressu Societatis.
Des. (f.34v) ...sed ubi spiritus Dei, ibi libertas; et si spiritu Dei ducimini non estis sub lege. Haec ille.

11. DIEGO LEDESMA, SI, *De venditione expectata pecunia et emptione anticipata pecuniae in quibusdam mercibus quae non possunt aliter vendi, aut emi, aut vix aliter quam expectata pecunia, vel anticipata: An possit emi vel vendere plus vel minus quam valeant praesenti pecunia*¹⁶.

- Inc.* (f.35) Quamvis disputatio in genere de conditione spectata pecunia et anticipata frequentissima sit apud Doctores, nescio tamen...
Des. (f.41) ...tunc profecto post factum non est ad restitutionem ullam obligandus.

12. [*Otra copia del n^o anterior (fols.42-46)*]13. *Cum marginalibus responsis Patrum Joannis Azor, Jacobi a Cruce et Gabrielis Vázquez*¹⁷. (f.47)

- Inc.* (f.47) 1-2. A. Eorum patrum sententia nobis probat qua potuerit tuta conscientia ...
Des. (f.47v) ...8-G. Eorum sententia probatur, opposita nullo modo. Gabriel Vázquez, Jacobus a Cruce, Joannes Azzor.

14. *Quae controvertunt nostri et inter se et cum externis circa tritici pretium regia lege praescriptum*¹⁸.

- Inc.* (f.48) 1^o Convenit nostris etiam cum externis iuste tritico esse pretium praescriptum...
Des. (f.49v) ...magnae vero illius partis mensem huiusque iactura augeri pretium eiusdemque copia minui posse, non vero secus.

15. *De vectigalibus et aliis publicis exactionibus brevis tractatus*

- Inc.* (f.50) Tota haec tractatio ad 4 capita commode redigi potest: 1^o Agemus de variis nominibus quae impositionem sive exactionem...
Des. (f.56v) ...Quamobrem, quemadmodum maiores causae ad Sedem Apostolicam referuntur, ita nos ad R.T.P. confugimus; ut de hac re nos instruas et

¹⁶ Al final de la otra copia, n^o 12, se lee: J.L. (= Jacobus Ledesma).

¹⁷ Respuestas a 8 casos (más bien 7, porque el 1^o no existe). Al final de la página, la firma de los tres. Los casos no se copian; sólo las respuestas a ellos.

¹⁸ Al final (f.49v): «Provinciae Baeticae. Controversia circa pretium lege praescriptum».

quam sententiam in hac re sequi debeamus ostendas, ut alacriori animo possimus confessiones, quae frequentissimae apud nos sunt audire et animas fidelium christianorum consolari. Laus. Deo.

Hic libellus diligenter ab aliquibus Patribus qui Romae degunt publice Theologiam profitentibus perlectus, omnium sententia comprobatus. Hac conditione, ut in apertum non prodeat tanquam ex Societatis officina; Venetiis praesertim, ne animos Senatorum hominum offendamus¹⁹.

16. DIEGO LEDESMA, SI, *Responsio, etc.*²⁰ *Utrum dispensatio in gradibus prohibitis obtenta, tacita copula prius habita, valeat, etc.*

Inc. (f.57) *Responsio ad fundamenta contrariae opinionis, partis scilicet negativae. Ad primum quod supponitur...*

Des. (f.60v) *...Haec sunt, quae mihi videntur interim, dum aliud a superioribus meis, quibus obedire teneor, et paratus sum, statuitur. In omnibus me doctorum, et melius sententium iudicio subiciens.*

Post haec intellexit P. Ledesma in Congregatione Concilii fuisse resolutum huiusmodi dispensationes, tacita copula quae praecesserat, esse nullam. Finis²¹.

17. *Utrum dispensatio in gradibus prohibitis obtenta tacita copula carnali inter contrahentes habita valeat, an vero sit nulla.*

[Es otra copia de *Opera NN.* 4, 11. Aquí ff.61-66]

18. [*Otra copia de la pieza anterior, ff.67-71v*]

19. *An Episcopi possint post Concilium Tridentinum reservare casus etiam Religiosis in sua dioecesi existentibus.*

Inc. (f.72) *Aliqui enim videntur id affirmare tum quia absolute dicatur...*

Des. (f.72v) *...siquidem Romae etiam hodie Vicarii Pontificis reservationes quae fiunt Parochis Urbis nisi particulatim nobis intimentur non servatur a nobis.*

20. *De simonia quae genus quoddam est emptionis, et venditionis scilicet rerum spiritualium.*

Inc. (f.72v) *De materia simoniae. De simonia igitur agemus, et 1º...*

Des. (f.73) *...personae quae has actiones exercent, dant scilicet et accipiunt ut principales et ministri, etc.*

¹⁹ Por las últimas palabras y por la alusión que hay en el f.52, parece referirse a Venecia y Génova.

En *Opera NN.*72 se repite esta misma respuesta o tratado. Parece la pregunta dirigida al P. General [Diego Laínez] y respuesta suya. El final (f.153v): «Nostra sententia. Quid enim sentiam de hac re breviter dicam ad Dei gloriam» es frase de Laínez hablando en Génova *e suggesto* sobre los cambios.

²⁰ Véase *Opera NN.* 4, 12.

²¹ El último párrafo "Post haec..." está escrito con otra letra.

21. [*De causa dispensationis in pluralitate beneficiorum*]²².

Inc. (f.74) Causa sola sine dispensatione, vel causa sine consuetudine approbata et recepta ab illis qui possunt dispensare ita ut putetur in virtute dispensatio non est satis, 1^o quia esto posita illa causa sufficienti...

Des. (f.81) ...non erit absolvendus etiam si ante Concilium Tridentinum ea [sic] habuerint si habet dispensationem Summi Pontificis²³.

22. *An magi cogi possunt tormentis ad manifestandum eos qui [ilegible] tempore in suis conventibus sacris et saltationibus viderunt...*

Inc. (f.82) Cum magia sit duplex: naturalis scilicet cum mira naturali ratione ac ingenio fieri possunt...

Des. (f.83v) ...cum cesset non obviendo malo publico.

23. P. ACOSTA²⁴ *De dispensatione ad honores et Praelationes in manifestis haereticis.*

Inc. (f.84) Quaeritur: An qui olim manifestus fuit haereticus et postea sponte...

Des. (f.85v) ...seu quod possit dispensare super irregularitate ex ipsa procedente.

24. AZOR, TUCCI, CISNEROS, [*A una consulta del Sr. Basilio Fidi sobre la obligación que pueda tener con sus nietas*]

Inc. (f.87): Praemisso ut post alios plenius habetur ex Ripa lib.2^o Respons. sub tit. de Rescrip. cap. 13 et 14...

Des. (f.90) ...Giugno + 1587 Roma. Pareri delli P. Azor, Tucci et Cisneros intorno al D. Basilio Fidi, per conto dell'obbligo che posea haver con le sue nipote.

25. IDEM.

Inc. (f.90v) P. Cisnerus et ego legimus istas litteras missas ad P.N. Generalem, et quae ex eis colligere potuimus sunt sequentia...

Des. (ib.) ...et omne quod aliquando oriri solet scandalum in similibus rerum eventibus, auferetur: et N. maiori in pace et tranquillitatem animi vivet.

26. [*An nostri possint baptizare*]

Inc. (f.91) Nostris aliquando licet baptizare sine ulla necessitate cum neque voto, neque praecepto alicuius regulae obligentur ab hoc ut abstineant...

Des. (f.92) ...An vero passim expediat nostris baptizare, iudicium erit patris Generalis²⁵.

²² Véase *Opera NN*, 4, III.

²³ Así acaba. Hay otro tratadito del mismo tema en *Opera NN*. 4, 3, que parece mejor que la presente copia.

²⁴ Así parece desprenderse del f.86.

²⁵ Billete de Perisco (?) al P. Hoffeo: que la dispensa pedida no se puede conseguir por la Penitenciaría, sino que tiene que ser por la Signatura y vale 25 ducados.

27. *Utrum pro infidelibus liceat orare. Item, an pro eisdem sacrificium offerri possit.*

Inc. (f.93) Ad primam ex iis quaestionibus dicendum 1º est quod si de privata oratione agamus dubium non est quin...

Des. (f.95v) ...quod dixerim ex Navarri sententia in suo Manuali de oratione cap.19, n.72. Idemque approbat in Manuali Confessariorum, cap.27, n.36²⁶.

28. *Theologorum nostrorum²⁷ ad quinque dubia Peruana responsio. Mense aprili 1591.*

Inc. (f.97) 1. Circa § XI Compendii v. Absolutio quaeritur: An nostri sacerdotes possint absolvere a censuris extra confessionem...

Des. (f.99v) ...ei qui sit potestatem illud irritandi ad hoc ut si sibi videbitur iritet.

29. *An Episcopi possint post Concilium Tridentinum...²⁸*

30. *Dubia quinque. De obligatione Concilii Tridentini quoad Decreta, et obligatione bullarum Pontificis in regionibus ubi non sunt promulgatae²⁹*

Inc. (f.101) 1. Sint necne omnes obligandi in foro conscientiae ad observanda Decreta...

Des. (f.103v) ...Quod si practice ab eo aliquid peteretur, possit se gerere eo pacto quo de confessore diximus.

31. *Controversia de sacramento Extremae Unctionis*

Inc. (f.104) Haeretici fatentur fuisse olim in Ecclesia hanc unctionem infirmorum...

Des. (f.107v) ...²⁹, quia fuit insinuata in Scriptura et promulgata etiam a Jacobo. Reliqua argumenta sufficienter sunt soluta.

32. *Parochus tempore pestis tenetur residere, nisi sufficienter per alium possit provideri animabus sibi subiectis.*

Inc. (f.108) Probat 1º ex D. Thoma, 2^a, 2^{ae}, q.185, a.3: Episcopus non potest deserere...

Des. (f.109v) ...Ex dictis sequitur quod possit Episcopus privare Parochum qui non vult residere iuxta iuris ordinem.

33. *Utrum dum poenitens aliqua ignorantia laborat quae est invincibilis, et tamen certissimum est esse errorem, teneatur confessarius poenitentem docere veritatem.*

²⁶ El f.96, en blanco

²⁷ Están las respuestas de J. Azor y Juan B. Costa.

²⁸ Todo como en la pieza 19. Hay una nota marginal que dice: «Videtur haec ultima correctio».

²⁹ Véase Opera NN. 4, 7.

Inc. (f.110) *Exempli gratia. Mulier quae clandestine nupsit uni cum quo copulam non consummavit, et postea in publico alteri matrimonio coniungitur...*

Des. (f.110v) *...sine iuris divini sit, sive humani, sive facti.*

34. *Quaestionum fere quotidianarum seu casuum pro Polonia decisiones factae a Doc. Martino Azpilcueta Navarro 1575.*

Inc. (f.111) *Responsurus ad propositas mihi quaestiones, quae sunt 43, praemitto septem alias, ex quibus et ex illis constituentur quinquaginta. Quarum prima sit...*

Des. (f.113) *...posse ille generaliter alicui delegare, ita ut habeat potestatem absolvendi pro suo arbitrio eos, qui videbuntur ei absolvendi.*

35. *In bullam Pii V anno 1568 contra sodomitas*³⁰

Inc. (f.134) *Canon ita habetur: Omnes et quoscumque praesbiteros, et alios clericos...*

Des. (f.140v) *...vel si contra decernamus non obligare huiusmodi bulla Pontificis cum fortasse cras postea declaret contrarium. Atque ad primum casum responsum est satis.*

36. *Tertius casus*³¹

Inc. (f.141) *Tertio quaeritur. An possimus absolvere a simonia et ab incurta excommunicatione facta restitutione, si qua opus sit...*

Des. (f.143v) *...et caute quidem ne irretemus crabrones contra Societatem, et ob communem utilitatem et pacem. Laus Deo optimo Maximo.*

37. *Resoluciones de los casos que se han tratado en las conferencias desde el mes de Hebrero de 1577 en el collegio de Medina*³².

Inc. (f.144) 1. *Cómo restituirá uno lo que tiene obligación, no teniendo más bienes que el usufructo, y ganancias de el dote, que trajo su mujer...*

Des. (f.146) *...R.*³³ *cuanto a la primera parte del caso, el que hizo tal voto no se puede saber en tanto que la otra parte no lo pida. Quanto a la 2ª parte, si consintió la mujer, es voto absoluto de religión, y no se puede de nuevo arrepentir.*

38. *Casus in conferentiis resoluti in hac domo Pintiana*³⁴.

Inc. (f.147) *Dè simonia circa baptismum. Utrum quando puer vel adultus iam iam moritur sine baptismo et qui solus potest eum baptizare...*

Des. (f.149v) *...Quando vero vovit totum mensem ieiunare non tenebitur id facere in Dominicis si ieiunium afflictionis erat, nisi forte quando vovit expresse intellexerit de illo die et absque scandalo id possit, quod ex dictis patet. Hernando de Solier*³⁵.

³⁰ Hay una traducción italiana en *Opera NN.* 4, 5.

³¹ Escrito con la misma letra que el anterior. No dice nada del 2º. Es continuación.
- Véase *Opera NN.* 4, 6.

³² Son 19 casos.

³³ Con otra letra sólo esta respuesta.

³⁴ Profesa de Valladolid. Son 17 casos. En el f.150v se dice: *Casus resoluti in domo Pintiana 1577.* Para el Pº Rojas. Para Roma.

³⁵ Los fols. 150 y 151, en blanco, excepto lo señalado en la nota anterior.

39. [*Casus usurarius in Germania pro Imperatore*]

Inc. (f.152) *Casus frequentissimus Viennae est iste. Imperator pecuniis indigens mutuo a mercatoribus maxime Italis petit, puta viginti millia talentorum...*

Des. (f.153v) *...Imperatoris offensa fieri non possit, ad prudentiam spectat loci, rei, personarum, ac aliorum circumstantiis bene consideratis.*

40. *De la casa Professa de Valladolid. El P^e D^{or} Paulo Hernández. Quaestiones morales Theologicae ancipites et dubiae quae varie a patribus Societatis intelliguntur et executioni mandantur. Aliquot harum quaestionum proponam quarum partem probabiliorem rationibus et testimoniis sequendam probabo³⁶.*

Inc. (f.154) *Quaestio prima circa contractum emptionis et venditionis. Numquid possit eo pretium iustum mercium quae fit pecunia credita...*

Des. (f.158v) *...et ratio illius est quia ecclesiastici sunt veri domini fructuum, etc.*

41. *Resolutio casuum in materia de restitutione. Monterey (f.162)**De restitutione. Collegii Montis Regii in conferentiis (f.163)*

Inc. (f.163) Q.1. *De restitutione bonorum spiritualium. 1 Dub. Utrum qui inducit alium ad peccandum teneatur aliquid restituere. 1^a conclusio. Qui sine fraude alium inducit ad peccandum...*

Des. (f.169) *...Idem dicendum est quod de adultero, de illo qui dedit puerum mulieri sterili ut supponeret marito, ita Navarrus, c.16, n.48, et alii Thomistae. Qui casus refertur in c. Officii, de poenit. et remiss. Firmaron estos casos sobredichos los Padres señalados por el P^e Rector deste Collegio de Monterey. Antonio de León. Francisco Labata³⁷.*

42. *Jhs. Resolutiones habitae in casuum conferentiis Praeside Patre Egidio González.*

Et primum de redivibus ecclesiasticis. (f.171)

An ecclesiasticis prodigalitas de redivibus bonorum sit peccatum mortale ex genere suo... (f.171v)

a) De redivibus ecclesiasticis

Inc. (f.172) *An clerici prodigalitas de redivibus beneficiorum sit peccatum mortale. Respondetur: Affirmative ex genere suo esse peccatum mortale...*

Des. (f.174) *...In articulo autem necessitatis pauperum et captivorum, peccaret*

³⁶ Son 14 cuestiones y sus respuestas. El f.160 y 161 en blanco; en el 161v sólo: *Casus usurarius.*

³⁷ El f.170, en blanco. En el dorso hay esta nota: *Resolución de casos para el P. Provincial. Casos de Monterey. Han de venir firmados de los que se señalaron para la resolución dellos. Por esto se remite para que los firmen y los tornen a enviar. - Para el P^e Pedro de Rojas. Que los ponga con los demás.*

mortaliter, vivendo de redditibus sui beneficii. Ita D.Thomas, 2.2., q.185, a.7 ad 3^{um}.

b) *Praesidente R.D. Joanne Fernández.*

Inc. (f.175) Quatenam attritio sit necessaria ut adulto possit conferri baptismus. Sylvester, v. Confessio, § 24. esse voluntariam susceptionem...

Des. (176) ...Similiter suscepturus vel administraturus sacramentum aliquod. Imo et secundum quosdam [...] sed non est communis sententia.

43. *Ex bulla Pij 4 contra Confidentarios. Anno 1564 die 17 octobris edita. [Et] ex Pij V motu proprio, die 1^a junij 1568.*

Inc. (f.177) Ecclesias omnes etiam Metropolitanas ac beneficia quaecumque in titulum vel conveniendam in confidentiae iure...³⁸

Des. (f.180v) ...quia nullum ius habeat ad illud et nullum transferat merito beneficium declaratur vacans³⁹.

44. *Tractatus de confidentiis beneficiorum in bullis Pij quarti et quinti prohibitis*⁴⁰.

Inc. (f.181) Cur de confidentiis agendum, et de quot, quibusque rebus, quoque ordine. Cum tam graves poenas sint positae contra confidentiae crimen...

Des. (f.223) ...et loco "illi vel alijs" scriptum esse "alii vel alijs"; esse enim videtur facilis calami lapsus. Atque hactenus de confidentiis, et confidentiarum Bullis dicta sint satis. Quod cedat ad laudem et gloriam sanctissimae Trinitatis Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. Finis. Laus Deo... Jesus.

Indice del tratado. (ff.223v-225)

45. *De pluralitate beneficiorum*⁴¹.

Inc. (f.226) De pluralitate beneficiorum. 1. Duos beneficia etiam simplicia, quorum utrumque est sufficiens non possunt haberi.

Des. (f.227) ...5. Quod si habuerint causam sufficientem et legalem dispensationis tunc absolvendi essent; sed nimia pluralitas nunquam erit permittenda. Laus Deo⁴².

³⁸ En el f.178, ya casi ilegible, se repite de nuevo. f.179: la opinión de Navarro. En el mismo f.179: Colligo iam veritatem nostrae censurae ex contextu Extravagantium Priorum.

³⁹ El f.180a, en blanco.

⁴⁰ Véase *Opera NN.* 4, 4.

⁴¹ Véase *Opera NN.* 4, 3.

⁴² En el f.227v y siguientes, se repite *De pluralitate beneficiorum*. Parecen notas y borradores para la elaboración del Tratado. Así en el f.227v hay trece citas de cánones. En el 228, del derecho natural. En el f.230 diversos textos del Derecho. En el 232v autoridades de los doctores escolásticos. En el 233 la Conclusión 4^a. En el 236v: que la dispensa sin causa suficiente no es válida. En el 239, razones. En el 239v, la 5^a conclusión, aunque sólo la enuncia.

A partir del f.240 hay una copia, muy cuidada de ese mismo tratado *De pluralitate beneficiorum*, que comienza: "Sequens P. Ledesmae tractatus... Véase *Opera NN.* 4, f.201.

En el f.255v termina: "Finis tractatus de pluralitate beneficiorum P. Ledesmae. Laus

46. *De fructibus non residentium quantum, et cui restituere teneantur, et per quos applicanda restitutio ex Concilio Tridentino.*

Inc. (f.256) 1. Ac primo de Episcopis non residentibus. Concilium Tridentinum, sess.6 de reformatione, cn.1, statuit, ut si quis ex Patriarchali, Primatiali...

Des. (f.257v) ...ut scilicet applicentur fabricae, si indigeat, vel pro loco alio, arbitrio non eius qui non resedit, sed ordinarii.

47. *Iubiliorum declaratio circa reincidentiam quomodo intelligenda sit.*

Inc. (f.258) Ex Iubileo emanato sub Pio Papa V, XV kal.Decembris 1568, haec habentur: Declarantes tam praesentes quam alias quascumque super concessione similium vel disimilium indulgentiarum...

Des. (f.259) ...qui si non committat novam culpam non debet quod spiritualia separari ab Ecclesiae membris.

48. *Sequitur resolutio diversorum casuum Ba. P. 2.*

Inc. (f.260) An qui ordinatur sine beneficio et sine patrimonio sit suspensus, ante Concilium Tridentinum et Bulla Pij V...

Des. (260v) ...ut tam hi quam illi sint suspensi, et ideo quam poenam putabat illorum, extendit ad hos.

49. *An qui sine titulo promoventur ad sacros ordines sint post Concilium Tridentinum, c.2, sess.21, suspensi ipso iure. Et quid de promotis ad titulum beneficii minus sufficientis.*

Inc. (f.261) Pro affirmativa facit primo, quia Concilium contra taliter ordinatos...

Des. (f.269v) ...sic antiqui ad distinctionem canonum qua continentur in lib.Sexto, ut Clementinis⁴³.

50. *An liceat uni plura beneficia habere.*

Inc. (f.270) Quia saepe contingit periculose abuti potestate ligandi et absolvendi...

Des. (f.273) ...illicita est beneficiorum pluralitas de qua quae dicta sunt, sufficientiant.

51. *De residentia*

Inc. (f.273v) Circa residentiam autem sit prima supponenda quaestionem [sic]. An liceat non residere eum qui curam habet animarum...

Des. (f.274v) ...ubi autem utrumque horum deest vel alterum non excusat causam qua abest a sua Ecclesia. Et haec de Residentia sint dicta satis.

52. *De pensionibus*

Inc. (f.275) Circa pensiones autem prima sit suppositio...

Deo, et Dno. nostro Jesu Christo, ac sacratissimae Virgini Mariae Matri eius gloriosissimae.

⁴³ Fol. 269a, en blanco.

Des. (f.275v) ...quia laedit auctoritatem pontificalem cui est prohibitum ius huiusmodi pensiones statuendi. De quibus iam dicta sufficiant. Laus Deo V.M.

53. [*De saltatoribus Barcinonae et Cathalauniae*]

Inc. (f.276) En esta ciudad de Barcelona y Cataluña se usan ciertas obras las cuales son las siguientes: Lo primero se usa bailar hombres y mujeres...

Des. (f.285) ...Y así de lo dicho queda también respondido a lo de los naquetes y máscaras y bailes de Carnestolendas⁴⁴

OBSERVACIONES: 210 x 140 mm. (Enc.: 230 x 165 mm.) 1-286 fols. (en la foliación actual) + 2, los que hemos ido señalando que están en blanco. *Enc.*: holandesa. *Tejuelo*: Casus Conscientiae. *Autores*: n.6, 23. DIEGO ACOSTA, SI, nació en 1535 en Medina del Campo. Ingresó en la Compañía allí en julio de 1552. Ordenado de sacerdote en junio de 1562, pasó a Roma donde hizo su profesión el 1.11.1564. Murió en Ciudad Real el 20.7.1585. n.11, 16. DIEGO LEDESMA, véase p.96. n.13, 24. JUAN AZOR, SI, nació en Lorca (Murcia) en 1536. Ingresó en la Compañía en la provincia de Toledo el 18.3.1559. Enseñó en Alcalá, Plasencia y Roma. Formaba parte de la comisión para la redacción de la *Ratio Studiorum*. La profesión la hizo el 28.1.1571. Murió en Roma el 19.2.1603. Uriarte-Lecina traen la relación de sus obras impresas y manuscritas, 1, 398s. De JUAN DE LA CRUZ, no hemos podido encontrar ningún dato. GABRIEL VÁZQUEZ, SI, nació en Villaescusa de Haro, Belmonte el 18.6.1549. Ingresó en la Compañía el 9.4.1569. Enseñó en Ocaña, Madrid, Alcalá y Roma (1586-1591). Murió en Jesús del Monte (Alcalá) el 30.9.1604. n.24. ESTÉBAN TUCCI, SI, nació en Mesina en 1541. Allí mismo ingresó en la Compañía en octubre de 1557. Hizo su profesión en Roma el 1.12.1578. Ahí murió el 27.1.1597. Los nn.49, 50 y 51 están editados como de Laínez por el P. H. Grisar en *Disputationes Tridentinae*, 2, pp.401-406.

Opera NN. 73

DIEGO LAÍNEZ, S.I.,

1. *Esto son unos avisos para los que comienzan a predicar* (f.1-22)
2. *Sermoni sopra la Tribulazione* (f.23-91v)
3. *Lezioni 30 sopra l'orazione* (f.95-204)

OBSERVACIONES. No hemos podido analizar este ms. ni el siguiente *Opera NN. 74* por ser escritos de Laínez de difícil lectura e interpretación. Del *Opera NN. 73*, están editados por H. Grisar, *Iacobi Lainez, Disputationes tridentinae*,

⁴⁴ El fol. 285a, en blanco. - En el f.286: "Beneficiarii consanguineos non possunt quidem augere [...] uxorem suam tractare, et ipsum vivere". Es como una nota o apunte.

2, el n.1, en las págs. 506–542 en versión latina reciente. Y algunas de las lecciones sobre la oración, *ib.*, págs. 543–560.

Opera omnia 74 son doce fascículos con notas y apuntes autógrafos del P. Láinez, como dijimos, de muy difícil lectura. Algunas parecen notas de lecturas de otros autores.

Opera NN. 75

I. *De fuce et ornatu mulierum*⁴⁵

Inc. (f.3) Per fucum hic intelligimus cultum illum pulchritudinis...

Des. (f.4) ...Repugnat et charitati proximi. Laeduntur enim per istam alias sorores, fratres consanguinei, absentes, futuri, modesti, antiqui, videntes alij⁴⁶.

II. *Summa eorum quae per quendam Societatis Jesu sacerdotem e suggestu proposita sunt populo Genovensi*⁴⁷

Inc. (f.5) Quia saepe saepius proposui, et exaggeravi quantum expediat...

Des. (f.60v) ...ne in genere tantum detestantes usurae vitium, videremur negligere vel fugere sermones particulares, qui in hoc, et similibus argumentis, teste Philosofo, utiliores, et aptiores sunt. Finis.

III. *Tractatus de Symonia a R.P. Jacobo Laynez Generali*⁴⁸

Inc. (f.61) Quaestio a Sanctissimo Domino nostro Papa Paulo 4º proposita: Num liceat pro usu potestatis spiritualis commodum aliquod temporale...

Des. (f.103) ...[Cita de S.Bernardo] quae tua digna putaveris audientia, fidei quodam et accommodo ipsi causae compendio terminando. Finis.

IV. *Resolutio cuiusdam casus a p. Natali facta.*

Inc. (f.104) Quaestio. Mercator quidam habet metallum, quod emit ab haereticis qui effractis campanis ecclesiae consecratis illud vendiderunt...

Des. (ib.) ...prasertim ubi nulla est necessitas, sicut in hoc casu.

V. *An omnes christifideles tam laici quam clerici teneantur ex necessitate salutis ad tenorem pragmaticae editae per Ill^{um} D. Proregem super venditionem frumentorum, et contravenientes obligantur ad peccatum mortale, et teneantur ad restitutionem.*

Inc. (f.104) Ad quod ita respondemus: quod servari teneantur, et contravenientes omnino sunt obligati non solum ad poenam peccati mortalis...

⁴⁵ Es un resumen de lo contenido en el VI.

⁴⁶ Parece un resumen de lo publicado por H. GRISAR, *SI, Jacobi Lainez. Disputationes Tridentinae*, t.2 (Insbruck 1886), pp.464–500. Hay otra copia, más amplia en este mismo manuscrito VI, fols.108–125.

⁴⁷ Véase *Opera NN. 72, I*. Coincide con lo publicado por H. GRISAR, 2, 227–321.

⁴⁸ Publicado por H. GRISAR, 2, 322–382.

Des. (f.107) ...Pauca haec notavi ego frater Bernardinus Balbanus capuccium. Ad piarum salutem et instructionem animarum [...] Doctorum, ne de caetero errent. Etsi fortasse errarint, sciant ad quid [...] et quare: ne detrahendis ansa calumniantibus probatur. Catinæ 15^a Aprilis, p.s. MDLVIII⁴⁹.

VI. *De fuco et ornatu mulierum*⁵⁰.

Inc. (f.108) De fuco et ornatu tractaturi, primo quid vox fuci,...

Des. (f.125) ...in qua speciosi et ornati in aeternum fulgebimus, amicti lumine sicut vestimento duplicique stola induti. Amen. Laus Deo optimo maximo.

VII. *Institutio scholaris in genere; deinde de scholari christiano a P^{re} Laynez*⁵¹.

Inc. (f.126) Acturi de vocatione scholaris christiani, primo de necessariis scitu scholari, deinde de christiano dicemus. Et quoad primum...

Des. (f.137) ...Ideo doctores multum temporis impenderunt studio, et gentiles vocabant tempus sapienstissimum⁵².

VIII. *An liceat uni plura Beneficia habere.*

Inc. (f.139) Quia saepe contingit periculose abuti potestate ligandi et absolvendi...

Des. (f.146v) ...cui est quaesitum ius huiusmodi pensiones statuendi. De quibus iam dicta sufficiant.

IX. *Documenta ad bene interpretandas Scripturas.*

Inc. (f.147) Quia interpres Scripturarum velut instrumentum medium est inter Deum et auditores...

Des. (149v) ...ad virtutes etiam morales, et genuinae charitatis affectum, et omnem christiano viro dignam perfectionem. Deo gratias.

X. *Modus conservandi spiritum quem domi in mortificationibus accepimus a Domino Deo nostro dum mittimur ad studia.*

Inc. (f.149v) Primo, apud Deum insta cum propheta dicens: Spiritum Sanctum tuum, Domine, ne auferas a me...

Des. (f.151) ...Atque hoc si memoria perpetua retinueris bene erit animae tuae.
1. Puncta ex his brevissime collecta ut memoriae mandentur.

Inc. (f.151) 1. Insta apud Dominum ut huiusmodi spiritum conservare in te, et augere dignetur. 2. Puta Dei esse beneplacitum...

Des. (ib.) ...et ab iisdem poteris petere reliqua quae ad spiritum spectant.
2. Septem alia puncta quae unus ex primis nostris patribus, P. scilicet Paschasius,

⁴⁹ Un folio, sin foliar, en blanco.

⁵⁰ Coincide con lo publicado por H. GRISAR, *Jacobi Lainez, Disputationes tridentinae*, 2, 464-500.

⁵¹ Está editado en GRISAR, 2, 442-463. Cf ibidem 69*ss. Y para el cuadro sinóptico del fin, pp. 72*s.

⁵² En los fols.137v-138v cuadro sinóptico.

dedit uni ex filiis suis spiritualibus scholari eiusdem Societatis quae ad profectum spiritualement spectant, et in quibus ipse deficiebat.

Inc. (f.151v) Primo, quod disputando non nimis inhaereas propriae opinioni...

Des. (ib.) ...7. Quod in omnibus humilitatem teneas.

3. De modo iuvandi fratres per confessionem. In quibus potissimum debeant insistere.

Inc. (f.151v) 1. Quomodo debeat examinare conscientiam fructuose...

Des. (ib.) ...omnia quae faciunt Deo referre, ac Eum prae oculis habere.

XI. *Instructio Visitoris Dioeceseon.*

Inc. (f.152) Primo loco videtur synodus dioecesana instituenda...

Des. (f.165) ...habita ratione personae, beneficii, et aliarum circumstantiarum, quas pundus examinata expendet. Laus Deo⁵³.

OBSERVACIONES: 210 x 140 mm. 165 fols. + l (entre 107-108). *Encuad.*: pergamino. *Tejuelo*: Jacobi Laynez de Ornatu Mulier. et aliis.

Como ya observamos en *Opera NN 72*, este tratado *De fuco et ornatu mulierum*, ya ha sido editado por Grisar. Asimismo el II. está publicado ibidem, pp.227-321. El III también, ib. pp.322-382. Lo mismo el VI, que es una repetición del I. Lo mismo, el VII: pp.442-463 y pp. 69*ss. El VIII, en las pp. 401-416. El IX, en las pp.5)1-505. Del IX no nos consta el autor; sólo del n.2 se dice ser del P. PASCASIO BROET, uno de los que se agregaron en 1536 a los primeros seis fundadores de la Compañía. Murió el 14.9.1562, en París, contagiado de peste asistiendo a los apestados. La XI está publicada por Grisar, 2, pp.417-441.

Opera NN 75a

Summa eorum quae per R.P. JACOBUM LAYNEZ Sacerdotem, e suggesto proposita sunt Populo Genuensi circa mercatorum frequentiora negotia.

Inc. (f.3) Quia saepe saepius proposui...

Des. (f.54v) ...qui in hoc et similibus argumentis (teste Philosopho) meliores et aptiores sunt. Finis.

D. LAYNEZ, *De fuco et ornatu mulierum.*

Inc. (f.55) De fuco et ornatu mulierum tractaturi...

Des. (f.73v) ...in qua speciosi et ornati in aeternum fulgebunt amicti lumine sicut vestimento duplicique stola induti. Amen. Laus Deo.

⁵³ El ms. añade las citas, muchas veces suprimidas en la edición de Grisar 2, 417-441.

[D. LAINEZ], *Tractatus de Symonia.*

Inc. (f.74) Quaestio a Sanctissimo Domino nostro proposita, num liceat pro usu potestatis spiritualis...

Des. (f.111v) ...quae tua digna putaveris audientia fidele quodam et accommoda compendio terminando. Finis. D.O.M. Laus, honor, et gloria sit in saeculum saeculi. Amen.

[*De tribus speciebus bonitatis*]

Inc. (f.112) Tres sunt species bonitatis, et virtutis: Politica, moralis, et spiritualis. Politica cavet et declinat exteriores lapsus et scandala. Huius autem sunt tres gradus...

Des. (f.124v) ...aut etiam imponere ecclesiasticis, Regularibus personis, ut his adiecti ad eam pietatem, perfectionemque, quam earum statum exigit, pervenire possint.

[*Censura libelli P. Ledesmae de denuntiatione delictorum*]

Inc. (f.121) Libellus P. Ledesmae videtur valde utilis, et Societati conservandae pernecessarius, si explicentur aut in melius commutentur...

Des. (f.124v) ...Stylus tandem videtur valde levis, ac pene dissolutus et frequenter improprius. Atque haec mihi occurrunt, quae proponerem ad movendas difficultates quae maturiori ac meliori iudicio considerentur ab aliis.

Errores Doctorum.

Inc. (f.126)⁵⁴ In hoc libello continentur potissimum errores graviorum doctorum atque antiquorum, tum etiam loci in quibus facile erit huiusmodi errores invenire. Melchor Canus, in suis libris *De locis theologicis*, praescrtim lib.12, c.6, et in aliis locis, refert errores Eusebii Caesariensis...

Des. (f.140) ...De fide et operibus [...] F. Andream de Vega, multis in locis super decret. Concilii Tridentini *De iustificatione*. Albertum Pighium, 1.1 *Controversiarum* 2. *De pluralitate uxorum sub lege evangelica*⁵⁵.

OBSERVACIONES: 210 x 140 mm. 140 fols. Hay una anotación que dice: Prius 83. En este código se han reunido varios tratados y apuntes cuyo índice se encuentra en el f.2. Por lo demás, los tratados del P. Láinez están repetidos, por ejemplo en *Opera NN. 72, I, II, III*, y editados por H. Grisar, como anotamos en sus lugares.

⁵⁴ En el f.125: un pequeño papel, con otra letra: "Ex Bibliotheca Sancta melius haberi poterunt errores doctorum, vel citari hoc compedium".

⁵⁵ Así acaba.

Opera NN. 87

[Portada] *Entretien d'Ariste, et de Cleanthe sur la bonne foy.*⁵⁶

Inc. [f.1] Cle. C'est donc vous, Ariste, hé qui auroit creu vous rencontrer iey teste a teste?...

Des. [f.32v] ...et moy ie vous ay asser bien secondé, pour esperer que vous ne m'en soub caurrerer pas. adieu⁵⁷.

OBSERVACIONES: 245 x 165 mm. S/f. *Encuadernado en piel.* Sin Tejuelo.

Opera NN. 93

ESTANISLAO MANSO, S.I., *Consultationes variae ex reconditis doctissimorum virorum manuscriptis diligenter conquisitae, in quibus multa dubia facile in praxim occurrentia iuxta probabiles Theologorum sententias, et secundum utriusque Iuris principia solide resolventur.*

Inc. (f.3) Consultationes variae. Consultatio 1^a. Titius, parochus, cum abesse voluisset, petivit a Caio sacerdote, ut in eius absentia suis parochianis...

Des. (f.315v) ...ad deductionis valorem necessarium, sed quod utilius, ac securius sit. Ita censeo, salvo meliori iudicio, etc. Subc. E.M.⁵⁸

OBSERVACIONES: 265 x 190 mm. 333 fols. *Enc.*: pergamino (en cartón). *Tejuelo*: Consult.variae. Parece ser un ms. de los siglos XVIII/XIX. *Autor*: Estanislao Manso, SI, nació en Cascaes (Lisboa) el 29.2.1700. Ingresó en la Compañía el 12.8.1716. Enseñó Teología. Fue Calificador del Santo Oficio y examinador de las tres Ordenes militares. En 1756 fue nombrado Asistente de Portugal. Y en 1772, censor general de libros para Portugal. Sommervogel 5, 507s, de quien tomamos estos datos, no conoce este manuscrito.

⁵⁶ Hay una papeleta del P. Edm. Lamalle, SI, 1970, que dice: "Voir SOMMERVOGEL, 1, 1699/1900 [sic]. Le P. Dominique Bouhours SI avait publié *Les entretiens d'Ariste et d'Eugène*, Paris 1671; plusieurs rééditions. Barbier d'Aucours lui opposa *Les sentiments de Cléanthe sur les entretiens d'Ariste et d'Eugène*, Paris 1671, 1700, etc. De qui donc est cet *Entretien d'Ariste et de Cléanthe*, que Sommervogel ne connaît pas? De Bouhours lui-même?"

⁵⁷ Sigue, a continuación, escrita por la misma mano: *Essay pour la Preface de la Traduction nouvelle du livre de l'Imitation de Jesus Christ.*

⁵⁸ El fo.315a, en blanco. Fols. 316-132v, Index consultationum quae in hoc tomo continentur.

Opera NN. 100

[JOSÉ M^a GRAVINA, S.J.], *Institutiones dialecticae*

Inc. (f.1) Proemium. Quam ad Dei gloriam pertractanda aggredimur disciplinam, ea vel a graeco vocabulo...

Pars prima. De simplice apprehensione (f.12v)

Pars secunda. De iudicio sive enuntiatione (f.38v)

Pars tertia. De discursu (f.44)

Pars quarta. De methodo (f.56v)

Exercitationes dialecticae (f.69)

Exercitatio 1^a. De logicae natura (f.70v)

Exercitatio 2^a. De Logicae obiecto (f.86)

Exercitatio 3^a. De distinctionibus (f.90)

Exercitatio 4^a. De universalibus et relationibus (f.133)

Exercitatio 5^a. De veritate (f.156)

Pars prima. Quaestiones selectae circa primam mentis nostrae operationem sive circa ideas (f.201)

Dissertatio prima. De idearum natura sive origine (f.201)

Dissertatio 2^a. De ideis insensibilibus (f.323v)

Quaestiones selectae circa secundam mentis operationem (f.361)

De iudicii natura (f.361)

De iudiciorum nostrorum, sive propositionum probabilitate (f.368v)

Quaestiones selectae circa tertiam mentis operationem sive ratiocinationem (f.391)

Propositiones selectae circa methodum (f.443)

Des. f.485v) ...non eius aetas, patria, mores aliosque id genus, sed argumenta solum, et rationum momenta oculis obversentium. Atque hic Institutiones dialecticae ad Dei Optimi Maximi, Deique parentis gloriam finem accipiant. Finis.

OBSERVACIONES: 265 x 190 mm. 4 hojas en blanco + 486 + 8 en blanco.

Encuad.: pergamino (en cartón). *Tejuelo*: Gravina. Institutiones philosophiae. tomus (?). – Las partes del Proemio están divididas en secciones, así como las Exercitationes. Las Quaestiones selectae de la 1^a parte en Propositiones (y la 4^a en 8 artículos; también las otras Quaestiones selectae y, algunas, en artículos. Sigue un "Appendix ad propositionem primam Quaestionum selectarum circa Accademicos de existentia alicuius veritatis". *Autor*: José M^a Gravina, S.I., nació en Palermo el 17.3.1702. Ingresó en la Compañía el 31.10.1716. Enseñó Humanidades y Filosofía durante 9 años y durante 17, Teología. Y fue Prefecto de estudios en Palermo, donde parece murió el 23.11.1775. SOMMERVOGEL 3, 1720–1722, de quien tomamos estos datos, no cita este manuscrito.

Opera NN. 101

BOLGENI. *Dissertationi morale*

I. Dissertazione Terza, fra le morale: Sulla distinzione, e differenza tra

il volere, e il permettere. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo della Sagra Penitenzieria Apostolica.

Inc. (f.2) 1º Il peccato non si può mai *volere* lecitamente: questa è massima indubitabile. Per altro si può molte volte *permettere* il peccato *licitamente*...

Questione 1ª. Distinzione tra il Volere ed il permettere (f.2) Obbiezioni (f.19v) Epilogo (f.35v)

Des. (f.36) ...quantumque non siano connessi se non accidentalmente, e siano in qualche modo almeno confuso, prevedute. Fine della Terza Dissertazione.

BOLGENI. *Dissertazione morali. Dissertaz. IV (f.37)*

II Dissertazione Quarta fra le Morali sopra le occasioni prossime di peccare. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.38) Capo primo. Definizioni delle occasioni prossime di peccare. 1. Quando taluno trovandosi in certa combinazione di circostanze cade in peccato, il più delle volte...

Des. (f.55v) ...che si pecchi *mortalmente*, posta la dottrina comune fra gli Autori, come attesta il P. Concina. Fine della Iv Dissertazione.

III. BOLGENI. *Dissertazioni morali. Dissertazione V*

Dissertazione Quinta fra le morali sopra la cooperazione ai peccati. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.57) Capo I. Stato della questione. 1. Il punto che si cerca nella presente dissertazione è questo: Se sia lecito in qualche caso, e in certe circostanze...

Des. (f.109v) ...Costui coopera ad una materiale azione, che farà per se stessa gravissimi danni spirituali al prossimo inducendolo al peccato⁵⁹

IV. BOLGENI. *Dissertazioni Morali. Dissertazione VI.*

Dissertazione VI fra le Morali sopra gl'obblighi della Confessione. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.111) 1. Il Concilio di Trento nella sess.14, c.5, parlando della Confessione deduce l'obbligo di confessare i peccati anche le più occulti, la specie, e il numero di essi...

Questione I (f.111v)

Questione II (f.117)

Questione III (f.119)

Questione IV (f.122v)

Questione V (f.128)

Questione VI (f.130v)

Questione VII (f.142)

Questione VIII (f.149v)

Questione IX (f.165v) Circa il dare, negare o differire l'assoluzione.

Questione X (f.253v) Sopra i casi riservati

Questione XI (f.166v) Sopra il dolore di peccati

⁵⁹ Contiene 9 Capítulos [más 2]. Los fols.109a y 109b, en blanco.

Des. (f.271v) ...dobbiamo pentirci dei peccati dice, che *dolere afficimur ex amissa Dei gratia et innocentia, quae nos a Deo alienant, maxime detestare debemus*, per la perdita, che abbiamo fatta di Dio.

BOLGENI. *Dissertationi Morali. Dissertazione VII.* (f.272)
Dissertazione VII fra le Morali sopra l'intenzione nel conferire i Sacramenti. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.273) Che in chiunque amministra qualche sacramento sia necessaria per amministrarlo validamente l'intenzione, queste è un deciso dal Concilio di Trento (sess.7, c.11, de Sacramentis in genere)...

Des. (311) ...che in Confessore opera da burla *fallaciter*, non cercasse altro sacerdote, che lo absolva da vera, ed operi *veraciter*.

OBSERVACIONES: 270 x 190 mm. 311 fols. *Encuad.:* pergamino y cartoné.
Tejuelo: Bolgeni. *Dissertationes morales* III, IV, V, VI, VII. Con letra distinta especifica los títulos. *Autor:* JUAN VICENTE BOLGENI. Nació el 22.1.1733 en Bérghamo. Ingresó en la Compañía el 31.10.1747. Enseña Filosofía en Macerata. En 1796 (suprimida la Compañía) recibe en Brescia el nombramiento de Teólogo de la Penitenciaría dado por Pío VI. Murió en Roma el 3.5.1811. Véase SOMMERVOGEL 1, 1611-1622. En la col.1621, al catalogar las obras manuscritas dice: *A. Tractatus de gratia*, y añade que hacia 1835 se conservaba en el Colegio de Nobles, en Roma.

Opera NN. 105

J.B. FAURE, S.I., *I. Tractatus theologicus de virtutibus theologicis.*

Inc. (f.2) Plerique vestrum quaeritis a me, quam sitis Theologiam habituri Dogmaticam atque historicam, tam multis scilicet Doctorum sermonibus celebratam? Facerem, si quemadmodum id praestasse mihi esset planum et expeditum, ita vobis utile foret...

Pars I. De divina fide. Disputatio prima (f.3v)

Quaestio Prima. Quid sit auctoritas Dei assertiva loquentis, et qua et quibus perfectionibus constituatur (f.4)

Quaestio 2^a. Utrum pro revelationibus promissionis et commiserationis auctoritas sufficiens sit complexum et sapientia et necessitate (f.8v)

Quaestio III. Utrum non modo divina in dicendo auctoritas, sed etiam revelatio sit obiectum formale fidei divinae (f.11)

Quaestio IV. Utrum revelatio divina existimata, et non vera de re quapiam possit esse ratio rem (?) credendi fide divina (f.14)

Quaestio V. Utrum privata divina revelatio pertineat ad obiectum formale fidei (f.16v)

Quaestio VI. An fides componatur cum inevidentia de Deo attestante? sive aliis vocibus: An obscuritas sive inevidentia Dei revelantis, et attestantis sit de ratione obiecti formalis fidei? Ubi et aliqua de inevidentia rerum revelatarum (f.20)

- Quaestio VIII [sic]. Quodnam sit ultimum obiectivum resolutivum fidei (f.24)
- Quaestio IX. Quid sit lumen suasivum fidei, quo Spiritus Sanctus proponit obiecta credenda? (f.36)
- Quaestio X. Quae sint signa credibilitatis sive notae Ecclesiae (f.41v)
- Quaestio X [sic]. Utrum ex vaticiniis Novi et Veteris Testamenti probetur contra Indifferentistas Religio revelata sive contra Naturalistas, imo et christiana Religio contra negantes Infideles (f.45v)
- Quaestio XI. Utrum ex miraculis, quae praecipue in sacris Scripturarum libris sunt, demonstretur Religio revelata, imo christiana (f.50v)
- Quaestio XII. Utrum signa credibilitatis sint metaphysice connexa cum revelatis (f.53)
- Disputatio II. De obiecto materiali fidei (f.67)⁶⁰
- Quaestio I. An ad obiectum materiale fidei pertineant solum obiecta immediate et formaliter revelata, an etiam quae revelantur virtualiter, et mediate, et quo sensu (f.67).
- Quaestio II. Utrum quae dicuntur facta dogmatica e.g. 5 famosas propositiones esse haereticas in sensu Jansenii sint attenda ratione theologica obiectum materiale fidei proxime credibile post Ecclesiae definitionem, sive aliis terminis: Utrum, et quomodo Ecclesia sit infallibilis in definienda orthodoxia vel heterodoxia textuum dogmaticorum (f.76v)
- Quaestio 2^a [sic] Utrum praxis Ecclesiae evincat ea quae dicunt facta dogmatica esse obiectum materiale fidei (f.83)
- Quaestio 3^a De distinctione articulorum fidei. Utrum si creverint? Utrum admittenda distinctio articulorum fundamentalium, et non fundamentalium (f.89v)
- Disputatio III. Selecta nonnulla de Regulis fidei (f.9)
- Quaestio I. Utrum et quo sensu Scriptura Sacra sit Regula fidei (ib.)
- Quaestio 2^a Utrum traditio non scripta sit regula fidei (f.93)
- Quaestio 3^a Utrum contra doctrinam quae docet Romani Pontificis iudicium esse irreformabile in fidei quaestionibus, obstent quae historia ecclesiastica accidisse docet in controversia de valido haereticorum baptismo (f.96)
- Quaestio 4^a An ex Decretis Constantiensibus probetur Romanum Pontificem esse inferiorem Generali Concilio eiusque iudicium esse reformabile ab Ecclesia sive dispersa sive congregata (f.98)
- Quaestio 5^a Utrum ex Concilio Basiliensi inchoato anno 1431 ad annum 1443, sess.45 ultima Basiliensi efficax argumentum desumi possit contra Pontificiam potestatem Conciliis Generalibus superiorem (f.104)
- Disputatio IV. De actu fidei et de attributis eius (f.112v)
- Quaestio 1^a Fidei imperium, libertas, meritum, eius distinctio tum a fide iustificante haereticorum, tum a fide miraculorum (f.112v)
- Quaestio 2^a De certitudine fidei, et praecipue catholicae (f.114)
- Quaestio 3^a De certitudine fidei privatae (f.115)
- Quaestio 4^a Utrum et quomodo fides sit necessaria necessitate medii (f.125)

⁶⁰ Lo repite en el f.68.

Des. (f.129v) ...si certam habemus consuetudinem recitandi Symbolum, quod ideo passim Augustinus et Patres commendant⁶¹.

II. *Tractatus theologicus, De Sacramentis* (f.132)

Inc. (f.132) Postquam S. Thomas, 3 parte, egit de Christo Domino, disputat a quaestione 60 et deinceps de sacramentis...

Disputatio prima. De sacramentis in genere.

Quaestio prima. De essentia et existentia septem Ecclesiae sacramentorum (f.132)

Quaestio 2^a De efficacia sacramentorum Novae legis. Utrum physice vel tantum moraliter causent gratiam (f.138)

Quaestio 3^a An sacramenta alia distincta a Baptismo et Poenitentia aliquando causare possint primam gratiam (f.147v)

Quaestio 4^a De alio sacramentorum effectu qui in nunullis est character, an detur et quid sit (f.153v)

Quaestio 5^a De differentia sacramentorum Novae Legis a veteribus sacramentis (f.160v)

Quaestio 6^a De comparatione sacramentorum ex rebus et verbis. Ubi utrum in sacramentis Novae Legis requisita verba sint condicionalia vel consecratoria? (f.168v)

Quaestio 7^a An et quomodo Christus determinaverit res seu materias sacramentorum? Ubi praecipue de materia Confirmationis et Ordinis, et apparenti dissensu Ecclesiae Occidentalis ab Orientali (f.172)

Quaestio 8^a An et quomodo Christus determinaverit formas sacramentorum praecipue Confirmationis et Ordinis (f.181)

Quaestio 9^a De fide ministri, an sit necessaria ad validam collationem sacramentorum praecipue Baptismi? Ubi obiter, an sit necessaria ministri bonitas (f.186)

Quaestio 10. Utrum ex controversia S. Stephani cum S. Cypriano saeculo Ecclesiae III aliquid inferatur pro necessitate fidei in ministris sacramentorum (f.192v)

Quaestio 11. De intentione requisita in ministro sacramentorum (f.200)

Quaestio 12. De subiecto apto ad recipiendum valide sacramentum? Ubi, an in adulto requiratur consensus seu intentio, et quae? (f.214v)

Disputatio secunda. De sacramentis in particulari Baptismi et Confirmationis (f.220)

Quaestio prima. Utrum materia proxima Baptismi sit aquae infusio aut aspersio, an potius determinata requiratur seu triplex seu unica (f.220)

Quaestio 2^a De forma Baptismi necessario requisita ad valorem sacramenti (f.226)

Quaestio 3^a Utrum filii infidelium nondum adepti usum rationis et tantum civiliter et politice subditi principibus christianis possint non solum valide, sed licite baptizari invitis parentibus (f.231v)

Quaestio 4^a Utrum attritio sit sufficiens dispositio adultorum ad Baptismum (f.234)

Quaestio 5^a Utrum et quomodo Baptismus sanguinis suppleat defectum baptismi aquae ceteroquin necessariae

⁶¹ Fol.130s: Index Disputationum et Quaestionum Tractatus de fide. Está escrito con otra letra.

Quaestio 6ª De ministro confirmationis (f.254v)

Disputatio tertia. De eucharistiae sacramento et sacrificio (f.262)

Quaestio 1ª De eucharistia secundum se (f.262)

Quaestio 2ª De materia Eucharistiae, et forma verborum (f.275)

Quaestio 3ª De Eucharistia ut sacrificio.

Disputatio ultima. De Ordine et Matrimonio (f.288v)

Des. (f.291v) ...clericos sola tonsura sine ullo ordine [...] suae; non inventurus iis, ut habes apud Morinum, l.2, c.34.

Ad quaestionem de materia Confirmationis et Ordinationis. Appendix critica.

Inc. (f.292) De vera doctrina canonis II, Arausicani I anni 441...

Des. (f.294v) ...non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis⁶².

OBSERVACIONES: 260 x 190 mm. 297 fols. *Enc.*: cartonné con lomo de pergamino. *Tejuelo*: Faure. De virtut. Theologi. et de sacr. *Autor*: JUAN BAUTISTA FAURE, SI. Véase *Opera NN.* 7.

En el primer tratado, las Cuestiones se dividen en artículos.

El segundo, escrito de distinta mano que el anterior, tiene foliación propia, más antigua. Como en el anterior, las citas son muy genéricas: Lugo, Ripalda, Martin... sin especificar más. Por ejemplo: S.Thomas cum suis, Bellarminus, Suárez pluresque e nostris cum Mauro, q.66, etc.

Opera NN. 106

De divina Trinitate

Inc. (f.1) Ratio divinae Trinitatis ex ecclesiastica traditione adumbratur⁶³.

[I. Contra el ateísmo de Spinoza]

Inc. (f.2) Praefatio. In tractatu theologico-politico, quem edidit anno 1670 Benedictus de Spinoza Amsterdamsis, iecit quidem non autem explicat atque evolvit semina erroris sui de Dei Natura systematis. In *Ethica* praestitit...⁶⁴

Des. (f.197) [prop.36] ...quam frivolae sint et inanes probationes istae, quae spectavi demonstrationes vocabulo adsolvuntur indoctis [f.197v] decipiendis⁶⁵.

⁶² En el f.295r-v: Index tractatus theologici De Gratia. En el 296s, otro índice: De Sacramentis in genere.

⁶³ Es una relación, como índice de tesis.

⁶⁴ Va exponiendo los Axiomata o Propositiones y pruebas de Spinoza y su crítica o refutación. En el f.198 hay un "Supplementum ad Prop.22".

⁶⁵ Están en blanco los fols.103a, 197a y 204a. En el f.200v hay una firma: Joseph Carpani. Éste enseñó Teología en el Colegio Romano (1723-1733) y fue Prefecto de Estudios de 1733-1757.

II. De Gratia ex P. Faure

- I. 1. Gratiae notio, et eius divisiones (f.205)
2. De naturae statibus relate ad gratiam
3. Errores Baii ac Quesnelli hac de re
4. Sententia augustinianorum recentiorum Norii Beladi ac Berti
5. Conclusio negativa cum Thomistis, Scotistis, ac Saguitis contra augustinianos novissimos. Deus non debet creaturam innocentem ordinare ad visionem Dei, neque illi conferre media ad eum finem, non debet hoc neque ex lege iustae providentiae, neque ex decentia creatoris.

Tractatus theologicus de divina gratia

Inc. (f.206) *Disputatio 1^a De gratia primi hominis et angelorum.*

Articulus proemialis. De gratiae notione ac divisionibus, de diversis naturae statibus relate ad gratiam...

Quaestio 1^a An Deus debeat creaturam rationalem a culpa innocentem ordinare ad divinam intuitivam visionem, eique conferre media ad illam visionem assequendam necessaria, in quibus mediis praecipue est gratia auxilians (f.212v)

Quaestio 2^a Utrum hominis innocentis appetitus sensitivus creari debuerit cum dono integritatis, quo perfecte subiciatur voluntati, an potius sine eo dono creari potuerit? (f.222v)

Quaestio 3^a Utrum homo innocens esse possit obnoxius mortalitati, aegretudinibus, doloribus, ignorantiae, aliisque malis quae nunc humana natura potitur (f.235)

Disputatio II De gratia naturae lapsae (f.241v)

Quaestio 1^a Utrum gratia auxiliante naturae integrae differat gratiae naturae lapsae in eo quod haec sit gratia illuminationis et inspirationis, illa praeter habitus infusos fuerit gratia solius illuminationis (f.241v)

Quaestio 2^a Quod sit discrimen adiutorii, sine quo non, et adiutorium quo traditum ab Augustino, lib. De correptione et gratia, cap.11. (f.248)

Quaestio 3^a An et quo modo gratia auxilians, quam habent bene operantes differat a gratia auxiliante quam habent qui non bene aut etiam male operantes. Ubi praecipue agitur de systemate duarum delectationum relative victricium (f.261)

Quaestio 4^a An gratia auxilians tum quae est in bene, tum quae est in non bene aut male operantibus sit entitative connexa cum bono actu, aut effecta ita ut illi possit resisti proprie et in sensu composito (f.276v)

Quaestio 5^a Quo pacto efficacia divinae voluntatis componatur in nostro systemate cum gratia resistibili (f.288v)

Des. (f.305) ...omne opus bonum sit ex Spiritu Sancto, ex spiritu gratiae, ex gratia novi testamenti, nihil sine ista gratia fiet⁶⁶.

⁶⁶ El f.285a, en blanco; así como los fols.305a, b, c, d y e.

Hay unas hojas intercaladas. El texto sigue en el folio siguiente. Las hojas intercaladas son: La 1^a, ya copiada (f.205). F.217: De gratia ex Faure. II. 2^{um} Asserimus cum communi Theologorum Thomistarum, Scotistarum ac nostrorum, posse hominem innocentem sine integritatis dono quo perfecte subiciatur voluntati, posse, inquam, creari

De fide / ex P. Faure / I / Lumen Dei auctoritas in loquendo constituitur necessario ac sufficienter, nostro intelligendi modo, in sapientia et veracitate

Asserimus 1^a contra Pelagianos,

quod supposita prima hominis conditione, prout narratur in Scripturis Veteris Testamenti, quas Pelagiani admittunt, non potuerit homo innocens esse obnoxium praedictis malis.

Asserimus 2^a contra Manichaeos,

quod supposita ex hypothesi, potuerit Deus hominem innocentem sic condere. Corollaria duo: De possibilitate purae naturae; quid sentiendum de adversariorum doctrina. (f.229)

De gratia IIII.

(f.240) Tum gratia necessaria naturae lapsae, tum gratia necessaria naturae integrae est et fuit tam illuminationis, tam inspirationis, tum intellecti, tum voluntatis. Discrimen et explicatio adiutorii sine quo non, et adiutorium quo, ut traditur ab Augustino.

De gratia / V / ex P. Faure /.

(f.252) Conclusio tres partes complectens / 1^a Adiutorium quo ad perseverandum in iustitia originali, quod iuxta sanctum Augustinum Adamo datum non fuit, nihil aliud fuisset, si illi datum fuisset quam adiutorium ad perseverandum; adiutorium, inquam, in genere causae efficientis, sed formalis, id est, fuisset ipsa formalis perseverantia in ea originali iustitia, quam perseverantiam Adam non habuit. Contra Iansenium (?), Thomistas et plurimos ex jesuitis. / 2^a Post peccatum originale sancti in regnum Dei praedestinati non modo habent adiutorium sine quo non ad perseverandum, sed habent ad perseverandum adiutorium quo; quod adiutorium est in genere causae formalis, id est, formalis perseverantia. Patet ex Augustino. / 3^a Perseverantiae adiutorium, quo quis in genere causae formalis fit perseverans, id est, ipsa formalis perseverantia habetur non modo per ultimam charitatem viae, cum scilicet verum est dicere perseveraturum est usque in finem cum certitudine futurae perpetuitatis. / 1^a Vásquez ita docuit systema duarum delectationum relative victricium ut etiam docuerit veram cum hoc systemate et non meri (?) hominis libertatem. Quare eius systema catholicum est. Ceterum ea libertatis cum hoc systemate conciliatio, vel quid impossibile assumit, vel est systematis eversiva. Quare et a Suárez et a nostris reiectum fuit.

De gratia / VI / ex Faure.

(f.263) 2^a Iansenius ita docuit systema duarum delectationum relative victricium, ut simul docuerit nullam cum hoc systemate veram libertatem indifferentiae; quare eius systema haereticum est. / 3^a Gratia, quam habent bene operantes, non potest

explicari indeliberatam delectationem relative superiorem, et sanctam prae contraria indeliberata delectatione terrestri.

De gratia / VII /

(f.275) Tum in bene operantibus, tum in iis qui non bene aut etiam male operantur, gratia quae datur est quidem necessaria ad bonum, ut supponitur contra Pelagianos. Est etiam libera soli Deo, et independens a meritis creaturae, sed est resistibilis sive coniungibilis cum consensu et dissensu, sive possunt tum consensus tum dissensus coniungi cum gratia. Ita cum omnibus Jesuitis contra Lutheranos, Calvinistas, Baquesianos, dominicanos, augustinos. Probatur conclusio ex plurimis Scripturae locis, ex Concilio Tridentino et Senonensi et ex S. Augustino.

De gratia / VIII /

(f.286) 1^o Vult Deus omnes adultos bene operari, et non male, vult omnes perseverare in bonum usque in finem, vult consequi vitam aeternam; et omnia haec serio quantum est ex se. Ita PP. omnes ex Scriptura. 2^o Ea voluntas de bonis operibus hominum, de perseverantia ipsorum usque in finem, de aeterna ipsorum gloria, quae non modo est simplex horum bonorum voluntas, quantum in Deo est, sed etiam est praedestinatio gratiae, fidei, charitatis, obedientiae, pietatis, castitatis, etc. 3^o Deum praeparasse in praesentia haec omnia bona, quae tempore futuro sunt ex ipsius adiutorio. Ab Augustino tria intenduntur: 1^o fidem, bona opera, perseverantiam usque in finem, aeternam gloriam esse nobis ex divino adiutorio. 2^o Tum hoc adiutorium, tum bona, quae consequuntur, praeparari nobis ab aeterno per divinam gratuitatem et misericordem voluntatem. 3^o Hanc praeparationem fieri ex praesentia; ne inventum(?) quidem in eius testimoniis de decretis, sive praedeterminantibus Bannezianis, sive praedefinitis Suaristicis.

De gratia / IX / (f.299a)

III. De Fide ex P. Faure.

1. Summa Dei auctoritas in loquendo constituitur necessario ac sufficienter, nostro intelligendi modo, in Sapientia, et veracitate. 2. Complexum ex sapientia et veracitate, est auctoritas sufficiens pro promissionibus et comminationibus. Contra plures cum pluribus. 3. Non modo Deus, sed etiam revelatio divina est obiectum formale motivum divinae fidei (f.306)
Conclusiones theologicae de fide⁶⁷.

Tractatus de virtutibus theologicis.

Inc. (f.309) Disputatio 1^a De fide.

Quaestio 1^a Quaenam sit divina perfectio ob quam Deus est summae auctoritatis in dicendo, id est, summam fidem a nobis meretur. Art. 1^{us} Status questionis et assertionis probatio. Actum divinae et christianae fidei repraesentat symboli recitatio, quod a primis ecclesiae saeculis memoriter dicebant...

⁶⁷ Están escritas en otro papel 245 x 180 mm. Son dos folios (307s). Las Conclusiones son 20.

Quaestio 2^a (f.315) Utrum pro revelationibus promissoriis et comminatoriis auctoritas sufficiens sit complexus ex sapientia et veracitate.

Quaestio 3^a (f.318v) Utrum non modo Deus, sed etiam revelatio sint obiectum formale motivum fidei divinae.

1767 *De fide / ex P. Faure / II /*

3. Non modo Deus, sed etiam revelatio divina est obiectum formale motivum divinae fidei...⁶⁸

Quaestio 4^a (f.324) Utrum revelatio divina existimata et non vera de re quapiam possit esse ratio eam rem credendi fide divina et theologica.

Quaestio 6^a [sic] (f.327v) Utrum privata revelatio pertineat ad obiectum formale fidei.

De fide / III / ex P. Faure /

6. Fides quam re ipsa in hoc rerum statu exercemus et de cuius exercitio loquuntur Scripturae, et PP. et Concilia, eius naturae est, ut divinam revelationem cognoscat obscure et inevidenter, seu fides non componitur cum evidentia in attestante, id est, de attestante. Ita cum plurimis Suárez, et de Lugo⁶⁹.

Quaestio 6^a (f.333) An obscuritas seu inevidentia Dei revelantis et attestantis sit de ratione obiecti formalis fidei. Ubi et aliquid de inevidentia rerum revelatarum. Conclusio et probatio.

Quaestio 7^a (f.336v) Quodnam sit ultimum obiectivum resolutionum fidei.

De fide / IV / ex P. Faure. (f.341a)⁷⁰

Quaestio 8^a (f.350) Quid sit lumen suassivum fidei, quo Spiritus Sanctus proponit obiecta credenda?⁷¹

De fide / V / ex P. Faure. (f.351b)⁷²

Quaestio 9^a (f.355v) De signis credibilitatis, sive de notis Ecclesiae.

Quaestio 10^a (f.362) Utrum ex miraculis, quae praecipue ex Scripturis narrantur, demonstretur contra deistas religio revelata imo vero christiana?

De fide / VI / ex P. Faure. (f.362a)⁷³

Quaestio 11 (f.365v) Utrum signa credibilitatis sint connexa metaphysice cum articulis revelatis. Conclusio et probatio.

De fide / VII / (f.373a)

De fide / VIII. (f.383b)

⁶⁸ En el f.321 sigue el texto que comenzó en el f.319.

⁶⁹ En el f.331 prosigue el texto interumpido en 329v.

⁷⁰ En el f.342 sigue el texto del f.341r.

⁷¹ El f.351a, en blanco.

⁷² En el f. 352 prosigue el texto que dejó en el 351v.

⁷³ Y en f. 362v prosigue el texto.

Disputatio 2ª de obiecto materiali fidei (f.387)

Quaestio 1ª Utrum quae dicuntur facta dogmatica, v.gr. 5 famosas propositiones esse haereticas in sensu Jansenii, sint obiectum materiale fidei divinae proxime credibilia post Ecclesiae definitionem. Quod aliis terminis sic proponitur: Utrum et quomodo Ecclesia sit infallibilis in definienda orthodoxia vel heterodoxia textuum dogmaticorum. Status quaestionis⁷⁴.

De fide / IX /⁷⁵

Quaestio 2ª (f.396v) Utrum praxis Ecclesiae evincat ea, quae dicuntur facta dogmatica, esse obiectum materiale fidei. Assertionis affirmativae probationes.

Des. (f.400) ...Constitutum vero 2 [Vigilii Pp.] cum iudicato ad Mem [f.400v] nam, et cum Decretali ad Eutichium et cum Concilio V non favent auctoribus. Respondetur reliquis obiectionibus ab [et ?] auctoritate⁷⁶.

OBSERVACIONES: 275 x 195 mm. 405 fols. *Encuad.*: pergamino. *Tejuelo*: P. Io.Bat. Faure. Opus Theol.mss. Y añadido, con otra letra: I Contra Spinozam II De gratia III De fide. *Autor*: JUAN BAUTISTA FAURE. Véase *Opera NN.* 7.

Opera NN. 107

[Portada] *Dissertatio Moralis de non neganda, aut differenda sacramentali absolute poenitenti rite disposito, praecipue consuetudinario, aut recidivo.*

Auctore admodum Rdo.Pre. Joanne Baptista Faure celeberrimo Societatis Iesu Theologo, et nemini sui aevi secundo.

1. *Dissertatio moralis complectens dubitationes theologicas de iudicio quod super poenitentis, praecipue consuetudinari aut recidivi dispositiones formare sibi potest ac debet confessarius ut eum rite absolvat.*

Inc. (p.1) Dubitatio I. Satisne sit iudicium probabile de dispositione praesenti poenitentis, an potius necesse sit ut iudicium habeat moraliter certum?

Dubitatio II (p.3) Quomodo sacerdos sibi formet probabile hoc iudicium de poenitentis dispositione.

Dubitatio III (p.20) Quid dicendum de consuetudinariis et recidivis?

Des. (p.130) ...Neque oportet ut confessor sibi persuadeat, et iudicet⁷⁷

⁷⁴ En el f.393 se dice: "Vide reliqua in seq. libello IX". Y, en efecto, sigue el texto, sin solución de continuidad, en el f.394.

⁷⁵ Hay dos folios: 393a y 393b, en blanco.

⁷⁶ Hay dos medios folios de otras materias: "Ritus quos in consecrandis ecclesiis et altaribus Romana...", etc.

⁷⁷ Incompleto. Así termina.

[Portada]⁷⁸ *II. Riflessione Critica del P. Giambaptista Faure della Compagnia di Gesù sopra [??] cinque volumini del Diritto libero della Chiesa dati in luce del P. Mamacchi, dominicano.*

Riflessione critica del P. Giambaptista Faure della Comp. di Gesù su dei cinque volumi del diritto libero della Chiesa dati alla luce del P. Maestro Mamacchi, dominicano.

Inc. (f.2) Al Ragionamento veneto intitolato Ragionamento intorno ai Beni temporali posseduti dalla Chiesa, dagli Ecclesiastici e de tuti quei, che si dicono Mani Morte. In Venezia 1766. Con licenza dei Superiori...

Des. (f.12) ...ch'eglino sono stati i temerari assalitori, mie sono stati le parte respondere stultis secundum stultitiam eorum.

OBSERVACIONES: 270 x 195 mm. 130 págs. *Encuad.*: pergamino. *Tejuelo*: Cat.3.1746. Prov.Rom. El primer tratado lo divide en § y éstos en Sect. Tiene números marginales. *Autor*: JUAN BAUTISTA FAURE, SI. Véase *Opera NN 7*.

Opera NN. 108

Dissertatione sopra la Grazia dell'Abbate Gio. Vincenzo Bolgani

Inc. (f.1) Parte prima. Preliminare. 1. Perchè el viaggio, che ora improndiamo, ni rissca piu spedito, e non si obblighi a far delle pause...

[Parte 2] Cap.1. Sopra la potenza di fare. (f.5)

Parte 3ª Senso della SS. Scrittura circa la grazia (f.16).

Parte 4ª Senso di S. Agostino sopra la grazia (f.27)

Parte 5ª Piano, e traccia di un trattato de gratia da dettarsi (f.45).

Des. (f.58) ...438. Io contrappono questo raziocinio, nel quale tutte le idee sono chiarissime, e di evidenza vera, al raziocinio o io sono predestinato o no'so nel quale entrono idee della massima oscurità, e di evidenza falsa. E così pongo fine alla presente mia fatica⁷⁹.

Aggiunta al Trattato de gratia.

Inc. 439. In prova sempre maggiore di multi punte trattati...

Des. (f.72) ...atteniamoni alle infallibili promesse di Dio: Petite, et accipietis, pulsate, et aperietur vobis, etc. Sia lodato Dio nel suo benedetto Figliuolo Gesù Cristo in eterno.

OBSERVACIONES: 210 x 150 mm. 32 fols. *Encuad.*: holandesa. *Autor*: Juan Vicente Bolgani. Véase *Opera NN. 101*.

⁷⁸ En el mismo volumen, con encuadernación (en cartulina) y paginación propia.

⁷⁹ Sigue, incluso la numeración marginal, el siguiente texto.

Opera NN. 109

Il Posseso. Principio fondamentale per decidere i casi morali. Ilustrato, e dimostrato de Gianvincenzo Bolgeni. Dissertazione Prima fra le morali. Cremona, presso Giuseppe Feraboli⁸⁰

Inc. (f.2) Prefazione. La presente dissertazione fu già stampata in Brescia l'anno 1796 presso il Bandiscioli, e dovevano dopo di essa stamparsi consecutivamente...

(f.1) Il Posseso etc. 1. Chiunque sta in possesso legittimo di una cosa qualunque non puo essere spossessato da essa se non per tali ragioni...

Des. (f.98v) ...non il Tuziorismo, perchè é condannato della Chiesa, non il Probabiliorismo perchè é irragionevole, ed assurdo⁸¹.

Appendice sulla dottrina del peccati dubbi.

Inc. (p.1) Sul non obbligo di confessare i peccati dubbi ni sono state fati, nel progresso del tempo, alcune difficoltà da persone dotte...

Des. (p.16) ...e che fin'ora non ha acquistato nessun nome nella repubblica litteraria.

Breve risposta ad un Anonimo.

Inc. (p.1) Un altro Avversario anonimo é infesto contro la prima stampa della presente dissertazione con certa sue intitolate *Dessertationi contro la regola del Posseso di Gian-Vincenzo Bolgani.* In Napoli 1798, nella Stamperia Plautina. Per formare un giusto giudizio di queste dissertazioni e del loro Autore, basterà...

Des. (p.16) ...ebbe la disgrazia di dire in pubblico colle stampe, che *io estendo il Probabilismo fino agli ultimi estremi dell'audacia.*

OBSERVACIONES: 270 x 200 mm. 1+98+1 fols.+16 págs.+8 fols. *Encuad* reciente. *Tejuelo:* Bolgeni. Il possesso. *Autor:* JUAN VICENTE BOLGENI. Véase el número anterior.

Opera NN. 110

Dissertatione Seconda fra le Morali -sopra gli Atti Umani- esposta da Giovan Vincenzo Bolgeni, Teologo della S. Penitenzieria Apostolica.

Inc. (p.1) Prefazione. Sono scorsi già due anni dacchè nella Stampa fatta in Brescia della prima Dissertazione morale intitolata *Il Posseso* m'impegnai a far succedere...

Parte prima (p.6) Fisica natura degli Atti Umani

⁸⁰ Según SOMMERVOGEL 1, 1617s se imprimió, en 8º, en 1816.

⁸¹ El escrito va por capítulos. Tiene números marginales.

Hay, después, un folio en blanco.

Parte seconda (p.175) Moralità degli Atti umani

Parte terza (p.271) Questioni sugli Atti Umani

Des. (s/p) ...e spinosa sottometto ben de cuore la mia Dottrina alla Censura della S. Madre Chiesa, e al giudizio dè Teologi.

Aggiunta alla Parte Prima di questa Dissertazione

Inc. (p.315) 395. Si è detto (sup. n.315), che certe cose affinche acquistino forza, e si fissino bene nell'intelletto, bisogna fermarle...

Des. (p.354) ...e l'importanza estrema per gli affari dommatici del Cristianesimo di sostener bensì la Dottrina della Infallibilità del Papa, una di non estenderla mai fuori dei giusti limiti.

Indice (pp.355-357)

OBSERVACIONES: 245 x 175 (Desde el cap.VII, 260 x 180 mm.) 1 + 6 + 10 = (7-314) + 20 + (315-357). Hay un pliego añadido: "Preliminare Sulle ragione degli Atti umani". *Autor:* JUAN VICENTE BOLGENI, SI. Véase las piezas anteriores.

Opera NN. 111

BOLGENI. *Dissertazioni morale*

I. Dissertazione Terza, fra le morale: Sulla distinzione, e differenza tra il volere, e il permettere. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo della Sagra Penitenzieria Apostolica.

Inc. (f.2) 1^o Il peccato non si può mai *volere* lecitamente: questa è massima indubitabile. Per altro si può molte volte *permettere* il peccato *lecitamente*...

Questione 1^a. Distinzione tra il Volere ed il permettere (f.2)

Obbiezioni (f.19v)

Epilogo (f.35v)

Des. (f.36) ...quantumque non siano connessi se non accidentalmente, e siano in qualche modo almeno confuso, preveduti. Fine della Terza Dissertazione.

BOLGENI. *Dissertazione morali. Dissertaz. IV* (f.37)

II. Dissertazione Quarta fra le Morali sopra le occasione prossime di peccare. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.38) Capo primo. Definizioni delle occasioni prossime di peccare. 1. Quando taluno trovandosi in certa combinazione di circostanze cade in peccato, il più delle volte...

Des. (f.55v) ...che si pecchi *mortalmente*, posta la dottrina comune fra gli Autori, come attesta il P. Concina. Fine della IV Dissertazione.

III. BOLGENI. *Dissertazioni morali. Dissertazione V*

Dissertazione Quinta fra le morali sopra la cooperazione ai peccati.
Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.57) Capo I. Stato della questione. 1. Il punto che si cerca nella presente dissertazione è questo: Se sia lecito in qualche caso, e in certe circostanze...

Des. (f.109v) ...Costui coopera ad una materiale azione, che farà per se stessa gravissimi danni spirituali al prossimo inducendolo al peccato⁸²

IV.BOLGENI. *Dissertationi Morali. Dissertazione VI.*

Dissertazione VI fra le Morali sopra gl'obblighi della Confessione.
Espota da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.111) 1. Il Concilio di Trento nella sess.14, c.5, parlando della Confessione deduce l'obbligo di confessare i peccati anche le più occulti, la specie, e il numero di essi...

Questione I (f.111v)

Questione II (f.117)

Questione III (f.119)

Questione IV (f.122v)

Questione V (f.128)

Questione VI (f.130v)

Questione VII (f.142)

Questione VIII (f.149v)

Questione IX (f.165v) Circa il dare, negare o differire l'assoluzione.

Questione X (f.253v) Sopra i casi riservati

Questione XI (f.166v) Sopra il dolore di peccati

Des. (f.271v) ...dobbiamo pentirci dei peccati dice, che *dolere afficimur ex amissa Dei gratia et innocentia, quae nos a Deo alienant, maxime detestare debemus*, per la perdita, che abbiamo fatta di Dio.

BOLGENI. *Dissertationi Morali. Dissertazione VII.* (f.272)

Dissertazione VII fra le Morali sopra l'intenzione nel conferire i Sacramenti. Esposta da Gian Vincenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.273) Che in chiunque amministra qualche sacramento sia necessaria per amministrarlo validamente l'intenzione, queste è un deciso dal Concilio di Trento (sess.7, c.11, de Sacramentis in genere)...

Des. (311) ...che il Confessore opera da burla *fallaciter*, non cercasse altro sacerdote, che lo absolva da vera, ed operi *veraciter*.

OBSERVACIONES: 270 x 190 mm. 311 fols. *Encuad.*: pergamino y cartoné.
Tejuelo: Bolgeni. Dissertazioni morali III, IV, V, VI, VII. Con letra distinta especifica los títulos. *Autor*: JUAN VICENTE BOLGENI. Véase los números anteriores.

⁸² Contiene 9 Capítulos [más 2]. Los fols.109a y 109b, en blanco.

Opera NN. 112

I. BOLGENI. *Dissertazione Morali. Nona* (f.1)

Dissertazione nona fra le Morali sull'impiego del Denaro. Esposta dall'Abbate Gio.Vincenzo Bolgeni, teologo della S. Penitenziaria Apostolica.

Inc. (f.2) Sull'Impiego del denaro. Parte Prima. Ragioni Naturali. Capo primo. Oservazioni preliminari. 1. Non v'è cosa la quale ritardi maggiormente il progresso di tutti le scienze, imbroghiandole di molte e ostinatissime questioni, quanto il vario senso delle parole, che si adoperano...

Parte IIª Ragioni di Autorità (f.75v)⁸³

Des. (f.192v) ...e messa in falso aspetto la dottrina delle usure.

II. BOLGENI. *Dissertazioni morali. Dissertazione VIII.*

Inc. (f.194) 1. Per camminare con sicurezza in una materia cotanto intralciata, e delicata, io mi servirè della dottrina di due celebri Canonisti: il Reiffenstuel, e il Pirhing...

Des. (f.271v) ...fosse idoneo ministro chiunque, anche una donna, anche un pagano, e ciò per la necessità di esso⁸⁴.

III. *Dissertazione decima fra le morali sull'Amor di se stesso.* Esposta da Gian Vicenzo Bolgeni, teologo...

Inc. (f.273)⁸⁵ Ho trattato di questa materia nella Dissertazione degl'atti umani. Qual motivo di trattare ora di nuovo? Perchè di se stesso, vale a dire *l'amor proprio*, è il fondamento di tutta la morale si naturale che cristiana...

Parte filosofica (f.273v)⁸⁶

Parte teologica (f.293v)⁸⁷

Des. (f.360) ...e sulla base della teologia scolastica e positiva ho fatto vedere l'incamminamento e il pericolo della sublimazione dell'amor preciso di dar di capo negli errori del Fenelon, o nelle turpi follie dei Quietisti⁸⁸.

OBSERVACIONES: 270 x 200 mm. 369 fols. *Encuad.* pergamino con cartoné. *Tejuelo:* Bolgeni. Dissertatione morali VIII. IX. X. *Procedencia:* Ex Bibliotheca Patrum Societatis Iesu divi Ambrosii. Genua. Hay una fecha: 1817. Y un IHS. La Diss.IX tiene 6 capítulos más un Apéndice. La VIII, 12

⁸³ Trae testimonio de la Sagrada Escritura, Santos Padres, Cánones antiguos y modernos, teólogos.

⁸⁴ El f.271a, en blanco.

⁸⁵ Repite el título del folio anterior.

⁸⁶ Con ocho capítulos.

⁸⁷ Con trece capítulos.

⁸⁸ Siguen unas notas (A-T) en los fols.360v-369.

capítulos; el último con 6 §. *Autor:* JUAN VICENTE BOLGENI. Véase los números anteriores.

Opera NN. 113

[J.V. BOLGENI] *I Dissertazione terza fra le Morali sulla distinzione, e differenza tra il volere ed il permettere*, esposta da Gianvincenzo Bolgeni, teologo coadiuto delle Sacra Penitenzieria Apostolica⁸⁹.

Inc. (p.1) Il peccato non si può mai *volere* lecitamente...

 Questione prima. Distinzione tra il volere, e il permettere (p.1)

 Questione seconda. Come e quando sia lecito permettere il peccato (p.9)

 Obbiezioni (p.22)

 Applicazione (p.29)

 Epilogo (p.40)

Des. (p.40) ...e de dar principi opportuni a dirigere la decissione nella più imbrogliate questioni della Morale cristiana.

II. Dissertazione quarta fra le morali sopra le occasioni prossima de peccare. Esposta da... [ut supra, incluso con la misma tachadura]

Inc. (p.1) Capo I. Definizione della occasione prossima de peccare. 1. Quando taluno trovandosi in certa combinazione di circostanze cade in peccato...

Des. (p.16) ...porta la dottrina commune fra gli Autori, como attesta il P. Concina.

III. Dissertazione quinta fra le morali sopra la cooperazione ai peccate altrui. Esposta...

Inc. (p.1) Capo I. Stato della questione. 1. Il punto che si cerca nella presente Dissertazione...

Des. (p.47) ...e cio sia noto, se non universalmente, al meno a varie persone. In questo caso dispone il Pontifice che il Parroco vada a trovar⁹⁰

IV. Dissertazione sesta fra le morali sopra l'interpretazione nel conferire i Sacramenti. Esposta...

Inc. (p.1.) Che in chiunque amministra qualche Sacramento sia necessaria...

Des. (p.32) ...Porro di discrimine actualis, virtualis, habitualis intentionis ab erudito Auctore comprobato, nulla controversia est⁹¹.

V. Dissertazione settima fra le morali sopra le virtù teologali. Esposta...

⁸⁹ Están tachadas las palabras: *teologo coadiuto delle Sacra Penitenzierie Apostolica.*

⁹⁰ Y así queda incompleta.

⁹¹ Es una cita de Bossuet, *Opera* (Lieja 1767), t.14, p.118.

Inc. (p.1) Parte prima. Della fede, e della speranza. 1. La fede é un assenso fermissimo prestatò dall'uomo alle verità rivelata da Dio...

Des. (p.75) ...Ed esso como il desiderio fruendi Sponso e il timor di perderlo, è amor certo e perfetto di Dio: epure è amor precisamente di concupiscenza (S. August., Tract.IX, Exposit. in Epist. B. Joannis, n.6)⁹².

VI. *Dissertazione ottava fra le morali sopra li obblighi della Confessione.* Esposta...[ut supra]

Inc. (p.1) Il Concilio di Trento nella sess.14, cap.5, parlando della confessione...

Des. (p.55) ...Dio *deducit ad inferos* tali peccatori, et *reducit* col sacramento della penitenza: *Humiliat, et subleuat*⁹³.

VII. *Dissertazione nona fra le morali sopra la censura.* Esposta...

Inc. (p.1) Per caminare con sicurezza in una materia cotanto intralciata...

Des. (p.60) ...come chiaramente risulta dalla esposta dottrina dei SS. Padri sopra lo scisma⁹⁴. Uno intrusso nel Pontificato Romano rompe affatto l'unità della Chiesa, e perciò è scismatico totale.

VIII. *Dissertazione decima fra le morali sull'impiego de danaro.* Esposta da Gianvincenzo Bolgeni.

Inc. (p.1) Parte I. Ragioni naturali. Cap.1. Osservazioni preliminari. 1. Non vi è cosa, la quale ritardi maggiormente il progresso di tutte le scienze...

Parte II Ragioni di autorità (p.51)

Parte III Appendici aggiunte in appresso. Appendice prima (p.109). Appendice seconda (p.121)

Des. (p.136) ...e messa in falso aspetto la dottrina della usura con tanto danno delle anime, iniquità delle coscienze, e scompiglio della umana società.

OBSERVACIONES: 270 x 200 mm. 40+16+47+32+75+155+2+60+136 (de éstas la 107, 107¹⁻⁸ en blanco) páginas. *Encuad.*: sin encuadernar: pliegos sueltos. Tapa de pergamino. *Tejuelo*: Bolgeni. Dissertazioni (Escrito a lápiz sobre el pergamino. Parecen borradores de las otras copias y escritas antes de que Bolgeni fuera nombrado teólogo de la Penitenciaría Apostólica.

⁹² Corresponde a la Nota T. El cap. XIII termina como en la otra copia: ...turpi follie dei Quietisti. Está escrito en otro papel azulado de menor dimensión.

⁹³ A continuación, dos páginas tachadas donde comienza una *Parte seconda della carità*.

⁹⁴ Lo que sigue, con otra letra.

Opera NN. 114

[J.V. BOLGENI, SI.] [*Dissertazione undecima fra le morali sopra l'impiego del danaro e l'usura*]

Inc. (p.1) Non v'è cosa la quale ritardi maggiormente il progresso di tutte le scienze...

Des. (p.329) ...e messe in falso aspetto la dottrina delle usure con tanto danno delle anime, inquietezza delle coscienze, e scompiglio dell'umana società.

II. Observationes circa Dissertationem Bolgeni super usuris.

Inc. (p.1) Observationes praeviae. 1. Hanc quaestionem praesenti anno 1835 tractavi in classe theologiae moralis cum ingrediatur tractatum de septimo praeepto: et tametsi hactenus novam sententiam *positive* non adoptaverim, eam tamen nec *positive* reiici, sed ut vere et solide probabilem auditoribus tradidi: contrarium facere fuisset *temerarium et perniciosum*...

Des. (p.95) ...Nihil obstare video, quominus *Dissertatio*, mendis expurgata, sed integro stylo et textu auctoris, imprimi utiliter possit, saltem cum praemissa praefatione, et opportunis notis.

OBSERVACIONES: 270 x 190 mm. 329+2+95 págs. *Encuad.*: reciente.
Tejuelo: Bolgeni. De usura. *Autor*: J.V. Bolgeni. Véase números anteriores.
Según SOMMERVOGEL 1, 1621, fue editado en Lugano 1835.

Opera NN. 115, 115a, 116

J.V. BOLGENI, *Sul giuramento civico*.

Son una serie de cartas, documentos, retractaciones, explicaciones sobre los escritos que imprimió defendiendo se podía dar. En contra, una carta de Pío VI. Condenado, atacado... Defensa, etc.

Opera NN. 117

P. IOANNIS MALDONATI. *De Theologie constitutione*.

Inc. (f.1) Sex quaestionum explicacione Theologiae constituitur et suis finibus circumscribitur. Prima est, quibus de causis necesse fuerit praeter naturales disciplinas esse doctrinam aliquam divinitus traditam. Haec enim generaliter appellamus Theologiam. 2^a, quam originem, quam progressionem, quam...

Prima quaestio. De Theologiae necessitate (f.1)

2^a quaestio. De origine Theologiae (f.2)

3^a quaestio. Quid sit Theologia (f.4)

4^a quaestio. Qualis scientia sit Theologia: practica an theorica (f.15v)

5^a quaestio. Quotuplex sit Theologia (f.16v)

6^a quaestio. De partibus Theologiae (f.18)

Prima pars Theologiae, quae est de Deo (f.18v)

An Deus sit (f.18v)

Secunda quaestio generalis. De natura Dei (f.29)

Quaestio de natura Dei (f.35v)

Quaestio. An Deus sit in categoria (f.37)

3^a quaestio. An Deus sit substantia expers omnis compositionis (f.45)

4^a quaestio. An Deus sit infinitus (f.48v)

De Trinitate (f.60)

De nomine Trinitatis (f.60)

De nomine graeco ousía et latino essentia (f.61v)

De nomine omoúision (f.63)

De nominibus fuis et natura (f.64v)

De substantia et subsistentia (f.66)

De nomine hypostasis (f.66v)

De nomine personae (f.70)

Secunda pars disputationis de Trinitate (f.71v)

Tertia pars disputationis. Praecipua quaestio: Num mysterium Trinitatis cognosci possit natura duce (f.74)

Quarta pars disputationis. De divinitate Filii contra Arrianos (f.76v)

De divinitate Spiritus Sancti (f.117)

Quartae partis. Secunda pars. De divinitate Personarum (f.122v)

Quinta pars. De distinctione Personarum (f.126)

Sexta pars. De proprietatibus singularum Personarum (f.136v)

Des. (f.155) ...quod Pater et Filius quatenus sunt duo supposita necessaria ad productionem Spiritus Sancti dicantur duo principia condicionalia (?) quamvis principium formale (quo) non sint nisi unum. Finis coronat opus. Telos. Imposui finem ego Rols. Alost^r Parisiis ultima Januarii. Anno 1580. Amen. Jhs.

2^a Pars Theologiae. De rebus effectis

Inc. (f.156) Disputatio de rebus effectis physico et theologo confinis est. Nam quod Galenus dixit: Ubi desinit physicus ibi incipere medicam, multo magis in theologum convenit...

Quaestio 1^a. De causa efficiente mundi (f.156)

Quaestio 2^a. De fine (f.172v)

Quaestio 3^a. De materia (f.174)

Quaestio 4^a. De forma (f.175)

Quaestio 5^a. De causis adiuvantibus, si quae fuerint (f.178)

Quaestio 6^a. De ordine quo res factae sint a Deo (f.181v)

2^a pars. De rebus effectis. De angelis.

Quaestio 1^a. De nominibus angelorum (f.185v)

Quaestio 2^a. Utrum sint angeli (f.188)

Quaestio 3^a. De origine angelorum (f.189)

Quaestio 4^a. De natura angelorum (f. 193v)

2^a pars de Angelis. De angelis sigillatim bonis et malis (f.222)

2ª quaestio. Utrum angeli facti sint in gratia (f.224)

3ª quaestio. Utrum angeli facti sint beati (f.224v)

4ª quaestio. Utrum possint peccare angeli beati (f.226)

5ª quaestio. Utrum angeli beati mereantur maiorem beatitudinem (f.227)

2ª pars Disputationis.

[Quaestio 1ª]. De distinctione angelorum bonorum (f.227)

Quaestio 2ª. Utrum etiam ecclesiae habeant suos angelos custodes (f.229v)

Quaestio 3ª. Utrum singuli christiani habeant suos angelos custodes (f.229v)

Quaestio 4ª. Utrum non tantum christianis, sed singulis etiam hominibus sint dati angeli custodes (f.230)

Quaestio 5ª. Utrum singuli homines habeant binos angelos alterum bonum, alterum malum? (f.230)

Quaestio 6ª. Quando humano generi angeli ad custodiam dati sint? (f.230)

Quaestio 7ª. Quando singulis hominibus dentur angeli? (f.230v)

Quaestio 8ª. Utrum aliis dentur plures aliis pauciores angeli (f.230v)

Quaestio 9ª. Utrum hominibus dentur pares angeli dignitate (f.231)

Quaestio 10ª. Utrum aliquando homines deserantur ab angelis custodibus? (f.231)

Quaestio 11ª. Utrum angeli custodes afficiantur dolore aliquo ex peccatis aut rebus adversis eorum quos custodiunt? (f.231v)

Quaestio ultima. Quo sensu dicantur pugnare inter se angeli custodes ut legimus apud Danielelem, c.10? (f.231v)

De daemonibus (f.234v)

Quaestio 1ª. De peccato per quod facti sunt daemones mali (f.235)

Quaestio 2ª. Utrum unus aliquis angelus primus omnium peccaverit? (f.236v)

Quaestio 3ª. Utrum is qui primus peccavit fuit author caeteris peccandi (ib.)

Quaestio 4ª. Cuius ordinis fuerint caeteri angeli qui peccarunt (f.237)

Quaestio 5ª. Quot fuerint angeli qui peccaverunt? (f.237v)

Quaestio 6ª. Utrum relictum sit tempus aliquod poenitentiae daemonibus? (f.237v)

Quaestio 7ª. De poenis daemonum (f.240)

De daemonibus et eorum praestigiis (f.242)

Des. (f.277v) ...Atque hoc remedio possunt aliquando uti iudices, ubi suspitio est fingi a quopiam se esse energumenum. Telos. Finis⁹⁵.

Disputatio de homine. (f.282)

Inc. Disputatio de homine quatuor passibus constat prout natura humana considerari potest...

De prima parte. Quaestio 1ª generalis. Ex quibus partibus constet humana natura (f.282)

2ª pars. 1ª quaestio. De origine animi (f.285)

2ª quaestio. Utrum animus sit spiritualis an corporeus (289).

3ª quaestio. Utrum animus sit forma corporis (f.291v)

4ª quaestio. De immortalitate animi (f.292v)

Prima pars. Ex Scripturis (f.293)

2ª pars. Quo sensu credenda sit animorum immortalitas (294)

3ª pars. An anima sit immortalis natura aut dono (294v)

⁹⁵ Los fols. 278-281, en blanco

- 4ª pars. An anima rationibus naturalibus demonstrari possit animi immortalitas (f.295)
- 5ª quaestio. Quomodo homo factus sit ad imaginem Dei (299)
- 1ª pars. Duplicem imaginem... in essentia et natura, et in moribus (f.299v)
- 2ª pars. Ad cuius personae divinae (f.300v)
- 3ª pars. An angeli etiam sint facti ad imaginem et similitudinem Dei (f.301)
- 4ª pars. Utrum imago et similitudo idem sint (f.301v)
- De momine liberi arbitrii (f.302)
- 1ª pars. Nomen liberi arbitrii (f.302)
- 2ª pars. De natura liberi arbitrii (f.303v)
- De primo statu hominis, id est, de homine considerato citra gratiam et peccatum (f.303v)
- 1ª quaestio. Ex qua libertate dicatur liberum arbitrium (f.308)
- 2ª quaestio. An liberum arbitrium sit facultas agendi et patiendi (f.312v)
- 3ª quaestio. Quibus in rebus requiratur liberum arbitrium (f.313v)
- 4ª quaestio. De viribus liberi arbitrii per se considerati (f.314)
- De 2º statu liberi arbitrii sub gratia originali (f.314v)
- De 3º statu liberi arbitrii sub peccato (f.314v)⁹⁶
- Quid senserint veteres authores de libero arbitrio (f.342v)
- An laesum fuerit liberum arbitrium per peccatum originale, si non fuit amissum (f.351)
- De 4º statu liberi arbitrii sub gratia Dei (f.355v)
- 1ª quaestio. Quod scientia Dei non tollat libertatem arbitrii (f.356v)
- 2ª quaestio. An voluntas Dei afferat necessitatem libero arbitrio (f.358v)
- 3ª quaestio. An gratia Dei tollat libertatem (f.360)
- 2ª pars. An gratia Dei praeviat liberum arbitrium (f.361)
- 3ª pars. An liberum arbitrium aliquid agat cum recipit divinam gratiam (f.362)
- 4ª pars. An necessaria sit alia gratia ad recipiendam gratiam Dei oblatam (f.363)
- 5ª pars. An recepta iam gratia cooperemur cum Deo? (f.363v)
- 4ª quaestio. An per actionem Dei tollatur libertas arbitrii (f.366)
- Obiectiones Calvini (f.369)
- Des.* (f.377) ...3ª quando ago aliquid boni praevient me et ego sequor quando aliquid mali aut damni ego duco Deum et Deus trahitur a me.
- Finis tractationis de libero arbitrio. Sequitur disputatio de 2. statu hominis.

OBSERVACIONES: 225 x 165 mm. 377 fols. *Encuad.:* piel. *Tejuelo:* To. I. *Autor:* JUAN MALDONADO, S.I. Nació en Casas de la Reina (cerca de Llerena, Extremadura) en 1533. Se formó en Salamanca, donde tuvo excelentes maestros

⁹⁶ Escribe largamente sobre la doctrina de Calvino. 9 clases de testimonios de la Sagrada Escritura.

y donde obtuvo una cátedra de Filosofía y, al año siguiente, de Teología. Por el ejemplo de su maestro, Francisco de Toledo, quiso entrar en la Compañía. Vistas las dificultades que se le presentaban para ello en Salamanca, se fue a Roma y allí ingresó en la Compañía de Jesús el 10 de agosto de 1562. Al año siguiente recibió la ordenación sacerdotal. Fue enviado a París adonde llegó por otoño de 1563. Enseñó un año Filosofía, con gran asistencia de alumnos. Y el 1º de octubre de 1565 comenzó el curso teológico. Enseñó dos cursos de Teología; pero se resintió su salud y tuvo que interrumpir su enseñanza. La reanudó al año siguiente. Su gran afición era la Sgrada Escritura. Se dedicó asiduamente al comentario de los cuatro Evangelios, retirado en el Colegio de Bourges. Fue a Roma, como elector de la Provincia de Francia. El nuevo General, Claudio Aquaviva, lo retuvo en Roma. Gregorio XIII lo nombró de la comisión que había formado para la revisión de la Vulgata. Murió el 5 de enero de 1583, en Roma, quince días después que entregara a la censura sus comentarios al Evangelio. Famoso fue su tratadito sobre la enseñanza de la Teología. SOMMERVOGEL 5, 408, da cuenta de una edición de *Opera varia theologica* de Maldonado (Paris. A. Pralard, 1677) hecha sobre varios mss. de Doctos y Bibliotecas. Los títulos coinciden con los de estos mss.

Opera NN. 118

P. IOANNIS MALDONATI, *Disputatio de secundo statu hominis*.

De gratia

Inc. (f.1) 1ª quaestio: quid sit gratia...

2ª quaestio. Ubi sit gratia (f.5)

3ª quaestio. Quid sit gratia originalis (f.6)

4ª quaestio. An primí parentes sint in gratia originali facti? (f.6v)

De 2º dono animi quod est iustitia originalis (f.8)

De 3º dono quod erat fides (f.8v)

De 4º dono quod erat scientia (f.9v)

De 1º dono corporis quod erat immortalitas (f.10)

De 2º dono corporis quod erat propagatio (f.13v)

De tertio statu hominis sub peccato originali (f.15)⁹⁷

De peccato originali (f.22)

⁹⁷ No tiene divisiones en Quaestiones o partes, sino diversos títulos sobre lo que va tratar, v.gr.: si era una verdadera serpiente la que tentó a Eva, cómo podía hablar, por qué Eva no se asustó, etc.etc. En el f.20 cambia la letra: otro copista.

1^a quaestio. An sit peccatum originale (f.22). Argumenta Pelagianorum contra peccatum originale (f.29v)

2^a quaestio. An omnes homines habuerint peccatum originale (f.36v). De beata Virgine Maria (f.37v)

2^a pars quaestionis: An aliquis sit natus sine peccato originali (f.45)

3^a quaestio. Quae sit natura peccati originalis (f.50v)

4^a quaestio. Quale sit peccatum originale (f.53v)

5^a quaestio. Quomodo traducatur peccatum originale (f.54)

6^a quaestio. De effectu peccati originalis (f.55v)

7^a quaestio. De poenis peccati originalis (f.56v)

8^a quaestio. De remediis peccati originalis (f.58)

Des. (f.58) ...Si ergo cum fides illis non applicatur, potest illis prodesse Baptismus sanguinis, qui est Martyrum. Etiam cum baptizari non possunt, si illis applicatur fides Ecclesiae applicabitur Baptismus Flaminis. Et haec sufficiant de Peccato Originali.

Tertia pars Theologiae.

De comparatione Dei et rerum creatarum. Ex P.Maldonati praelectionibus 12 Martii (F.59v)

Inc. (f.59v) In hac tertia parte quatuor sunt de quibus a theologis disputatur: Scientia Dei, Voluntas, Providentia et praedestinatio...

[1^a quaestio. An Deus cognoscat omnia, etiam mala]

2^a quaestio: De cognitione rerum singularum (f.62)

3^a quaestio. An Deus cognoscat infinita (f.62v)

4^a quaestio. De futurorum contingentium cognitione (f.62v)

Secunda pars quaestionis. Unde habeat scientia Dei rerum futurarum ut sit certa (f.65)

Tertia pars quaestionis. Unde res habeant contingentiam (f.67v)

Quarta pars quaestionis. Quomodo cohereat contingentia rerum cum praescientia Dei (f.68)

Quaestio 2^a. De voluntate Dei (f.70v)⁹⁸

Quaestio 3^a. De providentia Dei (f.70v)

Summa disputationis de providentia (f.71)

Quaestio 1^a. Quid sit providentia (f.71)

Quaestio 2^a. Quotuplex sit providentia (f.71v)

Quaestio 3^a. An sit in Deo providentia (f.72)

Quaestio 4^a. An Providentia sit certa (f.76)

Quaestio 5^a. An Providentia Dei afferat rebus necessitatem (f.76)

Des. (f.77) ...Itaque prius natura causae contingentem et libere facturae sunt aliquod quam Deus per providentiam ordinariam constituat id fieri. Ac propterea non necessario, sed libere et contingentem causae liberae et contingentes agunt.

⁹⁸ Advierte que de esto ya ha hablado en la cuestión del libre albedrío y hablará cuando trate de la predestinación.

Disputatio de Praedestinatione. Ex praelectionibus R.P. Joannis Maldonati. Anno Dni. 1580.

Inc. (f.78) [1^a quaestio] De nominibus praedestinationis...

2^a quaestio. Quot modis accipitur Praedestinatio in Scriptura (f.80)

3^a quaestio. Quid sit Praedestinatio (f.81v)

Ad quid sit Praedestinatio (f.83v)

4^a quaestio. De causis praedestinationis (f.88v)⁹⁹

5^a quaestio. De effectis praedestinationis (f.128)

6^a quaestio. An praedestinatio sit certa (f.128)

7^a quaestio. An praedestinatio necessitatem rebus inferat (f.128v)

8^a quaestio. Quis sit praedestinatorum numerus (f.129)

9^a quaestio. An praedestinati cognosci possint (f.130)

10 quaestio. Quomodo praedestinatio sit in contionibus populo proponenda (f.130v)

Des. (f.131) ... Cum Augustini tempore doctissimos quosdam Galliae episcopos fuisse offensos constat. Sicut ab antiquis authoribus praedicatum est de praedestinatione, ego existimo praedicandum esse idque sine ulla populi offensione¹⁰⁰.

Disputatio de iustificatione.

Inc. (f.132) In hac parte disputatur de Iustitia. Illud enim ponitur ut manifestum ex Sacris Scripturis unicam esse viam qua homines a peccato liberantur...

1^a quaestio. De viribus liberi arbitrii sine gratia Dei...

2^a quaestio. An quicquid facit homo infidelis et peccator sit peccatum (f.133)

Quid possit homo sine gratia Dei cognoscere quod attinet ad salutem (f.135v)

3^a quaestio. An homo possit facere aliquid boni moraliter sine speciali Dei auxilio (f.138v)

4^a quaestio. An aliquis possit diligere Deum super omnia sine speciali gratia Dei (f.139)

5^a quaestio specialis. An possit homo omnia divina mandata servare quantum ad substantiam actus sine speciali gratia Dei (f.140)

[6^a quaestio. An possit omnes tentationes superare et vitare omnia peccata]

7^a autem quaestio facilis est: An possit a peccatis iam commissis emergere per se. Aperte enim docet Scriptura neminem posse liberare a peccato nisi per Christum (f.141)

[8^a quaestio. An possit se saltem disponere ad gratiam] (f.141v)

[9^a quaestio. An possit iustificari, id est, suis meritis consequi gratiam et iustitiam] (f.141v)

Secunda quaestio generalis. *De natura iustificationis* (f.141v)

1^a quaestio. An vere peccata remittantur (f.143)

⁹⁹ Después de proponer 18 sentencias, dice: "Ultima sententia veterum Authorum vera, consistitque in septem Propositionibus (f.98v)" Y "Explicatio noni capitis Epistolae ad Romanos (f.117v)".

¹⁰⁰ Fol.131a, en blanco.

2ª, 3ª et 4ª quaestio (f.145)

Tertia quaestio generalis. *De causis internis iustificationis* (f.151v)

Argumenta Calvinistarum (f.159v)

Des. (f.166) ...Ergo si propterea quod vocamur filii Dei Calvinus argumentatur vitam aeternam non dari propter nostra merita aut opera, quia vocamur operarii et mercenarii licebit nobis argumentari vitam aeternam propter opera nostra dari.

De Incarnatione.

Inc. (f.167) De Incarnatione. Tota disputatio de Incarnatione 4 generalibus quaestionibus continetur...

[Quaestiones generales. 1ª. An fuerit venturus aliquis liberator.

2ª. An venerit iam

3ª. Qua conditione fuit: a) an fuerit homo, quomodo natus, mortuus... b) an fuerit Deus. c) de coniunctione utriusque naturae.

4ª. Quae fuerint officia Christi¹⁰¹

3ª quaestio generalis: De conditione et natura Christi. De natura humana et illius proprietatibus (f.177)¹⁰²

De divinitate Christi (f.185)

De unione naturarum in Christo (f.191v)

4ª quaestio generalis. De officiis Christi (f.196v): regis (f.197v); doctoris (f.198); redemptoris (f.198v)¹⁰³; intercessoris (f.211v); iudicis (f.229v)

De sanctis mortuis (f.213)

De invocatione sanctorum (f.215)

De fide.

1ª quaestio. Quid sit fides (f.229)

2ª quaestio. Quotuplex sit fide (f.235v)

3ª quaestio. De causis fide (f.238v)

4ª quaestio. De effectis fidei (f.241)

de iustificatione (f.241)

sententia catholicorum (f.245v)

de singulis causis iustificationis (f.246)

quae dispositiones sint necessariae in adultis (f.247v)

de secundo genere iustificationis (f.249)

de meritis operum (f.261)

derivatio doctrinae de meritis, gratia et iustificatione (f.263)

quomodo respondendum est argumentis adversariorum (f.265)

explicatio capituli 4ⁱ ad Rom (f.265)

5ª quaestio. De attributis seu adiunctis fidei (f.273v)

¹⁰¹ Advierte que con un mero filósofo no hay nada que hacer: que admita las Escrituras y entonces se puede argumentar.

Contra los judíos propone los siguientes argumentos: ex tempore (omnium efficacissimum) (f.167v); ex loco (f.173); ex eventis (f.174v); ex praesentibus (f.175v).

Así responde a la 2ª quaestio generalis.

¹⁰² Habla largamente de la virginidad de María post partum.

¹⁰³ Discurre largamente sobre de descenso ad inferos.

de praeceptis (f.274v)

6^a quaestio. De vitiis oppositis fidei (f.275v) De haeresi (f.275v)

De spe (f.277)

De charitate

1^a quaestio. Quid sit charitas (f.277v)

2^a quaestio. De causis charitatis (f.278)

3^a quaestio. De praeceptis (f.278v)

de 2^o praecepto: Diliges proximum tuum sicut te ipsum (f.279)

de ordine horum mandatorum (f.281)

tertia divisio praeceptorum (f.281v)

de primo mandato (f.282)

1^a thesis catholicorum: Ex Scripturis constat praeter illum modum adorationis qui exhiberi solet voluntatis causa esse diversos modos adorationis religionis causa (f.282v)

2^a thesis: Praeter Deum natura humana est colenda Christi eodem cultu quo ipsa divinitas, i.e., λατρεῖα (f.285)

3^a thesis: Praeter humanitatem Christi omnes sancti colendi sunt non quidem latria, sed dulia (f.285v) Argumenta contraria (f.288)

De primo praecepto specialis quaestio (quia hactenus disputatum est de primo praecepto generaliter) (f.296)

1^a non habemus deos alienos

2^a non facies sculptiles

3^a non adorabis illa

1^a thesis: Primo praecepto non prohibentur et similitudines absolute, i.e. secundum se (f.297)

2^a thesis: Imagines prohibentur hoc praecepto quatenus detrahunt aliquid de honore proprio Dei (f.297v)

3^a thesis: Post mortem Christi non est contra primum praeceptum pingere et sculperre imaginem crucis (f.298)

4^a thesis: Crux ob 4^{am} versus [?] usitata fuit a christianis ad recolendam memoriam passionis Christi, ad intelligentiam mysterii, ad vim, ad venerationem (f.300)

5^a thesis: Non est contra primum mandatum facere statuas aut imagines sanctorum eo modo quo christiani faciunt non ut deorum, sed ut sanctorum (f.302v)

6^a thesis de veneratione imaginum. Tribus de causis habitae sunt imagines a christianis: ob memoriam sanctorum; ob eruditionem populi; ob venerationem (f.308v) Cuiusmodi veneratione sunt efficiendae imagines (f.310)

De secundo mandato (Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum) (f.312)

An liceat iurare (f.312)

Quid sit "sit sermo vester est, est, non, non" (f.313)

Quibus conditionibus liceat iurare (ib.)

Qua forma iurandum sit (ib.)

Quam frequenter iurandum (ib.)

Qui debeat iurare (f.313v)

An per creaturas liceat iurare (ib.)

An omne iuramentum obliget (f.314)

De iuramentis per dolum (f.315)

- De iuramentis quae per alios fiunt (f.315v)
- De periurio (ib.)
- Quale peccatum sit periurium (f.316)
- De exigendo iuramento (f.316v)
- De tertio praecepto (Memento ut diem sabbati santifices) (f.317)
 - Quid fuerit praeceptum in sabbato (ib.)
 - Quo iure constet hoc praeceptum (f.317v)
 - De festis diebus christianorum (f.318)
 - Quibus caeremoniis dies dominica fuerit observata (f.318v)
- De quarto mandato (f.319)
- De praeceptis secundae tabulae (f.319v)
- De quinto praecepto (Non occides) (f.320)
 - De homicidiis aliorum. Potest hic tractari: quando de homicidiis, an liceat eos interficere (f.320v)
- De septimo praecepto (Non furtum facies) (f.323)
 - De secundo genere furti (f.324v)
 - De tertio genere (ib.)
 - De secundo vitio quod est in contractibus, i.e., de usura (f.327)
 - Quo iure prohibita sit usura (f.328)
 - De causis quibus contractus alioquin usurarius potes fieri licitus (f.329)
 - Examen eorum contractuum qui habent speciem usurae (f.331)
 - De monte pietatis (f.331v)
 - Quomodo peccetur contra septimum mandatum in rebus ecclesiasticis (f.332v)
 - Quomodo conferendo peccetur (f.333)
 - Quomodo recipiendis beneficiis peccetur (f.334v)
 - Quomodo peccetur in fingendis beneficiis (f.335)
 - De communibus officiis [?] qui habent ecclesiastica beneficia (f.337)
 - De autoritate et antiquitate precum canonicarum (f.337v)
 - De secundo capite (f.338v)
 - De simonia (f.340)
 - Quotuplex simonia (f.341)
 - Quale peccatum sit (ib.)
 - De poenis (f.341v)
- De consiliis evangelicis (f.342)
 - De observatione et traditione consiliorum in veteri ecclesia (f.347)
 - Quomodo respondendum sit argumentis contrariis (f.347v)
 - Qua ratione bona sint consilia (f.349)
 - Quotuplex sit consilium (f.349v)
- De votis (f.350)
 - 1^a quaestio. Votum quid (ib.)
 - 2^a quaestio. De obligatione voti (f.351v)
 - 3^a quaestio. De merito voti (f.353)
 - 4^a quaestio. De usu et traditione votorum (f.353v)
 - An sint exempla aliqua in sacris litteris de voto castitatis (f.354v)
 - De traditione voti castitatis (f.356)
 - Quomodo solvenda sint argumenta (f.358)
 - Cum quibus vitae generibus coniunctum sit votum castitatis (f.359v)
 - An clericis conveniat coelibatus (f.360)

An votum castitatis conveniat etiam sacerdotibus (f.362v)

Quam antiquum institutum sit ne sacerdotes habeant uxores (f.363)

5ª quaestio. De iis qui possunt vivere (f.364)

6ª quaestio. De commutatione, redemptione et dispensatione votorum (f.365)

Des. (f.367) ...sed propterea quod eiusmodi est natura et vis illius, ut sit promissio quaedam Deo facta, et teste approbante Ecclesia facta, quod non tantum fit in voto solemnem monachorum, sed omnino in omni voto solemnem¹⁰⁴.

OBSERVACIONES. 225 x 179 mm. 367 folios útiles. Véase *Opera NN. 117*, ya que éste es una continuación del anterior códice.

Opera NN 119

P. JOANNIS MALDONATI, *De sacramentis*.

Inc. (f.1) [Prima pars: generalis] Prima Quaestio: De nomine.

Omnis disputatio de sacramentis divisa est in duas partes: altera est generalis de omnibus; altera specialis de singulis...

2ª quaestio. De definitione (f.1v)

Contra definitiones Calvini (f.2). Argumenta Calvini (f.4v)

[3ª quaestio] De causis et partibus sacramenti (f.5)

Finis (f.5)

Materia (f.5v)

Forma (ib.) Argumenta Calvini (f.7)

Efficiens (f.7v)

De intentione ministri (f.8)

4ª quaestio. De effectibus sacramentorum

Traditio doctrinae de efficacia sacramentorum (f.11v)

Quomodo sacramenta conferant gratiam (f.13)

An hoc effectum commune sit nostris cum veteribus (f.15v)

De secundo effectu sacramentorum qui est caracter (f.17v)

[2ª pars] *De singulis sacramentis* (f.18)

[*De baptismo*]

[De circumcissione] (f.18)

[1ª quaestio]. De baptismo Joannis (f.19)

[2ª quaestio]. De baptismo Christi (f.24) De baptismo aquae (ib.)

3ª quaestio. De materia (f.24)

4ª quaestio. De forma (f.25)

5ª quaestio. De ministro baptismi (f.28v)

6ª quaestio. De suscipientibus baptismi (f.33v)

2ª pars. An baptismus sit haereticus (f.39v)

3ª pars. De caerimoniis baptismi (f.46)

¹⁰⁴ Cuatro folios en blanco

- 4ª pars. De Institutione baptismi (f.49v)
 Quaestio 1ª. Quando institutum fuerit sacramentum (f.49v)
 Quaestio 2ª. Quando datum de illo praeceptum (f.50)
 Quaestio 3ª. Quando illud praeceptum obligari ceperit (f.50v)
 Quaestio 4ª. Quando obligatio praecepti baptismi aboleverit circumcissionem et caeteras coereemonias (f.50v)
 Quaestio 5ª. Quando circumcisio et veteres coereemoniae ita fuerunt abolitae ut sine peccato servari non potuerunt (f.51)

De sacramento Confirmationis

- 1ª quaestio. An sit sacramentum (f.52)
 2ª quaestio. De causis confirmationis (f.55v)
 3ª quaestio. De effectis (f.57v)
 4ª quaestio. De coereemoniis (ib.)

De sacramento Eucharistiae (f.58)

- 1ª pars. De eucharistia quatenus est sacramentum (ib.)
 1ª quaestio. [An] sit sacramentum (f.58)
 2ª quaestio. An consecratio vel sumptio sit sacramentum (ib.)
 3ª quaestio. An res consecrata quatenus substantia est an quatenus accidentia habet sit sacramentum (f.59v)
 4ª quaestio. An eucharistia quatenus sacramentum est requirat ut res signata sit absens (f.60v)
 5ª quaestio. An sit sacramentum (f.61)
 6ª quaestio. De materia (f.61v)
 7ª quaestio. De forma (f.62v)
 8ª quaestio. De ministro (f.66)
 2ª pars. De re sacramenti i.e. contenta vel signata (f.67)
 2ª quaestio [sic]. An Deus voluerit suum corpus revera esse in Eucharistia (f.90v)
 De figuris (ib.)
 Secundum genus argumentorum (f.96v)
 Tertium genus argumentorum ex institutione sacramenti (f.103)¹⁰⁵.
 Argumenta adversariorum quae sumuntur ex institutione (f.112)
 Quartum genus argumentorum (f.114v) Argumenta quae sumunt adversarii ex iisdem locis Scripturae (f.120v)
 Rationes ex quibus cognoscimus Dei voluntatem fuisse relinquere nobis suum corpus in eucharistia, non tantum figuram (f.121v)
 Rationes adversariorum contraria (f.123). Secunda ratio haereticorum (f.124v). Tertia ratio haereticorum (f.128v). Quarta ratio haereticorum (f.130v)
 Tertium [sic] genus argumentorum ex quibus cognoscimus Christum voluisse corpus suum relinquere in Eucharistia (f.131). Prima coniectura (f.131v). Secunda c. (f.133v). Tertia c. (f.137v). Quarta c. (f.146v). Quinta c. (f.150). Sexta c. (f.152v). Septima c. (f.157). Octava c. (f.163). Nona c. (f.165v)¹⁰⁶. Decima c.

¹⁰⁵ En el f.105v cambia de letra.

¹⁰⁶ En el f.167 cambia, de nuevo, la letra.

(f.168). Undecima coniectura ex miraculis (f.169). Duodecima coniectura ex effectibus (f.170v)

De transubstantiatione (f.180v)

Argumenta contra transubstantiationem (f.185v)

3^a pars [sic]. De sacrificio (f.187)

Argumenta a prophetis (f.190); a figuris (f.192v); ab institutione (f.193v); a sententia Patrum (f.194v): 1^{um} ex nomine (f.195); 2^{um} ex adiunctis et epithetis (f.198); 3^{um} ex re quam dicebant Patres offerri (f.198v); 4^{um} et 5^{um} quod Patres dixerunt valere ad remissionem peccatorum (f.199). Quintum genus argumenti: ex usu et caerimoniis ecclesiasticis (f.201). Altaribus honorem fuisse semper tributum (f.202). Caerimonia de thure (f.202v). Aliud argumentum sumitur ex sacerdotio quod semper in Ecclesia videmus fuisse (f.203). Argumentum a Canone (f.204). Argumenta adversariorum (f.205v)

Quarta quaestio generalis: De usu et recipientibus Eucharistiam (f.207) De communione (ib.). De ministrorum Communionem (f.208). De laicis (f.208v). De pueris an debeant communicare (f.209v). De aegrotis (f.210v). De modo quo olim mittebatur Eucharistiam (f.211).

2^a quaestio. De praeparatione veterum christianorum antequam accederent ad communionem (f.212v)

3^a quaestio. De ritibus communicandi (f.217)

4^a quaestio. Quam frequenter sit communicandum (f.218v)

5^a quaestio. De communione sub utraque specie (f.223v)

De caerimoniis (f.229)

Quaestio generalis: Quid sit caerimonia (f. 229) Quotuplex sit caerimonia (f.229) De origine caerimoniae (f.230). Quis potest caerimoniae instituere (f.231v)

4^a quaestio. De usu et utilitate caerimiarum (f.233) 1^a pars: de ipsa utilitate caerimiarum per se (f.233). 2^a pars: in quo genere bonorum sint caerimoniae (f.235). 3^a pars: quales debeant caerimoniae (f.235v); De caerimoniis Missae (f.236); De propriis caerimoniis Missae (f.236v); De caerimoniis et partibus Missae (f.237v); 1^o usque ad offertorium¹⁰⁷; usque ad communionem; de communione.

Des. f.(262v) ...Haec autem consuetudo postea mutata est et factum est ut Episcopus vel sacerdos porrigeret osculum pacis soli Diacono; ille vero circumferret per totum populum ut ista ratione qui celebrat censeretur dare pacem toti populo. Visum est postea bonum non omnes deoscularentur, sed ut porrigeretur patena sacerdoti quam deoscularetur et postea Diaconus et illam postea circumferret per universum populum. Finis. Amen.

De poenitentia.

Inc. (f.263) Disputatio de poenitentia septem partibus continetur...

1^a pars. De nomine poenitentiae (f.263)

2^a pars. De origine poenitentiae (f.264)

3^a pars. De natura poenitentiae (f.264v) An poenitentia sit sacramentum (f.265v)

4^a pars. De partibus (f.273v) De contritione (f.274) An singulorum peccatorum debeant esse singulae contritiones (f.275). De praecepto contritionis

¹⁰⁷ Va explicando todas y cada una de las ceremonias.

(f.276). De confessione sacramentalis (f.276v): origo (f.277); traditio (f.278); de historia Nectarii [?] (f.279v); de praecepto confessionis (f.281); de praecepto ecclesiastico (f.282); qui debeant confiteri (f.383); qualis debeat esse confessio (f.283)

De integritate confessionis (f.284): De circumstantiis confitendis ad integritatem (f.285v); de integritate ex parte ministri (f.287v); de integritate ratione temporis (f.288)

De fidelitate confessionis (f.288v). Quatenus obliget sigillum (f.289).

De ministro confessionis (f.290v)

De satisfactione (f.295). De satisfactione huius vitae pro poena (f.297v). De satisfactione pro poena (f.301). Quibus rebus facienda sit satisfactio (f.302). Quibus rebus specialiter facienda sit satisfactio (f.303); de oratione (ib.); de ieiunio (ib.): de antiquitate ieiunii (f.303v); quale debeat esse ieiunium (f.303v); de quantitate (f.304v); de hora (ib.); de tempore (f.305)

Quo tempore sit agenda poenitentia (f.313)

An omnia peccata deleri possint poenitentia (f.314)

An sacerdos possit iungere pro arbitrio (f.316v)

An unus possit satisfacere pro alio (f.317)

De antiquis et publicis poenitentiis (f.317v)

De particularibus poenitentiis (f.320v)

Quibus daretur publica poenitentia (f.321v)

De reconciliatione (f.322)

Des. (f.322) ...Nam si vere agerent poenitentiam iterandam postea non putarent, quia sicut unum baptisma, ita una poenitentia quae tamen publice agitur. Idem confirmat ad August. epistola 53, Macedonius, et Augustinus [f.322v] sic respondens, epistola 54.

De purgatorio (f.322v)

Inc. (f.322v) Sex quaestiones esse possunt: An sit purgatorium... Ex Scriptura (ib.); De traditione ecclesiastica (f.331). Argumenta adversariorum (f.334)

2^a q. Qualis sit poena purgatorii (f.334v)

3^a q. Quo in loco (f.335)

4^a q. Quibus hominibus et quibus de causis infligatur (f.336)

5^a q. Quam diuturnum sit (f.336v)

6^a q. An illi qui in Purgatorio sunt suffragio vivorum possint iuari (f.336v)

Des. (f.336v) ...Sexta quaestio: an iuvare possint suffragiis viventium, supra explicata est in prima quaestione, ubi probatum est esse pro eis orandum.

De indulgentiis

Inc. (f.336v) Ad hunc locum pertinet disputatio de indulgentiis, non quod pertineat ad poenitentiam, sed quod quemadmodum oppositae sint poenis impositis...

Quid sit indulgentia (f.336v)

Sitne indulgentia poenae et culpae (f.337)

Sitne poenae iniunctae solum an etiam non iniunctae (f.337v)

Sitne poenae debitae ecclesiasticae an etiam Deo (f.341)

Est etiam debita poena in alia vita (f.341)

Sitne solutio an absolutio (f.341v)

De fundamento indulgentiarum. De Thesauro. Quaestio 2 (f.342)

De origine indulgentiarum. 3 q. (f.345)

De vi indulgentiarum. 4 q. (f.345)

Quis possit dare indulgentias (f.346v)

Quibus prosint indulgentiae (f.348v)

Des. (f.348) ...proponit episcopis ipsis, quod non solent in tali re dare maiores indulgentias. Hactenus de poenitentia.

De extrema unctione

Inc. (f.349) Quinque quaestiones sunt: 1^a q. An sit sacramentum...

2^a De effectu Extremae unctionis (f.352v)

Quibus exhibendum (f.353v)

De ministro extremae unctionis (f.354)

Des. (f.354v) ...Nam hac de re scriptus est hymnus alicuius sine dubio antiqui: Christe, coelistis medicina Patris, verus humanae medicus salutis. Proinde plebis praecibus potenter pande favorem.

De sacramento ordinis

Inc. (f.355) Disputatio de ordine 8 quaestionibus continetur: 4 generalibus, et 4 specialibus. Prima quaestio generalis: Quid sit ordo...

An ordo sit sacramentum (f.355v)

Traditio de sacramento Ordinis (f.356)

Qui ordines sint sacramentum (f.356v)

Utrum episcopatus sit sacramentum (f.357v)

De materia et forma Ordinis (f.358v)

De singulis ordinibus

De numero Ordinum (f.360)

De prima tonsura (f.360v)

De quatuor ordinibus minoribus (f.362)

De ordinibus maioribus (f.363v)

De subdiaconibus (ib.)

De ordine Diaconatus. Et officiis (f.364)

An episcopi sint superiores presbyteris (f.365)

De irregularitate (f.366v)

De dispensatione irregularitatis (f.370v)

Des. (f.371) ...In caeteris solus summus Pontifex potest dispensare.

De sacramento matrimonii

Inc. (f.371) Quatuor quaestiones generales sunt de Matrimonio et difficiles, praeter illas quae nihil habent difficultatis. Prima est: De natura matrimonii. Et de his qui damnarunt Nuptias.

Argumenta eorum qui negant Matrimonium esse sacramentum (f.372)

Deum instituisse matrimonium (f.373)

Deum instituisse omnia matrimonia (f.373v)

Coniunctionem viri et uxoris dici a Paulo sacramentum (f.374)

Per matrimonium dari gratiam (f.376). Traditio (f.377v). Solutio argumentorum (f.378v). An uxores sint communes (f.379). An unus vir simul habere posset plures uxores (f.379v). An matrimonium in VT fuerit sacramentum (f.381). De multitudine uxorum in Antiquo T^o (f.381v)

De causis quibus coaugmentatur (f.386)

An illi ipsi qui contrahunt debeant consentire? (f.386)

Qualis esse debeat consensus (f.387)

De causis quibus impeditur matrimonium (f.389v)

1^a q. An Ecclesia possit instituere impedimenta vel ad non contrahendum vel ad dirimendum contractum (f.389v)

2^a q. Quot sunt impedimentorum genera et quae (f. 391)

3^a q. quae versatur in singulorum explicationem (ib.): votum. Cognatio (f.395).

Disparitas cultus (f.396)

De firmitate matrimonii (f.397)

De separatione quantum ad thorum (ib.)

De divortio in lege evangelica (f.398v)

De solutione matrimonii iam consummati quantum ad vinculum (f.401). Ad argumenta Respondeo (f.403)

De matrimonio contracto inter infideles (f.404)

De matrimonio rato et non consummato (ib.)

Des. (f.405) ...Adde etiam quod in nonnullis ex illis dicatur non esse verum matrimonium antequam sit consummatum id est perfectum et absolutum, ut patet ex can. *Desponsatum* et can. *Decreta*, can. *Quod autem* 27, q.2. Item ex can. *Verum est*, et Cap. *Ex publico*, de conversione coniugatorum. Finis. Hactenus de Sacramentis. Anno Domini 1569 mense Junio.

De fine mundi.

Inc. (f.406) Disputatio de fine mundi habet duas partes generales. Prima est de mundo materiali An sit habiturus finem, et quo pacto habiturus sit. 2^a De homine habitatore mundi Quid illi sit futurum cum mundus finierit...

Quando futurus sit finis mundi (f.408)

Quid colligitur ex sacris litteris de fine mundi (f.409v)

Explicatio testimoniorum quae allata sunt in contrariam partem (f.410)

De signis quae praecessura sunt finem mundi (f.410v)

Des. (f.413v) ...Praeterea omnes antiqui habuerunt sibi persuasum fore ut Elias et Enoc praedicarent Evangelium per tres annos cum dimidio propter verba Joannis, Apocalipsis 11: Et praedicabun diebus 1269 amicti sacris¹⁰⁸.

De resurrectione mortuorum

Inc. (f.414) Haec disputatio tres habet partes. Prima est de morte quae debet omnes antecedere resurrectionem: an omnes morituri sint ut resurgant...

Secunda quaestio: An futura sit resurrectio (f.415)

Argumenta physica contra resurrectionem (f.415v)

Ex quibus locis Scripturae probatur resurrectio (f.416v)

Loci Scripturae qui videntur esse contrarii (f.418)

Tertia quaestio: de modo resurrectionis et qualitate resurgentium (f.418v)

Des. (f.419v) ...Nam Scriptura et ratio tantum docent futuros esse homines natura perfectissima et non pertinet ad perfectionem humanae naturae, ut omnes similes sint. Nam Christus perfectam naturam habuit, sed non fuit candidissimus.

¹⁰⁸ El f.413a, en blanco.

De iudicio

Inc. (f.420) Quinque quaestiones sunt de iudicio. Prima est an iudicium futurum sit...

- 2^a quaestio. De iudicibus (f.421)
- 3^a quaestio. De iudicandis (f.423)
- 4^a quaestio. De loco iudicii (ib.)
- 5^a questio. De forma iudicii (ib.)

Des. (f.423v) ...Quod attinet ad formam sententiae est credendum non tantum animis hominum illam sententiam esse ingerendam, sed vera voce humana Christi proferendam esse cum Scriptura dicat aperte Christum dicturum haec ipsa verba.

De beatitudine

Inc. (f.423v) De beatitudine quinque quaestiones sunt. Prima est: an statum post iudicium illud sancti consecuturi sint summam beatitudinem...

- 2^a quaestio est de loco (f.424)
- 3^a quaestio. In quo consistat beatitudo (f.424v)
- 4^a quaestio. De visione Dei qua homines erunt beati (f.425)
- 5^a quaestio. De caeteris qualitatibus beatorum (ib.)

Des. (f.425) ...Fruitio non significat certan actionem. Itaque fruemur Deo non tantum mente aut etiam voluntate, sed etiam mente simul et voluntate.

De inferno

Inc. (f.425v) Quinque quaestiones sunt de inferno. Prima, an sit vere infernus...

- 2^a quaestio. Quales sint poenae inferni (f.425v)
- 3^a quaestio. An sint poenae perpetuae inferni (f.426v)
- 4^a quaestio. De loco inferni (f.427)
- 5^a quaestio. An sint alii loci praeter illum in quo sunt damnati (f.427v)

Des. (f.427v) ...Qui hanc sententiam confirmarunt apud veteres non sunt nisi Tertullianus, lib.4 *Contra Marcionem*, et Chrysostomus, *Homilia de Lazaro et divite*.

De limbo

Inc. (f.428) D. Augustinus creditur in ea fuisse sententia ut putaverit etiam infantes qui moriuntur sine baptismo perpetuis ignibus torquendos esse in inferno, quia in libro *De fide ad Petrum*, cap.27 ait...

Des. (f.428v) ...Item [Augustinus] lib. 5 *Contra Julianum*, cap.8: Quis dubitaverit parvulos in damnatione levissima futuros? An videat. Vide Magistrum. Vide et etiam Justinum, quarta quaestione. Laus Deo opt.max.

OBSERVACIONES. 230 x 170 mm. 428 folios útiles (en la moderna foliación). *Encuad.*: piel. *Tejuelo*: To. III. *Autor*: S.I. Véanse los códices anteriores.

Opera NN 119 D

*Commentariorum praestantissimi theologi D. Johannis Maldonati Societatis Iesu publici apud parisienses professoris, in Quartam Partem Theologiae de Sacramentis Tomus primus*¹⁰⁹

Quarta pars Theologiae de sacramentis.

Inc. (f.1) Omnis disputatio de sacramentis, divisa est in duas partes...

Prima disputatio: De nomine (f.1)

De definitione (f.1v) Contra definitionem Calvini (f.6). Argumenta Calvini (f.6)

De causis et partibus sacramenti (f.6v). Argumenta Calvini (f.9v). Quartum genus causae est efficiens (f.10v)

De intentione ministri (f.11)

Quarta quaestio. De effectis sacramentorum (f.12). Traditio doctrinae de efficacia sacramentorum (f.16). Quomodo sacramenta conferant gratiam. An hoc effectum commune sit nostris sacramentis cum veteribus (f.21v). Argumenta contraria (f.22v). De secundo effectu sacramentorum qui est character (f.24).

De singulis sacramentis.

[De baptismo]

[De circumcissione] 1. Quid esset circumcisio (f.25v). 2. Qua de causa erat (ib.).

3. Cur non antea (f.26). 4. Cur non omnibus dabatur.

De baptismo Ioannis (f.26v)

Argumenta in contrariam partem (f.31)

3^a quaestio est an baptismus Ioannis esset a coelo an ex hominibus (f.33v)

4^a quaestio est an baptismus Ioannis fuerit sacramentum (f.33v)

Ad 5^{am} quaestionem iam responsum est supra (f.34)

De baptismo Christi (f.34v). De baptismo aquae (f.34v)

Caput primum est de natura (f.35)

De nomine (ib.)

2^a q. De definitione (f.35)

3^a q. De causis et partibus (f.35) Cur autem Christus potius aqua quam alia re corporea instituerit baptismus (f.35v). Ad argumenta haereticorum (f.36). Qualis debeat esse aqua (f.36)

4^a q. Forma huius sacramenti. Praeter traditionem sunt etiam coniecturae valde probabiles (f.37v)

Quarta quaestio: De effectu baptismi (f.39)

Quaestio autem gravior: Quomodo baptismus remittat peccatum, an ita ut stirpitus evellat, an etiam ut semper maneat radix aliqua quae sit peccatum (f.39v)

Quinta quaestio: de ministro baptismi (f.41v). Ad argumenta quae solent obici ita respondendum est (f.43v). De baptismo Calvinistarum (f.46v)

De suscipientibus (f.49) Ad argumenta respondendum est (f.52).

3^a quaestio: An infantes invitis parentibus possint baptizari (f.53)

¹⁰⁹ Con otra letra y tinta: *Editus Paris 1677 a col.1 primi tomi usque ad col 209[?]. Vide paginam 245v huius tomi a tergo.*

4^a quaestio: De furiosis an sint baptizandi (f.54v0)

5^a quaestio. An habendi sint pro veris christianis illi qui accepissent dum decumberent in lecto (f.55)

6^a quaestio: An mortui sint baptizandi (f.55v)

De dispositionibus eorum qui baptismum suscipiunt (f.56v)

Secunda quaestio generalis de baptismo: An baptismus sit necessarius (f.58v) Argumenta Calvini (f.59). Quomodo respondendum (f.60v). An baptismus adultis omnino sit necessarius (f.63). An solum votum baptismi satis sit ad salutem (f.63v). Quae autem debeat esse huiusmodi votum (f.64)

Tertia quaestio generalis: de caeremoniis baptismi (f.68v)

Quarta quaestio generalis: De institutione baptismi (f.74) Quando (ib.). Quando datum fuit de illo praeceptum (f.75). Quando praeceptum illud obligare coepit (ib.) Quando praeceptum baptismi aboleverit circumcisionem (f.75v). Quando circumcisisio et aliae caeremoniae V^{tr} T^l ita fuerint abolitae ut sine peccato non possint (f.76)

De confirmatione

Inc. (f.77) Quaestio 1^a: An sit sacramentum...

Quaestio 2^a: de causis et specie huius sacramenti (f.83v)

Quaestio 3^a: de effectu (f.86v)

Quaestio 4^a: de caeremoniis (ib.)

De eucharistia

Prima pars de Eucharistia quatenus est sacramentum (f.88)

1^a quaestio: An Eucharistia sit sacramentum (ib.)

2^a quaestio: An consecratio vel sumptio sit sacramentum (ib.)

3^a quaestio: An res consecrata quatenus substantia est, an quatenus accidentia habet sit sacramentum (f.91)

4^a quaestio: An Eucharistia quatenus sacramentum requirat ut res significata sit absens (f.93)

5^a quaestio: An sit unum sacramentum (f.94)

6^a quaestio: De materia huius sacramenti (f.94v)

7^a quaestio: De forma (f.97)

8^a quaestio: De ministro (f.102v)

2^a pars: De re sacramenti ut contenta vel signata (f.105)

Summa et explicatio sententiae catholicae (f.106)

Quomodo loquantur catholici (f.107)

Secunda sententia et eius explicatio (f.109)

Tertia opinio est Calvini (ib.)

Quarta sententia et eius explicatio (f.112)

Defensio sententiae catholicae contra 2^{am} et 3^{am} opinionem (f.113)

Secunda pars quaestionis hypothetica (f.117)

Secunda hypothesis: an unum corpus esse in pluribus locis simul cadat sub omnipotentia Dei (f.131)

Secunda pars secundae quaestionis de eucharistia: An Deus voluerit suum corpus esse revera in Eucharistia (f.143v)

De figuris Veteris Testamenti (f.144)

Secundum genus argumentorum (f.153)

Argumenta eorum qui negant hic agi de sacramento eucharistiae (f.155)

- Tertium genus argumentorum quod sumitur ex institutione sacramenti (f.162)
 Argumenta adversariorum quae sumuntur ex institutione (f.172v)
- Quartum genus argumentorum (f.175v)
 Argumenta quae sumunt adversarii ex his locis Scripturae (f.183)
- Rationes ex quibus cognoscimus Dei voluntatem fuisse non tantum figuram, sed etiam corpus suum nobis relinquere in Eucharistia (f.184v)
 Rationes adversariorum (f.184v)
- Tertium genus argumentorum ex quibus cognoscimus Christum voluisse corpus suum nobis relinquere in Eucharistia (f.195)
- Prima coniectura ex modo quo loquuntur veteres scriptores de hoc sacramento (f.196)
- Secunda coniectura ex cmparatione quam solent facere inter hoc sacramentum et sacramenta Veteris Testamenti quae significabant corpus Christi (f.198)
- Tertia coniectura quod putent hic accedere aliquod miraculum summum quod solius Dei potentia dicunt fieri posse (f.202)
- Quarta coniectura sumitur ex eo quod veteres scriptores tantam difficultatem in intelligendo hoc mysterio censuerunt ut nulla in re maiorem fidem exigat a christianis dicendo non esse sensibus credendum (f.210v)
- Quinta coniectura quod omnes antiqui Patres citant verba Christi *Hoc est Corpus meum* in hanc sententiam ut dicant non tantum non esse significantia, sed efficientia, ut nefas esset non credere verbis Christi (f.213)
- Sexta coniectura ex eo sumitur quod plerique ita dicant esse corpus Christi in hoc sacramento, ut illud describant (f.216)
- Septima coniectura ex eo desumpta est quod antiqui putant corporaliter a nobis sumi, corporaliter tangi, corporaliter coniungi (f.219v)
- Octava coniectura est quod multi perspicere docent hic non tantum esse figuram, sed veritatem corporis Christi (f.220v)
- Nona coniectura ex consuetudine adorandi corpus Christi in Eucharistia apud veteres (f.226)
- Decima coniectura est quae sumitur ex usu et caerimoniis, quae in celebratione huius sacramenti adhibentur (f.229)
- Undecima coniectura est quae sumitur ex miraculis quae ab Antiquis narrantur (f.230v)
- Duodecima coniectura quae ex usu sumitur (f.232v)
- Decimatertia coniectura sumitur ex consuetudine veterum authorum qui solebant ex argumentis petitis ex Eucharistia alia nostrae religionis capita confirmare (f.233)
- Testimonia quae obiciuntur ab adversariis (f.234)
- De transubstantiatione (f.245v)
- Argumenta contra transubstantiationem (f.252)
- 3^a pars disputationis de Eucharistia (f.254)
- Secundum genus argumenti est quod ex figuris sumitur (f.261v)
- Tertium genus argumenti est quod sumitur ex institutione (f.263)
- Quartum genus argumentorum ex sententia Patrum (f.264v)
- Primum argumentum sumitur ex nomine (f.265)¹¹⁰

¹¹⁰ En el f.265, margen derecho, hay una nota que dice: "Edit. Par. 1677, col 226,

De traditione materiae (f.266)

De nomine Missae (f.266v)

Secundum argumentum sumitur ex adiunctis epithetis, quae tribuerunt huic sacrificio (f.270)

Tertium argumentum ex re sumitur quam dicebant veteres sacrificari in Eucharistia (f.271v)

Quartum et quintum argumentum (f.272)

Quintum genus argumentorum ex usu et ceremoniis ecclesiasticis (f.275)

Secunda ceremonia ex usu thuris sumitur (f.277)

Des. (f.281v) ...Nam d. Chrysostomus in illo ipso loco, homil. 17 ad Hebraeos, ubi negat Christum nunc immolari, docet eundem Christum, et idem corpus Christi esse quod nunc offertur in omnibus altaribus, et quod in cruce oblatum est¹¹¹.

*De caerimoniis*¹¹²

Inc. (f.282) Disputatio de Caerimoniis duplex est, una generalis, altera specialis. Generalis quatuor continet quaestiones: quid sit caeremonia; quotuplex; quam originem habuerint caeremoniae; de usu caeremoniarum...

Quotuplex sit caeremonia (f.282v)

Quam originem habuerint caeremoniae (f.283)

Cuius sit caeremonias instituere (f.284v)

De usu caeremoniarum (f.285v)

In quo genere bonorum sint annumerandae caeremoniae (f.286v)

Quatenus sit utendum et quibus (f.287)

Specialis de caerimoniis Missae quaestio (f.287)

De caerimoniis Missae (f.288v)

Gloria in excelsis Deo (f.291)

Kyrie eleison (f.292)

De oratione (f.293).

Quare orationes dictae sunt collectae (f.294).

Quot orationes in Missae sacrificio sint dicendae (f.296)

De epistola (f.296v)

De responsorio (f.297v)

De Evangelio (f.299v)

Quae sequuntur Evangelium (f.303)

De symbolo Apostolorum (f.304v)

De offertorio (f.306v). Quid offerendum (f.307).

Qua forma est oblatio (f.307).

Quorum sit offerre (f.307v)

De lotionem manuum (f.308)

De oratione quae dicitur secreta (f.309)

De praefatione (f.310)

Sanctus, Sanctus (f.312v)

De Canone (f.313). De caerimoniis Canonis (f.314v)

hucusque correspondet, deinceps non est perfecta correspondentia".

¹¹¹ En el margen inferior: "Hactenus edita col.245, tom.1, editionis Paris 1677".

¹¹² Al margen derecho: "Inedita".

De oratione dominica (f.318v)

De fractione hostiae (f.319)

De communione (f.320v).

Prima quaestio de communicantibus (f.321).

Qua ratione parati olim ad Eucharistiam christiani accedebant, et quam nunc (f.325v).

Quomodo confitendum ante Eucharistiam (f.327). De ritibus communionis (f.330)

4ª quaestio: quam frequenter communicabant veteres et quam saepe nos communicare debemus (f.331v)

5ª quaestio: De communione laicorum sub una specie (f.334v)

Des. (f.336v) ...Reliqua quae multa dici possunt de hac re, vide apud Joannem Hasselanum in libro suo de communione laicorum sub utraque specie. Ille enim doctissime et accuratissime quaestionem hanc pertractavit. Finis tractatus de caeremoniis.

OBSERVACIONES: 215 x 145 mm. Portada + 336 fols. + 4 en blanco. *Encuad.*: pergamino. *Tejuelo*: Magistri Maldonadi de Sacramentis. Et de Missa. 2 d 3. *Procedencia*: Coll. Rom. + Soc. Jesu B. 5. Es una réplica del código *Opera NN 119*. He procurado seguir la división del código, que pone los títulos, que copio, con mayúsculas. *Autor*: Juan Maldonado, S.I. Véase lo dicho en los códigos anteriores.

Opera NN 120

In primam partem theologiae dictata a JOANNE MALDONATO, Jesuita Lutetiae in Collegio Claromontano.

Inc. (f.1) De constitutione Theologiae. Sex quaestionum explicatione Theologia constituitur, id est, suis finibus circumscribitur. Prima, quibus de causis necesse fuerit, praeter naturales disciplinas esse doctrinam aliquam divinitus traditam...

[1ª quaestio] Quibus de causis necesse fuerit esse Theologiam (f.1)

2ª quaestio. De origine Theologiae (f.6)

3ª quaestio. Quid sit Theologia (f.6).

Quatenus tractat theologia de rebus divinis (f.6v).

De principiis (f.9v).

De argumentis theologicis (f.12).

An Theologia sit scientia (f.20v)

4ª quaestio. Qualis scientia sit theologia, practica an theorica (f.22)

5ª quaestio. Quotuplex sit theologia (f.23v)

6ª quaestio. De partibus theologiae (f.25)

Prima pars theologiae quae est de Deo

An Deus sit (f.25v). Argumenta quibus probatur esse Deum (f.32v). De physicis argumentis (f.33). Argumenta metaphysica (f.34v). Argumenta moralia (f.35v). Argumenta theologica (f.36v). Argumenta atheorum (f.39)

2ª quaestio generalis: De natura Dei (f.40)

- Divina natura, an oculis mentis cognosci possit (f.41v)
 Deus an possit se ita ostendere hominibus ut perfecte ab illis cognoscatur (f.42v)
 Deus an se ostenderit alicui (f.43)
 Quid sibi volunt illa verba: "Non videbit me homo et vivet" (f.46v)
 5^a q.: Quatenus a nobis cognoscatur divina natura (f.48v)
 6^a pars quaestionis: Qua ratione a nobis Deus cognoscatur (f.49)
 Quaestio de natura Dei(f.50v)
 1^a pars. An divina natura possit a nobis explicari aliquo nomine (f.50v)
 2^a pars. An Deus contineatur in cathedra et definiri possit (f.53)
 2^a quaestio. An Deus sit corporeus (f.62)
 3^a quaestio. An Deus sit substantia expers omnis compositionis (f.65)
 4^a quaestio. An Deus sit infinitus (f.71)
 De omnipotentia Dei (f.72)

De Trinitate

- De nomine Trinitatis (f.87v)
 De nomine graeco ούσα et nomine latino *essentia* (f.90)
 De nomine ομοούσιον (f.92v)
 De nominibus φύσις et *natura* (f.95v)
 De substantia et subsistentia (f.97v)
 De nomine ὑπόστασις (f.99)
 De nomine *personae*(f.104v)
 2^a pars disputationis de Trinitate (f.108)
 ut confiteamur unam numero essentiam in tribus personis
 ut credamus eam essentiam non distingui re ipsa a personis
 Personae ipsae inter se re esse distinctas
 3^a pars disputationis de Trinitate (f.112)
 Num mysterium Trinitatis cognosci possit natura duce
 4^a pars disputationis de Trinitate (f.117)
 An sit una natura divina in tribus Personis
 An ea natura divina sit una numero
 De divinitate Filii contra Arrianos (f.117v)
 Arrianorum axiomata (f.119v)
 Arrianorum sectae (f.121)
 Arrianorum haeresis quomodo propagata (f.122v)
 Arrianorum mores (f.124)
 Arrianorum doctrina (f.125v): de Spiritu Sancto (f.127v); de personis Trinitatis (f.128)
 Confirmatio sententiae catholicae de divinitate Filii (f.129)
 De aliis locis quibus probatur divinitas Christi (f.138)
 De testimoniis quae Arriani obieciabant his contrariis (f.153v)
 2^{um} genus testimoniorum in quibus dicitur Filius unum cum Patre (f.156v)
 3^{um} genus testimoniorum in quibus Filius dicitur aequalis Patri (f.157v)
 4^{um} genus argumentorum (f.160v). Obiectiones Arrianorum (ib.)
 5^a classis argumentorum quod Christus sit filius Dei naturalis (f.161v)
 6^a classis ex ceremoniis ecclesiasticis (f.162)
 De divinitate Spiritus Sancti (f.162). Argumenta Macedoniorum (f.163)
 2^a pars quartae quaestionis. De unitate personarum (f.164)

5ª pars disputationis de Trinitate et distinctione personarum (f.165)

Sabellianorum argumenta (f.165v)

Quid sit quo Personae distinguuntur (f.166)

6ª pars disputationis De Trinitate. De proprietatibus singularum Personarum (f.168v)

De 2ª proprietate Patris vel De principio (f.169)

de 3ª proprietate Patris quae est potentia generandi (ib.)

De 3ª quaestione fuerunt tres opiniones theologorum (f.170)

De nomine Patris (f.170v)

De proprietatibus Filii (f.171)¹¹³

De iis quae sunt propria Spiritus Sancti (f.172)

An Pater et Filius sint unum principium Spiritus Sancti (f.173)

Des. (f.173v) ...Consentaneum ut et veteribus et recentioribus theologis quod Pater et Filius quatenus duo supposita sunt¹¹⁴ necessaria ad productionem Spiritus Sancti, dicantur duo principia conditionalia quae, quamvis principium quod formale non sit nisi unum. Finis.

OBSERVACIONES. 215 x 170 mm. 178 fols. útiles + 11 fols. en blanco. *Encuad.*: pergamino, con cantos dorados. *Tejuelo*: P. Pars Theologiae Io. Maldonati m.s. – Escrito con letra caligráfica. – En el f.1 hay dos sellos. Uno dice: Ex lib.Bibl. Dom. Salviatar. El otro: De un cardenal 1794. *Autor*: JUAN MALDONADO, S.I. Véanse los códices anteriores.

Opera NN 121

Dictata IOANNIS MALDONATI, JESUITAE, *Lutetiae in Collegio Claramontano, super sacramentum Poenitentiae*¹¹⁵.

De poenitentia

Inc. (f.3) Disputatio de poenitentia septem partibus continetur. In prima agendum est de nomine...

De nomine poenitentiae (f.3)

De origine poenitentiae. Pars 2ª (f.6) Poenitentia an fuerit cognita philosophis (f.6v)

De natura poenitentiae. Pars 3ª (f.7v)

Quaestio 1ª An poenitentia sit virtus (f.7v)

Quaestio 2ª Poenitentia an sit virtus non tantum moralis, sed etiam divina (f.10)

An poenitentia sit sacramentum (f.10v)¹¹⁶

De partibus poenitentiae. Pars 4ª (f.30)

De contritione (f.30v). Quid sit (f.30v). An sit pars necessaria poenitentiae (f.32v).

¹¹³ Fols.171a, 171b en blanco.

¹¹⁴ Repite: *sunt*.

¹¹⁵ Entre el f.1 y el 3 hay un cartel (620 x 430) que dice: De sacramento Poenitentiae [Impreso]. Parisiis, Apud Guillelmum Chaudiere, 1577.

¹¹⁶ Expone 7 tesis.

An singulorum peccatorum debeant esse singulae contritiones (f.32v). An sit praeceptum aliquod contritionis (f.35). Contritionis praeceptum quando obliget (f.36)

De confessione (f.37v).

Quid sit confessio (f.37v).

Unde confessionis origo (f.38).

Ex traditione confirmatur confessio esse divina (f.41).

Fines confessionis privatae (f.44v).

De historia Nectarii (f.45).

An confessio posita sit in praecepto. Quaestio 1^a (f.48).

Confessionis praeceptum quando obliget (f.48v).

Quando confitendum per accidens (f.49).

De praecepto Ecclesiae (f.51v).

An teneatur confiteri qui habent tantum peccata venialia (f.52v).

Qui debeant confiteri. Quaestio 4^a f.53v).

Qualis debeat esse confessio. Quaestio 5^a (f.54).

De integritate confessionis (f.55v).

Peccata mortalia integra omnia sunt confitenda (f.56).

De circumstantiis (f.57v).

Regulae confessionis circumstantiarum tenendae (f.58v).

De integritate ex parte ministri (f.64v).

De integritate temporis (f.65v).

De secreto confessionis (f.66).

Sigillum confessionis quo iure introductum (f.67v).

Sigillum confessionis quam arctum (f.68).

An consensu poenitentis sacerdoti liceat revelare confessionem (f.68v).

Sigillum confessionis quatenus obliget. Q.3^a (f.69).

An propter bonum publicum Ecclesia possit praecipere sacerdoti ut revelet quae in confessione audivit et an parere teneatur (f.70v).

Sigillum confessionis quam materiam comprehendat. Q.4^a (f.71).

Qui tenentur servare hoc sigillum confessionis. Q.5^a (f.72).

Poenae violantium sigillum confessionis. Q.6^a (f.72v)

De ministro confessionis (f.73)

Q.1^a. Quis sit essentialis minister confessionis (f.73)

Q.2^a. Proprius sacerdos quis dicitur, cui christiani semel in anno tenentur confiteri (f.75)

Q.4^a. Extraordinarius minister (f.75v).

An poenitentes non petita facultate a suis pastoribus possint confiteri religiosis habentibus huiusmodi privilegia (f.76).

Sed quaeritur, an semel in anno illi qui solent confiteri huiusmodi religiosos debeant confiteri suo pastori (f.77v).

Q.1^a. An vi eorum privilegiorum poenitens possit eligere confessarium non tamen ex munere [sic; numero?] eorum qui vel ratione iurisdictionis vel privilegii poterant audire confessiones, sed omnino ex toto numero sacerdotum (f.80).

Q.2^a. An poenitentes qui habent haec diplomata possint confiteri religiosis eorum ordinum, qui non habent privilegio audiendi confessiones, sed tamen qui sunt vel aliqua sua regula vel prohibitione sui praepositi interdicti ne audiant confessiones (f.82v).

- An laici possint absolvere in extrema necessitate (f.84)
 De satisfactione (f.86)
 De satisfactione pro culpa (f.88)
 De satisfactione huius vitae pro poena (f.94)
 2^a pars satisfactionis (f.103v)
 Quibus modis facienda sit satisfactio (f.105v)
 An opera satisfactionis necessario esse debeant poenalia (f.105v)
 Opera satisfactionis an debeant esse externa (f.106)
 Opera satisfactionis an debeant esse non debita alio iure (f.106v)
 Opera satisfactionis an debeant esse facta a nobis, et sponte suscepta, non autem a Deo imposita (f.107)
 Quibus rebus specialiter facienda sit satisfactio (f.107v).
 De oratione (f.108v).
 De ieiunio (ib.). De antiquitate ieiunii (f.109). De quantitate (f.112v).
 De hora sumendi cibi (f.113). De tempore ieiunii (f.113v).
 De 4 temporibus (f.116v). Cur instituta (f.116v).
 De quadragesima (f.118). De origine quadragesimae (f.119v).
 De diversa ratione ieiunandi quadragesimam (f.120).
 Qua ratione instituta fuit quadragesima (f.122v).
 De ritu quadragesimae (f.123v).
 Quibus temporibus ieiunare non liceret (f.125v).
 De utilitate ieiunii (f.126v). De praecepto ieiunii (f.127).
 Quale praeceptum sit de ieiunio (f.128).
 De erroribus contrariis verae doctrinae de ieiunio (f.131).
 De his quae revocantur ad ieiunium (f.137).
 Quo tempore agenda sit poenitentia (f.137v).
 An omnia peccata deleri possint (f.138).
 An vivificentur per poenitentiam opera mortua (f.141v).
 Poenitens an necessario accipere debeat poenitentiam a confessario iniunctam (f.142).
 An sacerdos possit iniungere poenitentiam pro suo arbitrio (f.144v).
 An sacerdos possit imponere minorem poenitentiam pro merito peccati (f.145).
 An unus possit satisfacere pro alio (f.146v).
 An non tantum pro poena, sed etiam pro culpa unus pro alio possit satisfacere (f.147).
 De antiquis et publicis poenitentiis (f.147v).
 De particularibus poenitentiis (f.155).
 De reconciliatione (f.158v)
 Des. (f.159v) ...Idem confirmat Macedonius scribens ad d. Augustinum, epist.53, et Augustinus Macedonio respondens, epistola 54.

Disputatio de purgatorio

- Inc.* (f.160) Sex quaestiones esse possunt de purgatorio: 1^a an sit...
 An sit purgatorium. Q.1^a (f.160)
 Qualis sit poena purgatorii. Q.2^a (f.188v)
 3^a q. Per quos ministros Deus puniat eos qui sunt in purgatorio (f.189v)
 De loco purgatorii (f.189v)
 Disputatio theologorum de reditu animarum (f.191v)

- 4^a q. Quibus detur purgatorium (f.192v)
 5^a q. Quam sit diuturna poena purgatorii (f.193)
 6^a q. An iuari possint ii qui sunt in purgatorio suffragiis vivorum (f.194)
Des. (f.194) ...supra explicata est in prima quaestione.

De indulgentiis

Inc. (f.195) Ad hunc locum pertinet disputatio de indulgentiis, non quia indulgentiae pertineant ad poenitentiam, sed quia quodadmodum sint oppositae poenitentiis impositis in sacramento. Sunt enim eorum relaxationes. Et est...

- 1^a q. Quid sit indulgentia (f.196)
 An sit remissio poenae (f.196v)
 An sit remissio poenae [in]iuncta, an etiam non [in]iunctae (f.197v)
 An indulgentiae sint remissiones poenae debitae Ecclesiae an Deo (f.207)
 An indulgentia sit remissio poenae debitae non solum in hac vita, sed in alia (f.208v)
 An indulgentiae sint solutiones an absolutiones (f.208v)
 2^a q. De fundamento indulgentiarum (f.210)
 3^a q. Quam sint antiquae (f.218v)
 4^a q. Quantum valeant indulgentiae (f.219)
 5^a q. Quis possit dare indulgentias (f.244)
 6^a q. Quibus prosint indulgentiae
Des. (f.227v) ...Nam Deus esset profecto crudelissimus, si propter unam orationem dominicam quae non diceretur, animam pro qua fudit sanguinem detineret in purgatorio in tantis tormentis. Et haec de indulgentiis¹¹⁷.

OBSERVACIONES: 230 x 170 y 240 x 180 mm. 227 folios. *Encuad.*: reciente. *Tejuelo*: Opper. N.N. 121 / P. Mal. / de / poenitent. *Autor*: Juan Maldonado, Véase *Opera NN. 117*.

¹¹⁷ Otro cartel (650 x 430 mm.) encuadernado al final: "De definitione et distinctione peccati ad animarum curatus pertinens", Con el mismo pie de imprenta que el del comienzo.